

1917

IV. FEJEZET.

Károlyi István

Január.

Január 1. A harmadik újévet köszöntjük a harctéren. Már megszoktuk és nem okoz különösebb izgalmat. Nem is csodálkozunk már azon, hogy még mindig távol vagyunk hazulról. Észre sem vesszük, hogy egyik helyről a másikra hányódva, egy nap cserméteres hegyek ormát, másnap mély völgyek övét taposunk; egy nap kastélyban, másnap pajtában vagy csupán földön hálunk; egyszer pokoli hőségtől izzadunk, máskor dermesztő hidegben fagyoskodunk. Már észre sem vesszük, hogy jóllaktunk-e avagy korgó gyomorral nézünk farkasszemet az ellenséggel. Nekünk a napkelte, nyugta — különbséget nem okoz; fényes nappal, — ha kell elalszunk — sötét éjjel ébren vagyunk. Az ágyúk dörgése, puskák ropogása sem ébren, sem alva nem háborgat. Bajtársak ceste: a „Halál“ félelmetes árnyéka ránk már hatással nem bír. Nincs bűnös tettünk. Nincs bűnös gondolatunk. Lélekben megtisztulva, egy hatalmas érzés lakik csak bennünk: a kötelesség . . .

A tegnapi felváltás után ezredparancsnokságunk visszaköltözött *Jakobenyba*, a „*Szaplonczay-lövész*“ és „*Thúry-lovasszázad*“, valamint *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy négy géppuskája, tartalék *Szaplonczay László* százados parancsnoksága alatt a „*Papp-dandár*“ kötelékében a 1177-es magaslaton.

A századok az állások mentén, majd toronyiránt nekivágva a hegyeknek, késő éjjel érkeztek rendeltetési helyükre, ahol ki-ki jól ismert régi vackát foglalta el. Csakhamar megérkeznek az ünnepi vacsorával málháslovaink és felmelegedve a hirtelen rakott tüzek mellett jó étvágyal látunk annak elfogyasztásához. Étkezdénk — a szűk keretekhez mérten — igyekezett kitenni magáért, kétszeres adagot küldött ételből-italból, továbbá teát, rumot, sőt még egy üveg arakot is. Összegyűlünk a fiatalok fedezékében, mely mint legtágasabb, összegyűltünknek legjobban megfelel és beszélgetve várjuk az éjfél és vele az 1917. esztendő. A mindig jókedvű *Bay* hadnagy tréfákkal, *Thúry Tibor* főhadnagy és *Szitányi* zászlós — a két zencértő — közismert, de soha meg nem únt nótáikkal mulattatnak bennünket, mígnem éjfélkor meglepetésül *Kucsá* huszár, — a mindenki által jólismert „*János*“ — *Szaplonczay* százados hűséges legénye és kísérelője, feltáralja a kísértetiesen égő punchot. Kicsit erős, jobban mondva „izmos“, de azért megisszuk és boldog új évet kívánva egymásnak, nyugalomra térünk. . . . Amint haladunk a havon lakásaink felé, halljuk *Bay Kálmán* hadnagyot, ki még utánunk éneklő speciális üdvözlését: „*Borach* dajem emesz!“

A legénységi fedezékekben is még világos van, hangos beszéd, nevetés és valahonnan egy szájharmonika hangja szűrődik felénk. Jobbra a hó fehérén világít, balra pedig százados fenyők titokzatos árnyékába kanyarodik utunk. Azután csend lesz mindenütt, amit csak nagyon néha szakít meg az állások felől egy-egy puskalövés. . . .

A „*Fördös-osztály*“nál, a *Chilia-völgyben*, a *Szilvesztért* hasonlóan — az ellenségtől nem zavarva — fölfötték el bajtársaink, valamint az ezredparancsnokságnál is ugyan csak bajtársias együttlétben várták meg az itten beosztottak az újévet. Pár perccel éjfél előtt

Roskoványi Dezső ezredes és Bossányi-Havass Tibor százados, ezredsegédfiszt telefonon felhívták a kikülönített századokat és boldog új évet kívánva, meleg szavakkal üdvözölték egymást. Utána az ezredtörzsnél Bossányi-Havass Tibor százados a tisztikar és a legénység nevében üdvözölte Roskoványi Dezső ezredest, ezredparancsnokot.

Dél előtt az ezredparancsnokság a „Papp=dandár”- és a 4. lovasdandárparancsnokságnál üdvözlő látogatást tesz, fent a ○ 1177-en pedig majd délig alszik a fárasztó menet és virrasztás után mindenki. Reggel csendesen havazik, délben azonban kiderül.

Az 1. számú Rendeleti Közlöny közli Ő Felsége által koronázása alkalmából kiadott amnesztia-rendeletet.

Ezredünk ütközetlétszáma: 213 fő és 5 géppuska.

Újév napján tisztikarunk beosztása a következő volt:

Ezredparancsnok: Roskoványi Dezső ezredes.

Ezredsegédfiszt: Bossányi-Havass Tibor százados.

Távirójárőrparancsnok: Iványi László tart. főhadnagy.

Vonatparancsnok: Detrich Tibor tart. hadnagy.

Ezredorvosfőnök: Dr. Bucur János ezredorvos.

Ciadasági hivatalfőnök: Lovass Gyula főhadnagy.

Ezredélelmezőfiszt: Huszthy Imre tart. főhadnagy gt.

Beosztva: Mike Miklós gazdasági tiszthelyettes.

Céppuskásosztág: Kovács-Sebestény Miklós tart. főhadnagy, Bencze Jenő hadnagy, Barcza Lajos zászlós.

Ciwalogsgági ágyúosztág: Hevesi Kornél zászlós.

Utászszakasz: Pap Lukács tiszthelyettes.

Lovassosztályparancsnok: Fördös Vilmos őrnagy.

Osztályorvosfőnök: Dr. Pogány Kálmán tart. segédorvos.

1. lovasszáhad: (100 lovas) Szelke József százados, Topits Alajos tart. hadnagy, Csiári Kálmán zászlós.

2. lovasszáhad: (67 lovas) Thury Tibor főhadnagy, Szitányi Gyula és báró Hellenbach Gottfried zászlós.

3. lovasszáhad: (76 lovas) Baghy László főhadnagy, Förster Lajos tart. hadnagy, Keltz Jenő zászlós.

Lövészszázad: (146 karabély) Szaplanczay László százados, Ottlik László, Bay Kálmán tart. hadnagy és Ambrózy Gusztáv hadapródjelölt-őrmester.

Január 2. Egész napon át teljes nyugalom. Reggel nagy pelyhekben esik a hó, mely meg-megújulva estig tart. Az ezred részére érkezett szeretetadományok elosztása.

Harcok Czokanestie—Jakobeny körül.

Január 3. Reggel 7 órakor Czokanestie felől erős ágyútűz hallatszik, mely folyton fokozódik. Dél előtt 10 órakor a tüzérségi tűz csökken és gyalogsgági harc zaja hallható. Délután 2 órakor értesülünk, hogy az ellenség Czokanestietől északkeletre a ○ 1228-as magaslaton befört a dragonyosok állásaiba. Erre Papp ezredes telefonon a ○ 1177-es magaslaton álló Szaplanczay századosnak személyesen a következő parancsot adja:

„Az alárendelt századokkal és géppuskásosztaggal azonnal indulva, menteljen a Lisancuk hegyhátára és azt szállja meg. Balra a 7. dragonyos ezreddel, jobbra „Alesch százados csoport”-jával az érintkezés felveendő.”

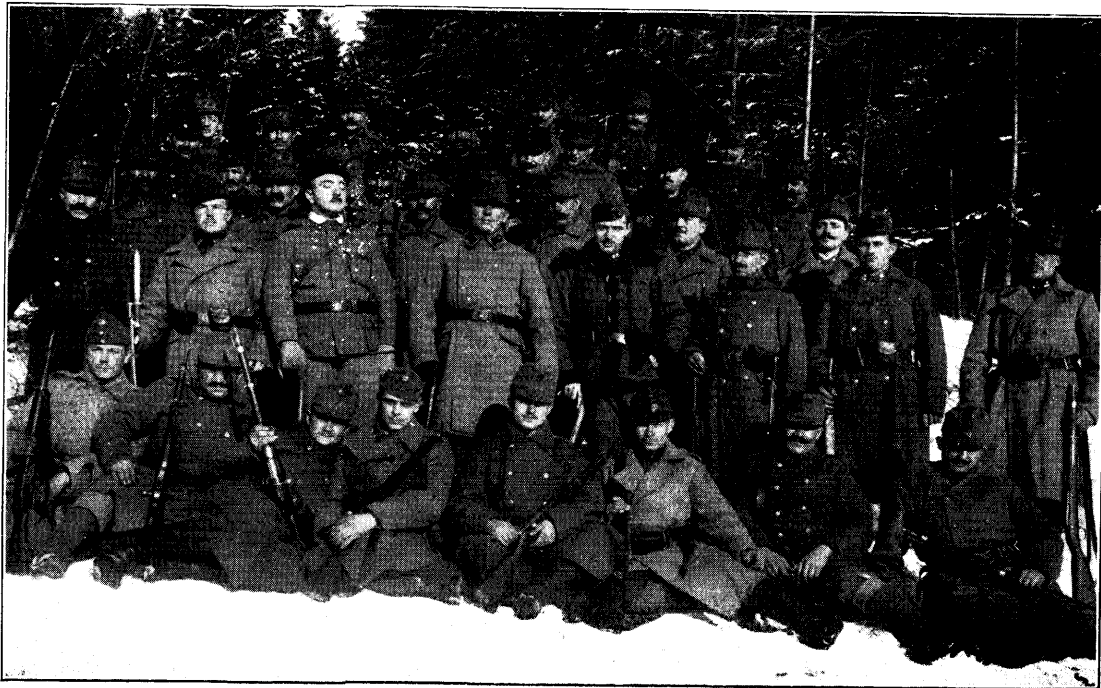
Ugyanekkor Papp Dániel ezredes a következő távirati parancsot adja ki:

„Die auf ○ 1177-ig stehende Brigade Reserve des H. H. 1. hat sofort über Thalsperre ○ 902 auf den Lisancuk Rücken abzumarschieren und vom „S“ der Schrift Lisancuk gegen die Lauskuppe, gegen Norden diesen Rücken zu besetzen. Ergeht an H. H. 1., Oberst Danyek und Subabschnitt-Kommando Oberstleutnant Graf Cudenus. Rittmeister Szaplanczay direkte angewiesen. Oberst Papp Op. No 301/10.”

A „Szaplanczay-lövészszázad” naplója és Szaplanczay László százados magánfeljegyzésében az ezután bekövetkező eseményekről a következőket mondja:

„A vett parancsra azonnal riadót rendeltem el és délután 4 órakor megindultam a 1177-esről a 902-es magaslati pont felé vezető erdei úton, mely a hónapok óta itt álló „Papp-dandár” által részben szép kocsúttá volt már kiépítve. Sajnos, a kényelmesen kanyargó szerpentint út mintegy 2000 lépésre hirtelen megszakadt és kénytelenek voltunk az erdőnek út nélkül nekivágni. Most már csak egyenként haladhattunk és a meredek, behavazott, szakadékos hegyoldalon csak igen lassan ereszkedhettünk lefelé. A fák között a Lauskuppéra lehetett látni, mely légvonalban igen közel látszott, azonban elérése annál több időt vett igénybe. Még nem volt 5 óra délután, amidőn fától fáig bukdácsolva, a Lauskuppe felől heves puskatűz, majd velőkig ható „Utrá!” ordítás hangja ütötte meg fülünket, rögtön rá pedig hátraszaladó alakok jelennek meg a hegycsúcs alatti havas tisztáson. Tudtuk, ez mit jelent: elkéstünk. Amennyire lehetett, meggyorsítottuk lépteinket, de ennek dacára este 9 óra lett, mire a völgy fenekén a 902-es magaslati pontnál levő völgyzárát elértük, ahol a 20. közös gyalogezred segédtszje Papp ezredes parancsát azzal egészítette ki, hogy ha a Lauskuppe már orosz kézbe jutott volna, akkor a Mesticanestie írástól párszáz lépésre északkeletre levő előkészített állásokat szálljam meg.”

„7 óra 30 perckor elérjük a Lisancuk „S” betűjét, hol a 20. közös gyalogezred műszaki századát és egy

Menyhárt A. i. szim. felv.

1917 január hó. A „Szaploneczay-század” tisztiz és altisztikara. Középen: Bay K. t. hadnagy, Szaploneczay L. százados és Ambrózy G. tart. zászlós.

100. gyalogezredbeli századot, valamint Kummer százados parancsnoksága alatt egy 11. ulánusezredbeli századot találok, melyek a legnagyobb rendtelenségben vannak és az ellenségről semmi tájékoztatást sem tudnak nyújtani. Annyit tudnak csak, hogy a Lauskuppe tényleg elesett és hogy az ezen eshetőségre megszállandó állások is már az oroszok birtokában vannak, miért is ők a Lisancukon húzódó második védővonalat szándékoznak megszállani.”

„Miótán sem a felderítésről, sem a biztosításról intézkedés nincsen, mindenekelőtt ezokról gondoskodva, a Lisancuk keleti oldalán és az itt húzódó völgyben báró Hellenbach Gottfried zászlóst egy szakasszal felderítésre és biztosításra előrendelem, egy altiszt járót pedig a keletre álló 20. gyalogezreddel való összeköttetés felvételére küldök. Előbbi a völgybe leérkezve, ott már elnyomuló erős orosz járőrre bukkant, melyet visszaűzött.”

„Közben a velem levő távirójárór megtalálta az átférési ponthoz szolgáló saját vezetéket s abba bekapcsol. Jelentkezésünkre Papp ezredes a következő csoportosítás felvételét rendeli el”:

„A Lisancuk hegyhátán és attól keletre az U–11. (Kummer százados); ehhez kelet felé csatlakozva a h.-h. 1. lovasszázada; tovább keletre át a völgyön a „Szaploneczay-lövészszázad” a Lisancuk írás „S” betűjéig, azután a 20. gyalogezred műszaki százada, majd a 100. gyalogezredbeli század.”

„Ez az egész csoport parancsnokságom alá helyeztetik.”

„Este 10 órára felérkezik a *Lisancukra Papp* ezredes, aki azután a végrehajtásról személyesen intézkedik.“

„A csoportosítás felvétele végre reggel 3 órára befejezést nyer; a völgyben előnyomuló orosz járőrök visszavetettek, mely alatt századom egy súlyos és egy könnyebb sebesültet veszít. Azonnal megkezdjük az állások építését és erős völgyzárát készítünk, melyet úgy vonunk vissza, hogy a völgy a jobbról és balról vonuló meredek domboldaltól oldalazható legyen. Mialatt dolgozunk, főbbizben tűzérési és gyalogsági tűz zúdul ránk, azonban nem okoz veszteséget. A munkát, miután egy hirtelen odarendelt munkásosztag segítségünkre jött, az előretolt lovaszázad biztosítja. Erős hideg van. *Jakobenyben* állítólag a hőmérő —15 fokot mutat.“

A *Jakobeny* és *Mesticanesti* környékén folyó harc zaja, az ágyúk bömbölése *Fördösfalván* is jól hallható. Itt levő osztályunk is megkapja az elől ismertetett és a fölünk elszakadt részünk harcrendelésére vonatkozó telefonparancsot, amire biztosra veszik, hogy ők meg rövidesen *Jakobenyba* vonatnak majd előre. Ez azonban nem következett be.

Január 4. Reggelre a fagyos földben a legnagyobb megerőltetéssel sem tudjuk az állásokat 60—70 cm.-nél mélyebbre elkészíteni. Amidőn végre ennyire vagyunk, a reggel 8 órakor beérkező 56. gyalogezred III. zászlóalja felvált bennünket. *Szaplonczay László* százados pedig különítményével tovább keletre a 20. gyalogezred műszaki századát és a 100. gyalogezred állásban levő századát váltja fel akként, hogy az 56-osok jobbszárnyához a szintén továbbított 11. ulánuszredbeli század, chhez pedig a „*Thúry=lovasszázad*“ csatlakozik, melynek jobbszárnyával megint a völgytalpban a „*Szaplonczay=lövészszázad*“ érintkezik. Ez utóbbi által, miután jobbra a 20. gyalogezred balszárnyával kapcsolatot vett fel, az áttörés pontja ki van föltve. A géppuskák a völgyre irányítva, kétoldalt a domboldalon állíttatnak fel. *Szaplonczay* százados különítménye délelőtt 11 órakor *Alesch* százados alá rendeltetik.

A „*Thúry=lovasszázad*“ a felváltás alatt egy súlyos sebesültet veszít.

Délután *Alesch* százados betegét jelent, mire *Papp* ezredes a csoport parancsnokságával ismételtelen *Szaplonczay* századost bizza meg, mely mint „*Gruppe Rittmeister Szaplonczay*“ közvetlen a 20. gyalogezred parancsnoksága (*Danyek* ezredes) alá rendeltetik. Este felé a csoport még jobban keletre húzódik, ami a megszállást nagyon gyengíti. *Szaplonczay* százados báró *Hellenbach Gottfried* zászlóst veszi maga mellé segédíjstnek, ki szolgálatát dícséretes lelkiismeretességgel és pontossággal látja el.

A hideg igen nagy. A nap folyamán a hőmérő —18°-ra süllyed, mire — dacára az ellenség közelségének — kénytelenek vagyunk tüzet rakni és c mellett melegedni. Hasonlóképpen tüzet raknak az oroszok is és hallgatólagos megegyezéssel nem lövünk egymásra.

Január 5. A „*Szaplonczay=lövészszázad*“ naplójából :

„Az éj folyamán a 20. gyalogezred műszaki százada állásaink elé kétsoros drótkadályt létesített. A huszárok az állások kimélyítésén dolgoznak és azokat reggelre álló lövész számára kiemelték. Az egyes szakaszok azonban még nem függnék össze. Rajvonalkunk egész napon át meg-megújuló ellenséges nehéz- és táboritűzérési tűzben állott, azonban veszteség nem történt. Este 11 órakor erős orosz járőr próbált jobbszárnyunk ellen előnyomulni, de karabélytűzzel hamarosan visszavetettük. Ennek dacára ezen járőr az éj folyamán többször megkísérelte, hogy magát előltűnk befészkelje, azonban vállalkozását a huszárok minden alkalommal megfúrták. Az idő meg-enyhült, nappal olvadt.“

Baghy László főhadnagy a *huszti* kiképzőtanfolyamra vezényeltetett és útbaindult.

„*Fördösfalván*“ *Baán Frigyes* tábori lelkész délelőtt misét mondott.

Január 6. A nap folyamán különösebb esemény nem fordult elő. *Szaplonczay* százados csoportjánál az ellenség nyugodtan viselkedett. A rajvonalkhoz balról csatlakozó két 11. ulánuszredbeli századot két 56. gyalogezredbeli század váltja fel, melyek szintén *Szaplonczay* százados parancsnoksága alá helyeztetnek.

Kiküldött táboriőrseink az orosz táboriőrök felváltását tűzzel zavarták.

Sok nézeteltérés van a 20. gyalogezred parancsnokságával a telefonzavarok miatt. Ugyanis nem lévén anyag, valamint — mert első a löállítások kiépítése — *Szaplonczay* százados csak

egy fenyőgallyakból összerótt sátort épített magának, melyet két rajkályha melegítenc, ha tudna. Itt azonban a hideg oly nagy, hogy a telefonkészülék minduntalan befagy és beszélni nem lehet. *Danyek* ezredes e miatt módfelett haragszik, de fedezék építéséhez szükséges anyagot mégsem ad.

Január 7. A nap folyamán különösebb esemény nem fordul elő. Délután 4 óra 30 perckor a „*Thúry-lovasszázad*“-ot a fél IV/56., a „*Szaplonczay-lövészszázad*“-ot pedig a III/56. gyalogzászlóalj felváltja akként, hogy az előbbi balra, utóbbi jobbra kiterjeszkedik. Géppuskáink állásban maradnak és csak az éj folyamán váltanak fel. Este 6 óra 30 perckor a felváltás befejezést nyer, mire a két század a \odot 902-es magaslati ponton levő tartalékállásokhoz menetel. Itt bevárja az este 9 óra 25 perckor beérkező fél IV/56. gyalogzászlóaljat, melynek helyét átadva, mindkét század a *Jakobenytól* északra levő útvillához menetel. Itt

1917 január hó. A „*Szaplonczay-század*“.

Menyhárt A. t-ism. felv.

gróf *Gudenus* alezredes — egy osztrák csendőrezred parancsnoka — alá rendeltetnek, ki a két századot *Szaplonczay* százados parancsnoksága alatt az *Eisenthalon* át a *valeputnai* műút mentén fekvő állások megszállására rendeli. Az *Eisenthal* bejáratánál csatlakozik a géppuskásosztag egy szakasza és a kis ágyúsosztag, melyekkel megerősödve, a „*Szaplonczay-lövészszázad*“ a \odot 1234-es, a „*Thúry-lovasszázad*“ pedig a \odot 1169-es magaslatok mögött mint dandártartalék helyezkedik el. Mindkét magaslatot a *Czernauza* őrnagy parancsnoksága alatt álló „*bukovinai légió*“ tartja megszállva. (Lásd az 50. sz. vázlatot.)

Január 8. A géppuskásosztag két géppuskája, mely felváltásunk alkalmával még állásban maradt, éjfélután kivonatva, a *valeputnai* alagút fölött helyeztetik állásba, a \odot 1234-es magaslaton levő másik két géppuska pedig *Czernauza* őrnagy rendelkezésére éjjel 12 óra 15 perckor itt a „*bukovinai légió*“ között foglal állást, végül a kis ágyúsosztag a \odot 1169-es magaslaton rendeltetik állásba.

A lovasosztály, „*Szelke*“ és „*Topits*“ százada (volt „*Baghy*“ század) *Fördös Vilmos* őrnagy parancsnoksága alatt a *Chilia-völgyben* a \odot 980-as magassági pontnál áll szintén mint tartalék.

Úgy a ○ 1234-es, mint a ○ 1169-es magaslatokon levő tartalékkállások igen jól ki vannak építve és kényelmesen elhelyezkedünk. Előbbi az erdő szélén, utóbbi bent az erdőben hatalmas fenyők alatt fekszik. A „Szaplóczay=lövészszázad“ állásaiból gyönyörű kilátás nyílik az *Eisenthalra*, annak alján elterülő *Jakobenyra*, míg a „Thúry=század“ állásaiból a csúcsra felkapaszkodva, a *valeputnai* alagutat és az e fölött fekvő sok véres harc színhelyét: az alagúti támpontot látni. A két századot a „bukovinai légió“ által készített s a remek fenyőerdőn át vezető kényelmes kocsitűt köti össze.

Vastag hóréteg borítja az egész tájat és a fenyőgallyak szinte roskadoznak a hó terhe

Menyhárt A. t. őrn. felv.

Ródlizó tiszték a Chilia-völgyben. 1917 január. *Ébner=R.* t. hdp.őrm., *Topits A.* t. hdgy.,
Fördös V. őrn., *Baghy L.* hdgy., *Szelke I.* szds., *Gajári K.* t. hdp.őrm.

alatt. Mélységes csend van mindenütt. Itt csak éjjel van élet, nappal úgy az ellenség, mint mi pihenünk.

Január 9. Hideg, derült idő. *Jakobenyban* tartalékban levő 5. és 6. géppuskánk is beérkezik a ○ 1234-re és ott állásba megy. Létszám:

„Szaplóczay=lövészszázad“ 148;

„Thúry=lovasszázad“ 77 karabély, 6 géppuska és 2 gyalogsági ágyú.

Január 10. Az ezred tartalékban levő részei a 12. gyaloghadosztályparancsnokság alá rendeltetnek. Egész nap enyhén havazik.

Január 11. Nyugalom. *Lovass Gyula* főhadnagy gt. és *Kovács-Sebestény Miklós* tartalékos főhadnagy bevonulnak. Két géppuska a ○ 1234-es magaslatról a △ 1169-re tétetik át.

Roskoványi ezredes *Bossányi-Havass Tibor* századossal feljön az állásokba és vele az egész tisztikar megismeri az első vonalat. A látottak bámolatba ejtettek. A lövészállások mindenütt szépen kiépítve, az elhelyezésül szolgáló fedezékek a legjobban be vannak rendezve, az állások előtt sűrű 20–30 soros drótkadály vonul, e mellett le van tarolva az előterepen az erdő és az egymásbafonódó fatörzsek szinte áthatolhatatlan akadályt képeznek. 2–3 kilótt, de közelharcra nagyon alkalmas 15 cm.-es ágyú, több akna- és gránátvető, czenkívvül főlünk

6 géppuska és a 2 gyalogsági ágyúnk oly erőssé teszik a „bukovinai légió“-t, hogy mögöttem nyugodtan alhatunk. A légió emberei jó benyomást tesznek, bár legnagyobbbrészt főrödött öreg emberekből és 15–16 éves gyerekekből áll. Van sok csángó-magyar is közöttük, akik igen örülnek, hogy nagymagyarországi huszárok vannak közlükben. Megelégedetten és megnyugodva távozunk, biztosra véve, hogy itt az ellenség nem fog sikert elérni. Sajnos — mint később látni fogjuk — ennek dacára pár nap mulva a bevchetetlennek hitt állások mégis csak orosz kézre jutottak.

Január 12. Az 1. honvédhuszárezred fele, a „Szaploneczay“ és „Thúry-század“ a mai

Menyhárt A. t.őrm. felv.

A „Fördös-osztály“ tisztikara a Chilia-völgyben. 1917 január 14. *Gajári K. t. hadapródörmester, Topits A. tart hadnagy, Szelke J. százados, Baghy L. hadnagy, Ébner-R. t. hadapródörm., Fördös őrnagy, Iványi L. t. hdgy.*

nappal közvetlenül a 24. gyalogdandár parancsnoksága alá lép. Szép, derült idő. A nap melegen süt, a hó olvadni kezd. *Papp* ezredes, dandárparancsnok az ezredparancsnokságnál van vacsorán. *Förster Lajos* tart. hadnagy — ezredünk „aransarkantyús vitéze“ — Budapestről visszaérkezve, bevonult a „Fördös“ osztályhoz. Este az étkezdeben az osztály tisztikarának jóízű előadásával igen érdekesen mesélte el a koronázás részleteit. E helyen jegyezzük fel, hogy ezredünkből *Förster* hadnagyon kívül *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy is jelölve volt aransarkantyús vitéznek, azonban az őt hazaszólító távirat elkésve érkezett s ennek folytán a koronázásról lekészt.

Január 13. Nyugalom. Az ezredparancsnokság gázmaszkokat oszt ki azoknak, akik még ilyennel ellátva nincsenek. Olyan híreket hallunk, hogy ezredünk nemsokára *Dorna Watrára* fog menetelni. Idő: verőfényes, enyhe. A tartalékállásokban levő századok tisztjei, nem lévén semmi dolguk, egész nap ródliznak és skiznek.

Január 14. A *Chilia-völgyben* levő „Fördös-osztály“ szintén a 24. gyalogdandárparancsnokságnak rendeltetik alá. Délután 7 óra 30 perckor *Jakobenyből* az állásokba érkezik

egy 27 főből álló gyalogpótlás és beosztatik a „*Szaplonczay=lövészszázad*“=hoz. *Dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos szabadságáról bevonul. Az őt helyettesítő *dr. Bucur* ezredorvos a „*bukovinai légió*“=hoz helyeztetik át. Idő: borult. Hőmérő 0°.

„*Fördösfalvára*“ tegnap odaérkezett szentatya: *Baán Frici* ma délelőtt 10 órakor misét mondott. Ezen résztvett az osztály tisztikarán kívül *gróf Lubienszky János* tábornok, a 24. lovasdandár parancsnoka, *Rapaich Richárd* vkt. őrnagy és *Vörös Sándor* vkb. százados. *Gróf Lubienszky János* tábornok mise alatt szentáldozáshoz is járult.

Január 15. Az utóbbi napok harcszünete alatt állományrendezés folyt. Ma összejáratnak azok, kik még szabadságon nem voltak. E szerint az **1914 augusztus 10-től szakadatlanul és szabadság nélkül a harctéren levő legénység száma 32 fő, az 1914-ben jött pótlásokból 12, az 1915. évben jöttekből pedig 189 fő.**

A *Chilia-völgyben Baán Frigyes* ma is misézett, mely alkalommal az osztály tisztjei és legénysége mind meggyóntak és megáldoztak.

Délután a „*Fördös-osztály*“ előtt az első vonalban álló derék 5. népfelkelőezredbeli magyarokat legnagyobb részben csehkekből álló osztrák csendőrök váltották fel. Táboriörsüket mindjárt az első éjjel az oroszok elfogták.

Január 16. Az éj folyamán azon hírre, hogy *Valeputna* felé 1 orosz zászlóalj van menetben, ezredünk szigorú készültségbe helyeztetik. Ennek dacára az éjszaka csendben telt el, így valószínűleg az oroszok az első vonalban levő csapataikat csak felváltották. Ugyancsak a fent említett megfigyelés miatt a 9. honvédhuszárezred mint hadseregtartalék *Jakobenyba* vonatott. Az orosz tüzéség a nap folyamán lövi *Jakobenyt. Thúry Tibor* főhadnagy erős foghártyagyulladásal a tartaléktól *Jakobenyba* megy. Százada felett a parancsnokságot *Bay Kálmán* tart. hadnagy veszi át. *Dr. Landauer* képviselő *Komáromy* százados kíséretében meglátogatja az ezredparancsnokságot *Jakobenyban*.

A *Chilia-völgyben* álló osztályunk nem ok nélkül idegenkedett a tegnap beérkezett osztrák csendőröktől. Ami még eddig sohasem történt meg, az orosz a nap folyamán „*Fördösfalvát*“ és környékét több ízben tüzéségi tűz alá vette. Egy a környező erdő felett robbanó srappnel az ott tartózkodó „*Szelke-század*“=beli derék *Ferenczi János* járőrvezetőt halálosan, *Erdei* huszárt pedig súlyosan megsebesítette.

Tartalékállásunk szokatlan lövetése és a cseh táboriörs elfogatása közötti összefüggést, azt hisszük, könnyű kitalálni.

Ferenczi János járőrvezetőt délután a *dornawatrai* bajor temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Január 17. Egész nap nyugalom.

Este 9 óra 30 perckor távirat érkezik, mely szerint a „*Fördös-osztály*“ holnap a *Chilia-völgyből* bevonul.

Ezredünk ütközetlétszáma : 169 lövész, 83 lovas, 6 géppuska és 2 gyalogsági ágyú.

Január 18. „*Fördösfalván*“ a délelőtt lázas csomagolással telik el. A készülődést rövid időre csupán *dr. Landauer* képviselő, a „*Pester Lloyd*“ haditudósítójának érkezése szakítja meg. A huszárijainkkal hosszasan elbeszélgető haditudósító tetszését *Túri* huszár — ki civilben vásár-csarnoki hordár — eredeti felkészítője és mulatságos, de éppen nem szalonképes huszár-tréfái nyerték meg különösebben.

Az osztály délután 3 órakor fájó szívvel mond búcsút kedves telepének és gyalog *Dorna Watrára* menetel, hol a készen álló vasúti szerelvényekbe berakodik.

Délután 6 óra 40 perckor vasúton *Chilia-völgyből Jakobenyba* beérkezik *Fördös Vilmos* őrnagy a lovasosztállyal. Beérkezése után a már november 28-ika óta *Dorna Watrán Förster Lajos* tart. hadnagy parancsnoksága alatt álló és ma délelőtt bevonult lovaspótlás a „*Szelke*“

és „Thúry“ század között felosztatik. Förster Lajos tart. hadnagy átveszi az eddigi „Topits-század“ parancsnokságát, mely mint egy szakasz, beolvad a „Szaplanczay-lövészszázadba“. A rendezkedés és pihenő után a Chilia-völgyből jött két lovasszázad Ébner és Keltz Jenő zászlósok vezetésével felmegy a \odot 1234-es magassági ponton levő tartalékhoz, ahol most az egész ezred egyesül. Kölber Pál tart. főhadnagy szabadságáról bevonult. Igen hideg, ködös idő van.

A lovasosztály 147 karabélyból áll.

Január 19. Mihályfy Pál hadbiztos, kit a hadosztályparancsnokságtól áthelyeztek, elbúcsúzik az ezredtől. Erős hideg van, havazik. Holnapra orosz támadás van jelzve.

Az ezred e napon a következő létszámot mutatja :

	Tiszt	Legénység	Ló
Ezredtörzs	3	31	31
Távírószakasz	1	39	36
Utászszakasz	—	48	16
Géppuskásosztag	3	96	30
Gyalogsági ágyúsosztag	1	34	12
Osztálytörzs	1	3	2
„Szelke“ század	4	137	(többi 5
„Thúry“ „	4	129	ló 4
„Szaplanczay“ század	4	192	Aldorfon) 3
Vonat	4	220	299
Összesen :	25	929	438

A névszerinti fizsi kimutatás a következő :

Ezredparancsnok : Roskoványi Dezső ezredes.

Ezredsegéd-tiszt : Bossányi-Havass Tibor százados.

Távírószakasz : Iványi László tart. hadnagy.

Vonatparancsnok : Detrich Tibor tart. hadnagy.

Utászszakasz : Pap Lukács tiszthelyettes.

Gyalogsági ágyúsosztag : Hevesi Kornél zászlós.

Géppuskásosztag : Kovács-Sebestény Miklós tart. főhadnagy (parancsnok), Bencze Jenő hadnagy, Barcza Lajos zászlós.

Osztályparancsnok : Fördös Vilmos őrnagy.

Távírójárőr : Ébner-Rupp Béla tart. hadnagy.

„Szelke-lovaszázad“ : Szelke József százados (parancsnok), Topits Alajos tart. hadnagy, Gajári Kálmán és Keltz Jenő zászlós.

„Thúry-lovaszázad“ : Thúry Tibor főhadnagy (parancsnok), Kölber Pál tart. főhadnagy, Szitányi Gyula és báró Hellenbach Gottfried zászlós.

„Szaplanczay-lövészszázad“ : Szaplanczay László százados (parancsnok), Förster Lajos és Bay Kálmán tart. hadnagy, Ambrózy Gusztáv tart. zászlós.

Orvos : dr. Pogány Kálmán tart. segédorvos.

Gazdasági tiszttek : Lovass Gyula főhadnagy gt., Huszthy Imre tart. főhadnagy gt., Mike Miklós gt. tiszthelyettes.

A harcoló csapatnál szolgáló törzsaltiszttek beosztása : Sztrichula tiszthelyettes és Flaskó törzsőrmester a „Szelke“, Lapú és Márkus Ignác törzsőrmester a „Thúry“ lovasszázadnál, Matizs Károly és Erdős törzsőrmester a „Szaplanczay“ lövészszázadnál.

Január 20. Reggel 9 órakor egy orosz szökevény jelentése szerint az oroszok ma délelőtt 11 órakor az alagút támaszpontot meg fogják támadni. Ezt meggátlandó, tüzéségünk és az alagút támaszpontban, valamint annak közlemben az első vonalakat megszállva tartó gyalogságunk délelőtt 10 óra 30 perckor az oroszok ellen tűzzel való rajtaütést rendez. Ezzel egyidejűleg ezredünk a 24. gyalogdandár parancsnoksága alá helyeztetik, amely a „Szelke“ és

Domony M. t. hdgy. felv.
Gróf Lubienszky János tbk.,
a 23. honv.-lovassdandár parancsnoka.

„Szaplanczay“ századot *Fördös Vilmos* őrnagy parancsnoksága alatt a ○ 1169-es magaslatra rendeli, ahol az előkészített harántállásokat megszállják.

Az ellenség azonban egész nap csendben maradt. Lehet, hogy a tűzzel való rajtaütésünkből támadó tervét elárulva látta, lehet azonban, hogy a szökevény híre volt hamis. A mi heves tüzelésünkre mindössze pár srappellel válaszol és miután délután 6 óráig nem történik semmi, a századok visszamennek a ○ 1234-es magaslat mögötti tartalékállásokba.

Este a 12. gyaloghadosztály parancsnokát: *Hinke* altábornagyot ezredparancsnokságunk *Jakobenyban* vacsorán vendégül látja.

† *Hevesi Kornél* tart. zászlós.

Nílt a kiságyúosztály parancsnoka hősi halált halt 1917. január 27-én *Jakobenyán*.

Január 21. Ma is teljes nyugalom van. Délután 2 óra 15 perckor *Hinke* altábornagy, a 12. gyaloghadosztály parancsnoka, a *Jakobenyban* levő ezredparancsnokokkal felmegy az állásokba.

Hevesi Kornél zászlós szabadságáról bevonult és átveszi az állásban levő gyalogsági ágyúosztály parancsnokságát; *Szelke József* százados beteg a hadosztályegészségügyi intézetbe megy. *Szelke* százados ugyanis folyó hó 11-én még *Fördösfalván* egy ródlizás alkalmával felbukva, egy hegyes fával felső combját oly mélyen felhasította, hogy lábára alig bír ráállani. Kérelmére a hadosztályparancsnokság megengedi, hogy — kivételesen — a *Dorna Watrán* levő 202. dandáregészségügyi intézetben maradjon és ne szállíttassék hátrább.

Szép, derült, de hideg idő van.

Január 22. Nyugalom. Saját tüzéségünk az alagúttal szemben levő orosz állásokat lövi. *Szitányi Gyula* zászlós szabadságra megy.

Január 23. Nyugalom.

Az e napi ütközetszáma szerint „*Szaplanczay=lovász-század*“ 169, „*Szelke=lovász-század*“ 115, „*Thúry=lovász-század*“ 113 karabéllyal rendelkezik. Az ezred összes karabélylétszáma : 397.

Január 24. Teljes csend és nyugalom. Délután 3 órakor *Roskoványi* ezredes a ○ 1134-es magaslaton kiosztja az újabban érkezett legénységi kifüntetéseket. Sajnos, erről névjegyzék nem maradt hátra. Az ünnepélyes funkció után *Roskoványi* ezredes megtekintí az elhelyezésül szolgáló fedezékeket.

Január 25. Reggel 8 órakor a ○ 1234-es magaslaton álló „*Szelke=század*“ és a ○ 1169-es magaslaton levő „*Thúry=század*“ állást cserélnek. Délután 3 órakor a 12. gyaloghadosztályparancsnokság géppuskásosztályunkat a 24. gyalogdandárnak rendeli alá, mely két géppuskát délután 4 óra 20 perckor a rajvonalba küld. Most a ○ 1169-es magaslaton 3 géppuskánk, attól északra az alagút támaszpont felé 1 géppuskánk van állásban, kettő pedig tartalékban van a ○ 1234-es mögött.

Szaplanczay László százados szabadságra megy. A lövészsorozat parancsnokságát *Kölber Pál* tart. főhadnagy veszi át.

Thúry Tibor főhadnagyot a hadosztályegészségügyi intézet gyógykezelés végett *Buda-pestre* küldi. Egész nap csendes havazás.

Január 26. A tartalékban levő századok harántállások készítésére rendeltetnek. Dél előtt 10 órakor *Jakobenyban* római katolikus misc. *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy

szabadságra utazik, a géppuskásosztag parancsnokságát *Bencze Jenő* hadnagy, a „*Thúry-század*“ *Bay* tart. hadnagy veszi át. Utóbbi századával éjjel az első vonalba műszaki munkára kirendeltetik.

Január 27. Alig virrad, az orosz tüzéség löni kezdi az alagút feletti támpontot, majd attól jobbra és balra húzódó állásainkat. A tüzéségi tűz percről percre fokozódik és különösen az alagút támpont ellen irányul, ahol rövidesen pergőtűzzé fajul. Reggel 8 órakor ezredünk tartalékban levő századai készültségbe helyeztetnek. 8 óra 15 perckor az 1. h.=h.=ezred két lovasszázada *Bay Kálmán* és *Förster Lajos* tart. hadnagy parancsnoksága alatt a ○ 1169-es magaslattól északnyugatra húzódó harántállás megszállására rendeltetik, a „*Szaplonczay-lövészszázad*“ három szakasza pedig *Kölber Pál* tart. főhadnagy parancsnoksága alatt a „*bukovinai légió*“ 2. századának kérésére megszállja a ○ 1169-es felé északra az alagút támaszpont felé húzódó első vonalat. A tartalékban levő két géppuska a ○ 1169-es magaslaton helyezkedik el. (Lásd az 51. sz. vázlatot.)

8 óra 30 perckor *Kölber Pál* tart. főhadnagy visszaveri az állásai ellen irányuló orosz támadást, 8 óra 45 perckor a harántállás megszállása befejeződik.

Dél előtt 10 óra 25 perckor a ○ 1169-en álló egyik géppuskánkat gránát-telitalálat éri és megsemmisíti.

10 óra 40 perckor báró *Hellenbach Gottfried* zászlós az alagút támponttal való összeköttetés felvételére egy járőrrel kirendeltetik.

11 órakor a harántállás, melyet a két lovasszázad tart megszállva, erős ellenséges tüzéségi tűz alá vétefik és rövid idő alatt a két század 1 halottat és 17 sebesültet veszít.

11 óra 30 perckor az orosz a *Kölber Pál* tart. főhadnagy parancsnoksága alatt levő védőszakasz ellen újabb rohamot indít, azonban a vitéz lövészszázad ezt is visszaveri.

11 óra 50 perckor *Fördös Vilmos* őrnagy a következő parancsot kapja telefonon ;

„Ellenség az alagút támaszpontba befört. Ellentámadás az alagút támaszponttól közvetlen nyugatra „*Zu Ducios*“ — irás „S“ betűje (részletes térkép) irányában. Az állásainkba részben már befört ellenség kivetendő! Azonnal végrehajtani!“

12 óra 10 perckor fenti parancsra *Bay Kálmán* tart. hadnagy vezetés alatt a rendelet szerint megindul az ellentámadás. A „*Bay-század*“ jobb szárnyával a főállásra támaszkodva, — arra merőlegesen — igen erős tüzéségi tűzben nyomul előre. Az alagút támaszpont déli része, valamint az ettől délre (jobbra) a ○ 1169-es felé húzódó lövészárók már orosz kézben van. *Bay Kálmán* tart. hadnagy megrohanja az alagút támaszpontot és az ott levő ellenséget felkoncolja. Mialatt itt harcban áll, — délután 1 óra tájban — tőle délre átfört mintegy két orosz század hátban támadja. *Bay Kálmán* tart. hadnagy kénytelen visszavonulni, azonban az

† *ómoravicai ifj. Heinrich Ferenc* tart. hadnagy.

Kitüntetései: a hdm. 3. oszt. katonai érdemkereszt a kardokkal, az I. oszt. ezüst vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. 1916 május 29-én vonult be önként az 1. h.=h.=ezredhez. 1917 február 19-én ment ki Jakobenyba a harcterre az ezredhez és 10 nap múlva már az ottani súlyos harcokban vitézül küzdött. 1917 májusban zászlóssá lépett elő. Augustus elején a bukovinai előnyomulás alatt mint lovasjárőrparancsnok tüntette ki magát főbb ízben s egy ily alkalmmal, midőn lovát kiölték alóla, gyalog hozta meg a jelentést. 1917 nov. havában Brosteniben harcolt, majd a rehamcsapathez került. 1918 áprilisban mint hadnagy az ezreddel Ukrajnába került, hol május 31-én félé századával együtt a Nileradovka melletti Harenko majorban egy bolszeviki banda által negyven huszárral együtt felkoncoltatott.

ellenséges túlerőn csak nagy veszteséggel képes magát átvágni és a harántállás előtti erdőszegélyt elérni.

1 óra 30 perckor *Kölber Pál* tart. főhadnagy az ellene arcban irányuló orosz rohamot harmadszor veri vissza, ezalatt a \odot 1169-es magaslaton levő másik géppuskát is gránáttalálat éri és szétrombolja.

2 órakor délután *Bay Kálmán* tart. hadnagy megmaradt emberével újból megszállja a harántállást.

Közben a harcban levő csapatok felett — tehát ezredünk századai felett is — *Rossek* gyalogsági ezredes veszi át a parancsnokságot, aki délután 3 óra 30 perckor a lovasszázadokat az alagút támpont ellen újból ellentámadásra rendeli. A harc közben beérkezett és ezredünk mögött állást foglalt 9. honvédhuszárezred lövészci és a 3. gyalogezred egy százada ugyanezen parancsot kapja. Az ellentámadásra induló csapatok felett *Makay Gyula* alezredes (9. honvédhuszárezred) veszi át a parancsnokságot.

3 óra 25 perckor a \odot 1169-es magaslat erős pergőtűz alatt áll és

3 óra 30 perckor egy orosz zászlóalj indul ellene rohamra, amelyet *Kölber Pál* tart. főhadnagy — most már negyedízben — feltartóztat.

3 óra 50 perckor az alagút támaszpont ellen megindul az ellentámadás.

4 óra 50 perckor a \odot 1169-es ellen intézett és eddig sikerrel feltartott támadás a szakadatlanul özönlő orosz crősítések nyomása alatt kezd fért nyerni, betörnek a \odot 1169-es magaslaton levő állásainkba és a délről átkarolt *Kölber Pál* tart. főhadnagyot visszavonulásra kényszerítik.

Az alagút támaszpont ellen indított ellentámadás, dacára minden hősi elszántságnak, az oldalról, valamint a \odot 1169-es elfoglalása után most már hátulról is jövő pusztító tűz hatása alatt előbbrejutni nem tud, miért is *Rossek* ezredes az ellentámadást egyórai heves harc után beszünteti és a századokat a \odot 1234-től északnyugatra a „*Rocade út*“-ra merőlegesen húzódó állásokra rendeli vissza. Idérvé, ezredünk az úttól jobbra és balra 200—200 lépésnyire megszállja az előkészített állásokat. Az új megszállás délután 5 óra 30 percre befejezést nyer, este 6 órakor pedig, miután az est beálltával a harc elcsendesedik, táboriörsök küldetnek ki. Hét óra tájban ismét fellángol a harc, amennyiben az orosz tüzérség a \odot 1234-es magaslatot nehézcánókkal rövid időre elárasztja, gyalogsága azonban nem támad. Itt-ott még rövid időre — amint egy-egy járőr előre próbál jutni — a puskák is megszólalnak, de csakhamar ez is elcsendesedik. A halottakkal és sebesültekkel borított csatatérre — leereszkedik az éjszaka . . .

Ezredünk rendkívül súlyos veszteséget szenvedett. Teljes bizonyossággal *hősi halált halt 29, megsebesült 99 és eltűnt 73 fő. Összvesztés emberben tehát 201 fő.* Elcsett a csak pár napja bevonult *Hevesi Kornél* zászlós, a gyalogsági ágyúsosztag parancsnoka, *Barcza Lajos* és báró *Hellenbach Gottfried* zászlósok pedig megsebesültek. Három géppuskánkat az ellenséges tüzérség szétlőtte, gyalogsági ágyúink közül egy az orosz kezébe került, a másiknak pedig csak csövét lehetett megmenteni. Az ágyúsosztag legénysége, pár ember kivételével, fogságba került. *A harcban különösen kitűntette magát Kölber Pál tart. főhadnagy, Bay Kálmán tart. hadnagy és báró Hellenbach Gottfried zászlós.*

Tekintettel a súlyos veszteségre, az állásban levő ezred maradványai még az éj folyamán két századba osztatnak be. Parancsnokok: *Kölber Pál* tart. főhadnagy és *Bay Kálmán* tart. hadnagy.

Későbbi megállapítás szerint az eltűntek legnagyobb része hadifogságba került. Az ezekben mutakozó nagy számnak oka az volt, hogy az ellenség egyrészt több helyen áttörve, a lövészárkokban harcban álló szakaszok hátába került, másrészt a harc leghevesebb mozzanatai az erdő-

ben folytak le, ahol nem egy elszakadt és eltévedt emberünk — irányt tévesztve — a bcálló sötétségben egyenesen az ellenség karjaiba szaladt.

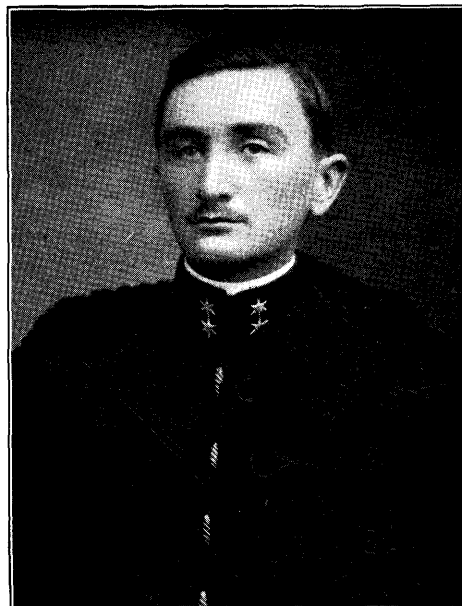
Macskó József őrmester és *Illés András* huszár, kik a „*Szaplonczay-lövészszázad*“ kötelékébe tartozva estek hadifogságba, 1918-ban visszatérve, egyöntetűleg előadják, hogy a *valeputnai* alagút felé eső első harántállás jobbszárnyán *Macskó* őrmester szakaszával mint tartalék állott. Az orosz tüzérség reggel 2 óra hosszat szakadaflanul lötte a fölük pár lépésre húzódó főállást és az ezt megszállva tartó 57-es bakák között nagy pusztítást vitt végbe. Délután két óraker a támadó orosz gyalogság betört az 57-esek állásaiba, majd az czecktől jobbra levő bukovinai önkéntesek vonalába. Előbbiekkel ők a harcot felvették és délután 4 óráig tartották is magukat, vagyis addig, amíg a *valeputnai* alagútnál is áttört ellenség minden oldalról őket körül nem vette. Teljesen elszigetelve és minden segítség reménye nélkül — bár jó darabig még ellentállottak — végre azonban a túlerő győzedelmeskedett és fogságba esett nemcsak *Macskó* őrmester szakasza, de a „*Bay*“ századtól (volt „*Szelke-század*“) is hozzájuk csatlakozott szakasz, valamint *Lupszerusz Miklós* szakaszvezetővel az ágyúsosztag. Az ugyan csak hadifogságból visszatért *Lupszerusz Miklós* szakaszvezető, *Messer* tizedes, *Balázs*, *Rausch* és *Kári* huszárok — utóbbiak a „*Bay*“ századtól — hasonlóképen adják elő a dolgot, miért is magatartásuk igazoltnak vehető és vád őket nem terheli. A harcnak ez a szomorú mozzanata egymaga mintegy 40 foglyot jelent.

Január 28. Reggel 6 óraker erős járőr-, illetve fábriörs-harc veszi kezdetét. Az eddig a \odot 1234-es magaslat mögött tartózkodó ezredparancsnokságunk *Rossek* ezredessel együtt az *Eisenthalba* húzódik vissza. A \odot 1234-es magaslat és a közelében levő állások egész nap heves tüzérségi tűz alatt állanak. Délután 4 óra tájban csillapodik a harc, mire *Roskoványi* ezredes segédtsíjtjével ezredünk állásaiba megy, hogy a legénységet tegnapi kiváló magatartásáért megdícsérje. Alig ér oda, az orosz tüzérség hevesen löni kezdi az állásokat. Ez alkalommal egy huszár súlyosan, *Förster Lajos* tart. hadnagy pedig lábfejn srápnellgolyótól könnyeben megsebesül. Az ágyútűz egész estig szakadaflanul tart.

Este 10 óra 30 percker *Lipcsey Márton* százados vezetésével egy pótlás érkezik *Jakobenyba*. Ezen pótlással vonulnak be: *Eröss Arisztid*, *Dániel László*, *Heinrich Ferenc*, *Ottawa Gábor*, *Forgó István* és *Feledi Pál* önkéntesek. A pótlás egyelőre *Jakobenyban* marad. Délután sűrűn havazik.

Január 29. Éjjel 1 óra tájban egy erős orosz járőr századaink ellen rajtaütést kísérel meg, amit azonban könnyűszerrel meghiusítunk. Reggel 7 óraker megkezdődik a tüzérségi tűz, amely egész napon át tart. A lövedékek 5—10 perccs időközökben robbannak. Ezredünk vesztesége 4 sebesült. Közöttük: *Sztrichula* fiszthelyettes.

Egész nap sűrűn havazik.

† borszörcsökli *Ottava Gábor* tart. zászlós.

1916 május 29-én vonult be mint önkéntes a 6. h.h.pót-századhoz s októberben helyezték át az 1. ezredhez, 1917 január 19-én ment ki a harctérre és 4 hónapot a Doma Watra melletti Chilia-völgyben fűltt a tartalékállásban, majd mint zászlós *Jakobenyben*. Augusztus 30-án szolgálatára a 7. h.h.ezredhez osztott be és több ütközetben kiváló bátran küzdött. Az *Arsita Caprii* elfoglalásánál (1917 augusztus 12.) könnyekben megsebesült, de azért századát tovább vezette, míg nem az 1078-as magaslat elfoglalásánál, roham közben, egy ellenséges robbanó golyó kioltotta reményteljes életét.

Január 30. és 31.

Ütközétszám: „Szaplanczay=lövészszázad“ 114, „Bay=század“ 72, „Thury=század“ 93 karabély és 3 géppuska. Összesen tehát: 279 karabély.

Helyzet: két század *Kölber Pál* tart. főhadnagy és *Bay Kálmán* tart. hadnagy parancsnoksága alatt a „Rocade-út“ mindkét oldalán állásban, a beérkezett pótlás egy századba alakulva, *Lipcsey* százados parancsnoksága alatt, mint dandártartalék, a rajvonal mögött kb. 300 lépésre. (Lásd az 51. sz. vázlatot.)

Egész éjjel az orosz tüzéség lassan ugyan, de megszakítás nélkül lőtte vonalainkat. A tűz napkeltével erősbödik.

Reggel 8 óra 30 perckor erős gyalogsági tűz kezdődik, mire a tartalékszázad készenléthez helyeztetik.

11 órakor az orosz tüzéség a „Bay=század“ jobbszárnyát heves tűz alá veszi, ami 11 óra 30 perc felé egész pergőtűszerűvé válik.

Délután 12 óra 25 perckor a tüzéségi tűz a ○ 1234-es pontra helyeződik át.

12 óra 30 perckor saját tüzéségünk rövid lövései rajvonalunkban erős károkat okoznak és hiába kérjük annak beszüntetését. Ugyanekkor a hozzánk balra csatlakozó 9. honvédszázadrednél heves gyalogsági harc keletkezik, ami áttérjed hozzánk is, de pár perc múlva meg is szűnik. 12 óra 45 perckor a puskatűz teljesen megszűnik és lassú tüzéségi tűz veszi kezdetét, csakhamar fokozódva azonban, különösen jobbszárnyunkat és tartalékunk állásait veszélyezteteti.

1 órakor ezredünk jobbszárnya és az ehhez csatlakozó „bukovinai légió“ ellen gyalogsági támadás indul meg, amely azonban rövid, heves tűzharc után összeomlik, úgyhogy 1 óra 10 perckor a tüzclés ezredünk előtt már csendesedik. Most munkához lát ismét az orosz tüzéség és pár perc alatt nagymennyiségű srappell és gránátot zúdít állásainkra. 1 óra 15 perckor az orosz gyalogság ismét támadásra indul ellenünk és kézigránátávolságra közelítve, gránátokkal árasztja el rajvonalunkat, egyidejűleg 1 óra 20 perckor a ○ 1234-es ellen is megindul a gyalogsági támadás. Úgy látszik, ezek mind csak próbálgatások, mert pár perc múlva a támadás megszűnik és az orosz visszavonul. Egy géppuskánk felmondja a szolgálatot.

1 óra 35 perckor a gyalogsági harc rajvonalunknál ismét kitör. A segíteni akaró saját tüzéség ismét rövidet lő és több emberünket megsebesíti. Többek között súlyosan megsebesül *Ambrózy Gusztáv* zászlós is.

1 óra 40 perckor ezredünk rajvonala és a tartalékállások ellen nehéz tüzéségi tűz veszi kezdetét, amely rövid idő alatt 4 halott és 19 sebesült veszteséget okoz.

1 óra 47 perckor *Kreisz* százados parancsnoksága alatt megjelenik az *Eisenthalban* egy segítségünkre siető német zászlóalj. Alig vannak 1000–1500 lépésre tőlünk, azonban a meredek és csúszós hegyen csak lassan közelednek, jóllehet a helyzet mind kritikussabbá válik. Két órakor két-három percig tartó heves pergőtűz kezdődik állásaink ellen, utána pedig az egész vonalon megindul a gyalogsági támadás. Jobbszárnyunk a pergőtűz hatása alatt erősen megritkult, miért is *Roskoványi* ezredes elrendeli a tartalék bevetését. *Lipcsey* százados két-két szakasszal egymás mögött, hullámalakban nyomul előre és a „Bay=század“-ot megsűríti. Sikerül ily módon 2 óra 20 perckor az orosz támadást visszaverni, amire az orosz tüzéség — most már saját gyalogságát sem kímélve — megint dolgozni kezd.

2 óra 25 perckor a 9. honvédszázadred balszárnyán, ahol eddig aránylag csend volt, indul rohamra az orosz, egyidejűleg az orosz tüzéség zárótűz ad rajvonalunk mögé. A zárótűz elvágja a rajvonalunkból hátravezető telefonvonalakat és a parancsnokságokkal való érintkezés megszakad.

2 óra 40 perckor újabb gyalogsági támadás indul ellenünk, az ezt elhárítani igyekvő saját tüzéség a kelleténél csak 5–600 lépéssel lö rövidebbet és több kárt okoz a rajvonalba, mint az ellenség.

3 órakor az orosz gyalogság döntő támadásra indul. Egyszerre támadja a 9. honvédszázárezred és a \odot 1234-es körüli állásokat. Sajnos, a támadás most a 9. honvédszázárezrednél és a \odot 1234-es magaslaton is sikerrel jár, mindkét helyen betör a védővonalba és megkezdik annak felgöngyölítését. Ezredünk kénytelen visszavonulni és kétfelé szakadva, az egyik rész folytonosan harcolva a \odot 1217-es magaslati pont, a másik rész az *Eisenthal* felé vonul vissza. Ez utóbbi 54 főből áll és a 9. honvédszázárezred visszavonulását fedezve érkezik az *Eisenthalba*, ahol *Roskoványi* ezredes személyes közbelépésére megállanak és újból harchoz rendezkednek. 3 óra 34 perckor *Roskoványi* ezredes a \odot 1234-es irányában a helyzet felderítésére egy járőrt küld ki, amely ezredünk másik részével felveszi az összeköttetést. Közben végre beérkezik a német zászlóalj (600 ember, 4 géppuska), ennek *Rossek* ezredes parancsot ad az ellentámadásra, melyet a \odot 1234-es irányában *Kreisz* százados azonnal meg is indít. A *Roskoványi* ezredes által feltartóztatott és rendezett mintegy 250 ember és 8 géppuska *Lipcsey Márton* százados parancsnoksága alatt mint tartalék a jobbszárny mögött követi a németeket. (9. honvédszázárezred 80 fő, 1. honvédszázárezred 54 fő, 4. Landwehr-ulánuszczredtől 69 fő és a 3. gyalogezredtől 50 fő.)

Teljesen besötétedett, mire *Lipcsey Márton* százados este 6 óra 48 perckor beérkezik a \odot 1180-as magaslaton tartózkodó német zászlóaljparancsnoksághoz. Itt értesül csak, hogy az ellentámadás még mindig nem indult meg, azaz *Kreisz* százados *Rossek* ezredestől előbb tüzéségi előkészítést kér és a támadás megindítását félóráról félóra ra halogatja. Így tart ez éjjel 12 óráig, amikor *Kreisz* százados még egy negyedóra haladékot kér, de ennek leteltével sem indítja meg a döntő támadást. Az ott levő *Lipcsey* százados most már türelmét veszítve, követeli a támadás megindítását és újból megbeszéli a német zászlóaljparancsnokkal a tervet, mire a németek végre megkezdik az előnyomulást, azonban, bár a \odot 1217-es magaslatról *Ferenczy* százados által kiküldött járőrök a \odot 1234-es pontot el is érik, a németek próbálgatása kudarcra végződik. *Ferenczy* százados járőrei pedig, miután az elért pont saját tüzéségünk által veszélyeztetve van, kénytelenek visszavonulni. Reggel 4 órakor a nélkül, hogy a legcsekélyebb eredmény is értett volna el, *Rossek* ezredes kénytelen az alárendelt és összekeveredett csapatokat újra csoportosítani, amelyben ezredünk maradványa, mintegy 90 fő, *Lipcsey* százados parancsnoksága alatt vesz részt. Az új védelmi vonal a \odot 1217-től a \odot 1234-es és \odot 1180-on át a \odot 910-re húzódik. Az ebben elhelyezett 1., 7. és 9. honvédszázárezred részeit fellet a parancsnokságot *Krauthacker* százados veszi át.

Az orosz ma csendben van, illetve az egész vonalon csak lassú csatár- és tüzéségi tűz folyik, ami lehetővé teszi az új állások futólágos kiépítését.

szamosújvár-németi ifj. *Daniel László*
tart. hadnagy.

Kitüntetései: nagyezüst vitézségi érem és Károly-csapatkereszt. 1916-ban vonult be mint önkéntes az 1. h.h.-ezredhez. 1917-ben ment ki az ezredhez s ott mint szakaszparancsnok nyert beosztást a Dorna Wátta melletti chifia-völgyi tartalékállásban. Utóbb a hadosztály lovasszadához került s mint hírszerző-járőrparancsnok, a kimpolungi előnyomulás alatt, vitéz és bátor magatartásával és kitűnő jelentésével szerzett érdemeket. 1918-ban Jekaterinoslawból tanulmányi szabadságot kapott.

Délután 5 óra tájban a rajvonalba levő emberek részére *Roskoványi Dezső* ezredcs új ruházatot, meleg fehércmút és pokrócokat küld, hogy az erős hideg ellen védekezhessenek.

Estig szétszóródott, más csapatokhoz csatlakozott embereinket összeszedve, *Lipcsey Márton* százados csoportja 124 fegyverre szaporodik.

Este 7 óra tájban a rajvonalba levő századok egy része felett a parancsnokságot *Jankovich László* ezredcs (6. h.-h.-ezred) veszi át.

Ezredünk e kétnapos súlyos harcban 25 halottat, 31 sebesültet veszített és eltűnt 94 fő. Az eltűntek között sok halottnak kell lenni, mert a súlyos sebesülteket kénytelenek voltunk az erdőben visszahagyni, akik közül a rettenetes hidegben bizonyára sokan elpusztultak. *Ambrózy Gusztáv* zászlós, ki saját tüzéségünkötől súlyos sebesülést szenvedett, szintén fogságba esett, *Ébner-Rupp Béla* hadapródjelölt őrmester pedig idegrázkódást kapott.

Az elesettek között van ezredünk legderekabb altisztje: *Márkus Ignác* főrszűrmester, aki a vitéz magyar huszáraltisztt mintaképe volt.

Az itt hadifogságba jutottak közül 1918-ban visszatértek:

a „*Szaplonczay lövészszázad*”-tól: *Oláh Károly* őrmester, *Rédei György*, *Hermann Lajos*, *Halanda Ignác*, *H. Tóth Lajos* huszárok;

a „*Szelke-lovasszázad*”-tól: *Sastinszky József* őrmester, *Koczó Sándor*, *Farkas Antal*, *Csöhér Pál*, *Avram Demeter*, *Retkes István*, *Nyitrai Balázs*, *Darnyik József* huszárok.

Mindnyájan egyformán előadják, hogy az áttörés fölünk balra a 9. h.-h.-ezrednél és jobbra a 1234. magaslaton, majdnem egyidőben történt és hátbatámadva jutottak fogságba.

Az e hó 27., 30 és 31-én lefolyt harcok, dacára annak, hogy té.yleges credményt felmutatni nem tudtunk, ezredünk legvéresebb, legvitézebbül megvívott harcai közé tartoznak. Mindegyiknél fényesebben beszél az a körülmény, hogy bár 19-én még majdnem 700 karabéllyal rendelkezünk, dacára a közben érkezett pótlásnak, 31-én mindössze csak 124 fegyvert tudunk a védővonalba állítani. Ezek is a folytonosan tartó harcban kimerülve — hidegtől, éhségtől és álmatlanságtól elcsigázva, nagy értéket már nem képviselhettek, úgyhogy itt lett volna az ideje pihenés és rendezés végett őket a rajvonalból kivonni.

Ha a lefolyt harcok menctét vizsgáljuk, jóleső büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy egy alkalommal sem nálunk történt az áttörés. Leszögezhetjük, hogy ezredünk minden támadást hősiesen visszavert, — nagy veszteséget éppen a mindenkori szívós kitartásának köszönhettc és minden alkalommal oldal- és háttámadásokból kellett magát kivágnia. A kritika teljes jogával tehetjük fel a kérdést: mi lett volna akkor, ha minden csapat hozzánk hasonlóan állotta volna meg helyét és mi lett volna akkor, ha a vezetés — egységes és állandó kézben összpontosulva — kezdeményezni is tud; végül, ha tüzéségünk érthetetlenül rosszul vezetett tüzelésc az ellenségben — és nem bennünk — okoz kárt?

A harcokon kívül sokat szenvedtünk a nagy hidegtől, ami — nem lévén kellő ruházatunk — sok fagyást és betegséget idézett elő. Ha visszagondolunk ezekre a gyötrelmes napokra, csodálkozunk kell azon, hogy amennyien — annyian is megmaradtunk. Napokon át vékony kabátban, alig valami meleg alsóruhával ellátva, pókháló vékonyságra kopott nadrágban és rongyostalpú lábbelinkben, nemcsak nappal harcolni, de éjjel új fedezéket is kellett ásnunk akkor, amikor nem volt földünk, nem volt egy szál szalmánk, tüzet rakni az ellenség közléte miatt nem lehetett és rövid pihenőre csak akkor dőlünk le a fagyos-havas földre, amikor már mozogni alig tudtunk. Mindezc állandóan 10—15°-os hidegben és meleg étkezés nélkül, mert hiszen étkezést csak naponta egyszer — éjjel — lehetett az 1000 méteren felül emelkedő állásokba szállítani. Így mult el 1917 január hava és abban a reményben, hogy február jobb időket hoz ezredünkre, zárjuk le annak megállapításával, hogy ezredünk kötelességtudása ezekben a napokban valóban csodákat művelt.

Február.

Február 1. A *Lipcsey Márton* százados parancsnoksága alatt álló század beássa magát. Létszáma: 124 karabély. Kicsi, megtéptt, fáradt csapat, de azért egynek sem jut eszébe meghátrálni a jövőre, a sors elöl és könnyítést avagy kibúvót keresni. Példás igyekezettel végzi mindannyi kötelességét és mint mindig, bízik, hogy rövidesen visszafizetheti az ellenségnek kamatostul a kölcsönt . . .

Lipcsey százados rendezi a szakasz- és járőrkötelékeket, beosztja a parancsnokokat és hamarosan helyén van mindenki; tudja, ki az új előjáró és hogy mit kell tennie.

Az eddig felettünk is parancsnokló 12. gyaloghadosztály helyébe az 1. porosz gyaloghadosztályparancsnokság lép. Az alapos, meggondolt és tervszerű munka azonnal kezdetét veszi. A porosz hadosztályparancsnokság, különösen a tüzérség irányítását illetőleg, hathatós rendszabályokat léptet életbe és ennek létszámát azonnal jóval megszorítja.

Délben *Jakobenyba* visszatért ezredparancsnokságunkat meglátogatja *Brasch György dr.*, az 1. számú „Kronprinz“ porosz gyalogezred főorvosa, ki még a háború előtt elhunyt ezredparancsnokunknak: *Yull Alfréd* ezredesnek sógora.

A rendezés után ezredünk egy három szakaszból álló századot alkot, melynek beosztása a következő.

„*Szaplonczay-szakasz*“ — alakult a hasonló nevű lövészs századból; parancsnoka: *Bay Kálmán* tart. hadnagy, beosztva: *Erdős* és *Feledi* önkéntesek, továbbá *Erdős* törzsőrmester.

„*Lipcsey-szakasz*“ — alakult a „*Thúry*“ lovasszázadból; parancsnoka: *Kölber Pál* tart. főhadnagy; beosztva: *Szitányi Gyula* zászlós, *Heinrich* és *Dániel* önkéntes, *Lapu* törzsőrmester.

„*Szelke-szakasz*“ — alakult a „*Szelke*“ lovasszázadból; parancsnoka: *Gajári Kálmán* zászlós; beosztva: *Keltz Jenő* zászlós, *Ottava* és *Forgó* önkéntes.

Géppuskás-osztag: parancsnok: *Bencze Jenő* hadnagy.

Február 2. Éjjel az állások készítése tovább folyik. Ehhez az eddig *Jakobenyban* tartózkodó utászszakasz segítségül kirendeltetik.

Megállapítást nyer, hogy a tegnap megalakult században a „*Szaplonczay*“ lövészs századból 61 fő (volt 192), a „*Szelke*“ lovasszázadból 25 fő (volt 137), a „*Thúry*“ lovasszázadból 49 fő (volt 129) maradt meg a lezajlott harcok után.

A betérjesztett veszteségkimutatás szerint 1917 január 1-től 31-ig ezredünk a következő veszteséget szenvedte:

	Halott	Sebesült	Beteg	Eltűnt
<i>Tiszt</i>	1	3	4	1
<i>Magasabb rendfokozatú altiszt</i>	1	3	—	—
<i>Legénység</i>	55	133	35	181
Összes veszteség:	57	139	39	182

E szerint tehát kb. 600 főből egy hó leforgása alatt 417 főt veszített az ezred. Ez mindennél ékebben beszél és bizonyít!

Forgó István tart. hadnagy.

Kitüntetései: kiscsüst és bronz vit. érem, Károly-csapatkereszt. 1916 májusban vonult be a pétszázadhoz, s a tart. iskola elvégzése után 1917 januárban ment ki az ezredhez *Jakobenyba*, s ez időtől kezdve az összomlásig az ezred összes teljesítményében és harcaiban résztvevett.

Február 3. Délelőtt, leszámítva a gyér fűzérési fűzet, általában nyugalom van. Az állások úgy, ahogy készen vannak és elég jó védelmet nyújtanak. A fagyos föld és anyaghiány miatt természetesen az új lövészárók megközelítőleg sem olyan, mint a régi volt.

Délelőtt 11 órakor hírt vesszük, hogy az éj folyamán felváltanak. Általában örömmel fogadjuk ezt abban a reményben, hogy párnapos pihenőhöz fogunk most már jutni. Délután 4 órakor fényleg meg is érkezik felváltásunkra a parancs, ez azonban csak este 9 órakor veszi kezdetét.

Szép, derült, tiszta holdvilágos éj van és majdnem nappali világosság ömlik el a tájon. Ez okozza, hogy a felváltás közben az oroszok észreveszik mozgólódásunkat, közénk lönek és **5 derék huszár hősi halált hal.** Mélyen megrendít mindnyájunkat ez a szomorú eset, amely annál tragikusabb, mert hiszen pár perc múlva már messze járunk e ránk nézve annyira emlékeztető helytől és háborítatlanul cserkedünk le az *Eisenthal* meredek lejtőjén *Jakobenyba*.

Az utászszakasz *Bossányi-Havass Tibor* századossal már délután 4 órakor előrement szálláscsinálás végett *Dorna Watrára*, mi pedig *Jakobenyban* berakodva, az idevezető keskenyvágányú vonaton követjük.

Február 4. Vonatunk reggel 4 órakor *Dorna Watrára* érkezik. Elfoglalva előkészített szállásainkat, reggeli és rövid pihenő után reggel 8 óra 10 perckor a légénységet fürdőbe vezetjük, ahol mindegyik egy rend tiszta fehéműt is kap.

Délután 5 óra 30 perckor báró *Apor* altábornagy — rég nem látott hadosztályparancsnokunk — meg szemléli az ezredet és az utóbbi napokban tanúsított hősiességükért a légénységet megdícsérve, jutalmul sajátkezűleg kioszt **4 darab I. osztályú és 2 darab II. osztályú ezüst vitézségi érmet.**

A szemle alatt értesülünk, hogy holnap délután a *Chilia-völgyben* levő \odot 980-as magassági pontra megyünk, ahol mint tartalék fogunk egyelőre szerepelni és pihenni.

A nap folyamán kevés hó esett.

Február 5. Délelőtt 10 órakor az ezrednapló szerint „*bronz vitézségi érmek kiosztása*“. Sajnos, nincs megmondva, hányan és kik kaptak. Nagy kár, mert a bronzérmet az ezredparancsnoknak lévén joga adományozni, ebből meg tudhatnánk, kik voltak azok, akik az elmúlt harcokban magukat kitüntetésre méltókká tették. Emlékezet szerint az ezredparancsnokság 180 bronz vitézségi érmet adományozott.

Délelőtt 11 óra 40 perckor a század vasúton elindul a *Chilia-völgybe*, hova délután 1 óra 40 perckor az ezredtörzs a be nem osztott fisztekkel követi.

A \odot 980-as álláspontunkon a „*Fördös-osztály*“ által épített szép és kényelmes fiszti és légénységi barakok várnak. Kétheti távollétünk alatt telepünket az oda „zabrálni“ járó környékbeli katonák — hála Istennek — nem tették túlságosan fönkre, így annak karba-helyezése gyorsan halad. Most már itt van az ezredparancsnokság is, újabb menetszázadok érkezése is jelezve van, a telepet sürgősen ki kell tehát bővíteni, nehogy a jövevények fedél nélkül maradjanak. „*Fördösfalva*“ tehát hamarosan „*várossá*“ fog előlépni.

Este 24 fő pótlást kapunk.

Tábori postaszámunk megváltozik és a jövőben 635. számú lesz.

Szép, derült idő van.

Február 6. *Chilia-völgy.* Délelőtt 11 óra 20 perckor *Fördös Vilmos* őrnagy parancsot kap, hogy a *Jakobenyban* levő 9. honvédhuszárezred parancsnokságát vegye át.

A rendelet szerint mindössze 8—10 napról van szó. *Fördös Vilmos* őrnagy elmegy, a *Chiliában* — mint rangban legidősebb — a parancsnokságot *Lipcsey Márton* százados veszi át.

Bármily szépek és kényelmesek is voltak barakjaink, a *Chiliában* a huszár hamarosan kipihevén magát, annak ízléséhez való átfarmálásához kezd. Szépítik, csinosítják és rendezkednek egész nap

Keltz Jenő és *Gajári Kálmán* zászlósok szabadságra mennek.

Napközben többször havazik.

Február 7. *Chilia-völgy* Miután a 9. honvédhuszárvezred parancsnokságát *Makay Gyula* alezredes nem adta át, *Fördös Vilmos* őrnagy visszatér a *Chiliába*. Nagy havazás. A hó

Menyhárt A. L. öm. felv.

„Aki már szembentétek az oroszral!” *Chilia-völgy*, 1917 február 9.

oly sűrűn esik, hogy 5–6 lépésnél tovább már nem lehet látni. E miatt a lövöldözés az egész vonalon szünetel és teljes csend van.

Hadosztályparancsnokságunk február 28-ig beszünteti a szabadságolást.

Február 8. *Chilia-völgy*. Reggel *Jakobeny* irányából erős ágyúzás hallatszik. Híreink szerint a németek megkezdik az állások visszavételére az előkészületeket. Délelőtt 11 órakor az ágyúzás megszűnik, azontúl egész nap csend van.

Este 11 órakor *Roskoványi* ezredes a napokkal ezelőtti nyert szabadságára elindul. Az ezredparancsnokságot *Fördös Vilmos* őrnagy veszi át. Az éjszaka szép, holdvilágos, derült, de igen hideg. Hőmérőnk 15°-ot mutat a fagypont alatt.

Február 9. *Chilia-völgy*. Ma is erős a hideg. *Dorna Watrát* orosz tüzérség lövi. A létszámjelentés szerint a „*Szaplonczay*” lövészsorozat állománya 55, a „*Szelke*” lovasszázadé 57, a „*Lipcsey*” lovasszázadé pedig 58 csatár. Összesen tehát az ezred 168 karabéllyal rendelkezik.

Február 10. *Chilia-völgy*. *Dorna Watra* és *Jakobeny* felől egész napon át erős ágyúzás hallható. *Fördös Vilmos* őrnagy az önkénteseket iskolázás végett járőrbe küldi. Egyéb dolgunk

nem lévén, sportolunk. Vannak jó rúdlijaink és hótalpaink, melyekkel kellemesen elszórakozunk.

Február 11. *Chilia-völgy.* Reggel 8 órakor iskolázás végett újra járőröket küldünk ki. Állományunk a felgyógyult betegek bevonásával 175 főre emelkedik.

Február 12. *Chilia-völgy.* Reggel parancs szerint a legénységet fürdés végett *Dorna Watrára* kellett volna vezetni, azonban tekintettel arra, hogy a német csapatok fölünk délre támadásba mentek át, a csapatok együttartása rendeltetett el és a fürdés elmaradt. Délután megtudjuk, hogy a németek a január 30-án elvesztett \odot 1234-es magaslatot visszafoglalták. Éstefelé élénk puskatűz hallatszik az előttünk levő vonalaktól, mire 6 óra 50 perckor az orosz tüzérség a *Chilia-völgybe* 10—12 gránátot lő, azonban kárt nem okoz. Telepünk környéke ugyanis, de különösen annak az orosz tüzérség által különösen veszélyeztethető nyugati és déli része mocsaras, itt tehát a becsapódó gránátok „megfulladnak” és nem robbannak fel. Egész éjjel kb. reggel 2 óráig *Jakobeny* felől heves ágyútűz hallatszik.

Az este érkezett eligazítás szerint a szabadságon levő *Szaplonczay László* századost a hadosztályparancsnokság a gyalogsághoz vezényli és *Lembergbe* irányítja.

Szelke József százados betegségéből felgyógyulva, az ezredhez bevonult.

Február 13. *Chilia-völgy.* Reggel 2 órakor a *Jakobeny* felől hallatszódó ágyúzás megszűnik. Azután egész nap csend és csak szórványos tüzérségi tűz hallható. Megtudjuk, hogy a németek az éj folyamán a \odot 1169-es magaslatot is visszafoglalták.

Derült, tiszta, hideg idő. Reggel -7° , délben 0° , este -5° R.

Február 14. *Chilia-völgy.* Dél előtt a fölünk északkeletre fekvő \odot 1326-os *Abcina me.* irányából heves ágyúzás hallható. Dél előtt 9 óra 40 perckor a hadosztályparancsnokság telefonon értesít, hogy a fenti helyen és a *Bernarielulon* az orosz tüzérségi tűzzel támad. 10 óra 15 perckor *Ottawa* önkéntes-szakaszvezető a 306. honvédegyalogezred *Abcina me.*-n levő III. zászlóaljához három huszárral járőrbe megy, egy altiszti járőr pedig ugyanekkor a *Bernarielulra* rendeltetik ki az összeköttetés felvételére. Déli 12 órakor az ágyúzás hirtelen megszűnik, 12 óra 10 perckor *Ottawa* zászlós jelenti, hogy a \odot 1326-os magaslat reggel 6 óra 30 perctől 11 óráig erős ágyútűzben állott, 11 óra után csend volt, most gyalogsági támadást várnak. A támadás azonban elmarad és délután 5 óra 40 perckor *Ottawa* önkéntes bevonul.

A hadosztályparancsnokság telefonon közli, miszerint a németek *Valeputnánál* az alagút támaszpontot visszafoglalták, 23 tisztet és 1200 fő legénységet foglyul ejtettek és 12 gépfegyvert, 4 aknavetőt és 3 ágyút zsákmányoltak. Ezzel szemben állítólag a németeknél beosztott géppuskásosztagunk *Bencze Jenő* hadnaggyal együtt fogságba került. Ez utóbbi hír még megerősítésre szorul.

Prenninger István hadnagy és *Sümei* zászlós bevonultak. *Baghy László* főhadnagyt a hadosztályparancsnokság szintén a gyalogsághoz vezényli. Ő is, mint *Szaplonczay* százados, *Lembergben* tartozik jelentkezni.

Mint később megtudtuk, mindketten a 308. honvédegyalogezredhez kerültek, ahol ezredünknel szerzett babéraitak öregbítve, a lovastisztikar jó hírnevét minden tekintetben megerősítették. *Szaplonczay László* százados rövid századparancsnokság után zászlóaljparancsnok lett, *Baghy László* főhadnagy pedig a 308. honvédegyalogezred rohamszázadának parancsnokságával bízott meg. Azt hisszük, ehhez nem kell bővebb magyarázatot fűzni és elég megemlítenünk még azt, hogy rövid négyhónapi szolgálat alatt *Szaplonczay* százados az ezüst katonai érdemérmét másodszer, valamint a II. osztályú német vaskeresztet, — *Baghy* főhadnagy a III. osztályú vaskorona-rendet, az ezüst katonai érdemérmét másodszer és a II. osztályú német vaskeresztet nyerték el teljesítményeik és vitéz magatartásuk jutalmául, valamint hogy mindketten súlyosan sebesülve kerültek vissza ezredünk pótszázadához. A gyalogságnál szer-

zett elismerés különös elégtételül szolgálhatott *Szaplonczay* századosnak, akit szabadságáról bevonulva, *Altdorfon* a vonatnál várt az áthelyezését tudató és azonnali bevonulásra utasító hadosztályparancs, amely annyi időt sem engedett neki, hogy 30 hónapon át vezényelt századától, valamint az ezred tisztikarától elbúcsúzhasson.

Február 15. Chilia-völgy. Egész éjjel *Jakobenytól* északkeletre lassú ágyútűz hallható. Reggel 7 óra 30 perctől a legénység a 306. honvédegyaloezrednél a drótkötél-pálya munkálataiban vesz részt. 11 órakor a \odot 1326-os felől élénk lövöldözés hallatszik, mire készültségbe helyeztetünk. 11 óra 15 perckor *Forgó* önkéntes a \odot 1259-es irányába egy megfigyelőjárórral clindult. Délután 1 óra 20 perckor *Forgó* önkéntes jelenti, hogy az orosz a \odot 1259-es magaslaton levő gyalogságunkat heves tűzérégi tűz után megfámadta, de visszaveretett. Úgy

A „Szelke-század” egy része. Chilia-völgy, 1917 február 9. *Menyhárt A. t.-őrn. felv.*

látszik, az ellenség súlyos veszteséget szenvedhetett, mert föbbé a nap folyamán nem próbálkozott. Este 6 órakor *Forgó* önkéntes járőrével bevonult.

Az idő hideg, derült.

A századdá lefogyott ezredünk tisztjei a mai napról keltezett beosztási táblázat szerint a következők:

Ezredparancsnok: *Roskoványi Dezső* ezredes (szabadságon).

Ezredsegédtiszt: *Bossányi-Hlavass Tibor* százados.

Vonatparancsnok: *Detrich Tibor* tartalékos hadnagy.

Orvosfőnök: *dr. Pogány Kálmán* tartalékos segédorvos.

Gazdászati tisztek: *Lovass Gyula* főhadnagy gt., *Huszthy Imre* tartalékos főhadnagy gt., *Nike Miklós* gazdászati tiszthelyettes.

Géppuskásosztág: *Kovács-Sebestény Miklós* tartalékos főhadnagy (szabadságon).

Utászakasz: *Papp Lukács* tiszthelyettes.

Távírójárőr: *Iványi László* tartalékos hadnagy.

Osztályparancsnok: *Fördös Vilmos* őrnagy (a szabadságon levő *Roskoványi* ezredes helyett -- ezredparancsnok).

Osztálysegédtiszt: *Rothkugel-Rollershausen István* tartalékos hadnagy

A század parancsnoka: *Lipcsey Márton* százados.

Szakaszparancsnokok: *Szelke József* százados, *Bay Kálmán* és *Topits Alajos* tartalékos hadnagyok.

Beosztott fisztek: *Preminger István* tartalékos hadnagy, *Sümei Lajos*, *Szitányi Gyula*, *Cajári Kálmán*, *Keltz Jenő* zászlósok.

Törzsalfisztek: *Erdős és Lapu* törzsőrmesterek.

Február 16. *Chilia-völgy.* Délelőtt nyugalom. Legénységünk egy része ismét a drótkötél-pályánál dolgozik. Délután kölcsönös ágyútűz.

Február 17. *Chilia-völgy.* Hajnalig erős ellenséges ágyútűz. Reggel 8 órától nyugalom. Délután 4 órakor az ütközetvonalat megszemlélése *Dorna Watrán*, este 6 órakor a málhavonát megszemlélése *Dorna Kandrenyben*. 6° R. hideg.

Február 18. *Chilia-völgy.* Délelőtt 10 órakor egyszerre 4 orosz repülőgép jelenik meg felettünk, különben egész nap semmi esemény és teljes nyugalom.

Délelőtt 11 órakor református istentisztelet.

Délben értesülünk, hogy a hadosztályvezérkari főnököt: *Rapaich Richárd* vezérkari őrnagyot a II. hadsereghez helyezték át. Idő derült, erős hideg.

Február 19. *Chilia-völgy.* Délelőtt 10 órakor római katolikus szentmise. Egész nap sűrűn csik a hó, így az egész vonalon teljes nyugalom. Délután *Rapaich Richárd* vezérkari őrnagy elbúcsúzik az ezredtől. Az új vezérkari főnök *csikbátfalvi Keresztes Arthur* vezérkari százados, ki a háború kezdete óta hadosztályparancsnokságunknál van beosztva és a csapatok iránt mindenkor megnyilvánuló meleg együttérzése és őszinte érdeklődéséből kifolyólag általános rokonszenvnek örvend.

Kovács-Sebestény Miklós tart. főhadnagy szabadságáról bevonul és átveszi a géppuskásosztag parancsnokságát.

Február 20. *Chilia-völgy.* Reggel erősen havazik. Az idő megnyihült. Teljes nyugalom. Egyetlen esemény, hogy a *Chilia* ○ 980-as magaslatról mintegy 3–400 lépésre délre két 15 cm.-es tarackot vontattak tűzércink állásba. Ennek nem nagyon örvendünk egyrészt, mert minden egyes leadott lövésük táborunkat megrengeti, másrészt, mert az orosz tűzértség hamarosan észre fogja venni az új lövegállást, keresni fogja és gránátjaiból bizonyosan mi is fogunk néhányat kapni.

Február 21. *Chilia-völgy.* Reggel nagy havazás. A kora délelőtti órákban még egy harmadik 15 cm.-es tarack is állást foglalt szomszédságunkban.

Délelőtt 10 óra 40 perckor a fölünk északra levő csapataink a ○ 1295-ös magaslatot támadják. A támadást élénk tűzérsegi tűz vezeti be. Ebből a szomszédos három tarack is ugyancsak kiveszi részét és fülsiketítő lármát csapnak. Délájban az egyik tarack csövét egy hibásan időzített ekrazitgránát szétveti és a kiszolgáló legénységből öt tűzért súlyosan megsebesít. Ezredünk — jobban mondva századunk — készenlétbe helyeztetik. Délután 3 óra 50 perckor értesülünk, hogy az orosz támadás nem sikerült, mire a készültség megszűnik.

Február 22. *Chilia-völgy.* Az ezrednapló c napi feljegyzése szerint legénységi iskola. Havazás. Létszám: 187 fő.

Február 23. *Chilia-völgy.* Egész nap nyugalom. Délután gázálcok feligazítása. Este fiszti iskola. Derült, hideg idő.

Február 24. *Chilia-völgy.* Az állásokban teljes nyugalom. Délután 5 órakor szemle a géppuskásosztag felett *Dorna Kandrenyben*. *Szitányi Gyula* zászlós megbetegedett. Idő: derült. Rendkívül erős hideg. Reggel 7 órakor a hőmérő –22° R.-t mutat. Légnyomás: 936 mm.

Február 25. *Chilia-völgy.* Nyugalom. Nagy hideg.

Február 26. *Chilia-völgy.* Reggel 2 órától 3 óra 30 percig déli irányból heves ágyúzás hallható. Telefonkérdezősködésünkre azt a választ kapjuk, hogy az ellenség az *Ulmului* hegy környékén az utat lövi. Különben egész nap nyugalom. Hideg, borult idő.

Február 27. Chilia-völgy. Dél előtt nyugalom. Délután 2 órakor a németek a *valeputnai* alagút támaszpont és a \odot 1177-es magaslat ellen támadást kezdenek.

Délután 5 óra tájban értesülünk, hogy a támadás teljes sikerrel járt, az oroszok vesztesége igen nagy.

A beszállított foglyok száma 12 fiszt és 1306 legénység, zsákmány 12 géppuska. Estefelé az oroszok rövid időre lövik az előttünk levő első vonalat.

Topits Alajos tartalékos hadnagy szabadságáról bevonult. Hideg és borult idő.

Miután a körülöttünk lefolyó eseményekben egyelőre szerepünk nem akad, időnként a téli sport minden fajtájával töltjük. Ezenkívül igen kedvelt szórakozást nyújt a kézigránátdobálás. *Szelke József* százados a 202. gyalogdandár hasonló berendezésének megtekintése után — *Fördös Vilmos* őrnagy rendelkezése alapján — telepüinktől párszáz lépésre délkeletre, a környező erdő egy védett völgyében, jól berendezett gránátobályaút létesít. Itt nemcsak gyakorló-fagránátokkal, de éles gránátokkal is — és viszonyossággal — jól kiépített mellvédek mögül naponta jól sikerült gyakorlatokat végeztünk. A kézigránátvetés rövidesen úgy a tisztikar, mint a legénység kedvenc szórakozásává vált és a „hasznost a kellemessel” egysítve, szenvedéllyel hódolt mindenki az új sportnak.

Ugyancsak *Szelke* százados a gázmaszkok kipróbálására gázkamrát is épített, ahol meggyőződést szerezhettünk arról, hogy gázárcaink jól zárnak-e vagy sem?

Február 28. Chilia-völgy. Éjjel 2 óra 30 perckor az oroszok tőlünk északra a németek által elfoglalt állások, valamint az előttünk húzódó rajvonal ellen támadást kezd. Reggel 4 óra 30 percre az ellenség az egész vonalon vissza van verve és a harc elcsendesedik. Azután egész nap nyugalom.

Február havi veszteségkimutatásunk szerint: *Szitányi Gyula* zászlós megbetegedett, *Bencze Jenő* hadnagy eltűnt (fogságba esett); a legénységből **elesett 3 fő, eltűnt 18 fő, megbetegedett 15 fő.**

Élelmezési létszámjelentésünk 19 fisztet, 3 főrszaltisztet és 643 legénységet mutat e napon ki.

Lovass főhadnagy gt. és *Detrich Tibor* tart. hadnagy elvezényeltetnek a hadseregparancsnokság bevásárló és gazdálkodó csoportjához.

Dél előtt erős hideg, délután az idő megengyhül és havazik. Légnyomás 940 mm.

Sümegei Lajos tart. hadnagy.

Kitüntetései: a kisézüst és bronz vit. érem, Károly-csapatkereszt. 1915-ben vonult be mint önkéntes az 1. h. h. ezredhez. 1916 februárban ment Wolhyniába az 1. népf. levasdandárhoz, mellyel később Galiciába, majd az erdélyi oláh frontra került. 1917 januárban az 1. h. huszárezrednél teljesített szolgálatot Bukovinában (Dorna Watra). 1917 októberben az oláh fronton a 4. h. huszárezrednél nyert beosztást, mellyel 1918 januárban az olasz frontra megy és utóbb a 70. gy. h. ezrednél van alkalmazásban az összemelésig.

Március.

Március 1. Chilia-völgy. Egész nap közelünkben nyugalom, csak *Jakobeny* irányából hallható elvétve szórványos tűzéségi tűz.

Bay Kálmán tart. hadnagy *Husztra* — a kiképzőosztaghoz — vezényeltetik.

Egész nap havazik.

A mai napról kelt fizti beosztási táblázat adatai a következők:

Ezredparancsnok: *Roskoványi Dezső* alezredes.

Ezredsegédtiszt: *Bossányi-Havass Tibor* százados.

Távírószakasz: *Iványi László* tart. hadnagy.

Utászszakasz: *Papp Lukács* tiszthelyettes (36 fő).

Géppuskásosztag: *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy (6 géppuska).

Orvosfőnök: *dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos.

Gazdászati tisztek: *Huszthy Imre* tart. főhadnagy gt., *Mike Miklós* gazdasági tiszthelyettes.

Osztályparancsnok: *Fördös Vilmos* őrnagy.

Osztálysegédtiszt: *Topits Alajos* tart. hadnagy.

Századparancsnok: *Lipcsey Márton* százados (200 fő).

Szakaszparancsnokok: *Szelke József* százados, *Bay Kálmán* tart. hadnagy, *Keltz Jenő* zászlós.

Beszóft tisztek: *Gajári Kálmán* és *Sümegei Lajos* zászlósok.

Önkéntesek: *Eröss Arisztid*, *Feledi Pál*, *Daniel László*, *Heinrich Ferenc*, *Ottawa Gábor* és *Forgó István*.

Törzsaltisztek: *Erdős*, *Hajdu Adolf* és *Lapu Mihály* törzsőrmeesterek.

Osszesen: 2 főzstiszt, 3 százados, 1 főhadnagy, 3 hadnagy, 3 zászlós, 1 orvos, 3 gazdasági tiszt, 6 hadapródjelölt (önkéntes), 3 törzsaltiszt és 306 fő legénység.

Március 2. Chilia-völgy. Reggel 1 órától 2 óráig ágyútűz. Különben egész nap nyugalom. Erős havazás egész nap.

Március 3. Chilia-völgy. Nyugalom. Egész nap havazik. *Ébner-Rupp Béla* hadapród betegségéből felgyógyulva, bevonult.

Március 4. Chilia-völgy. A délelőtt cseménytelen. Délután saját és ellenséges repülők jelennek meg. *Gajári Kálmán* zászlós szabadságáról bevonult.

Március 5. Chilia-völgy. Reggel a *Bernarielul* felől erős ágyúzás hallatszik, később a közelünkben állásban levő 306. honvédgyalogezredet nehéz tűzéség lövi. 9 óra 45 perckor délelőtt a hadosztály-

nagybócsai *Sárközy Pál* tart. hadnagy.

Kitüntetései: bronz katonai érdemérem a kardokkal, nagy-
ezüst vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. Mint hadiönkéntes
1916 szeptemberben vonult be a pótszázadhoz. 1917 január-
ban került ki az ezredhez a Chilia-völgybe. Résztvevő később
a kimpelungi előnyomulásban s ott főleg Slatina helység vissza-
szerzésénél tüntette ki magát szakaszparancsnoki minő-
ségben, 1918 márciusában Ukrajnába ment az ezreddel s ott
mint hadnagy a 2. század parancsnoka volt az összemelésig.

parancsnokság riadókézültséget rendel el. Az orosz tűzéség az egész előttünk levő vonalat kb. a \odot 1326-os magaslatig erős tűz alatt tartja. A várt gyalogsági támadás azonban elmarad. Délfelé a tűzéségi tűz csökken. Délután 3 órakor a készültség megszűnik, 4 órá-
tól pedig teljes csend és nyugalom áll be.

Március 6. Chilia-völgy. Nyugalom. *Szánthó László* százados parancsnoksága alatt 50 fő gyalogpótlás érkezik, akiket *Dorna Kandrenyn* való átvonulásuk alatt az ott állomásozó 11. hadtestparancsnokság megsejmel. *Szánthó* százados bevonulása után azonnal az 5. lovas-

hadosztály vonatához vezényeltetik mint parancsnok. Este *Erreth* és *Komáromy* századosok a hadosztálytörzstől, valamint *Schnitzler Károly* ezredes, a 8. h. h. ezred parancsnoka, *Fördös Géza* százados és *Révész Sándor* főhadnagy a 8. honvédhuszárezredtől vacsorára vendégünk. Havazott,

Március 7. *Chilia-völgy*. Nyugalom. A mai hadosztályparancs értelmében *Roskoványi Dezső* alezredes — ezredparancsnokunk — a honvédelmi miniszter rendelkezésére bocsátatott, helyette ideiglenesen *Baintner Ernő* alezredes (6. h. h. ezred) veszi át az ezredparancsnokságot. *Tanay Frigyes* és *Perczel Géza* tart. hadnagyok bevonulnak az ezredhez. Útőbbi egyszersmind elvezényeltetik *Kremszbe* a gáztanfolyamra.

Idő: borús, délben kiderül és olvad.

Március 8. *Chilia-völgy*. Kora reggel északi irányból távoli ágyúzás hallatszik. Dél előtt 9 órától csend. *Keltz Jenő* zászlós szabadságáról bevonul. Parancs jön, hogy 15 fő legénység az 5. lovashadosztály rohamtanfolyamára vezénylendő.

Idő: borult meleg. Reggel $+2^{\circ}$, délben $+8^{\circ}$. Erősen olvad.

Március 9. *Chilia-völgy*. Nyugalom és csend. Dél előtt 10 órakor római katolikus szentmise. A rohamtanfolyamra vezénylendő legénység délben útbaindul *Dorna Watrára*. Vacsorára vendégül láttuk *Keresztes Arthur* vezérkari századost, hadosztályparancsnokságunk kedvelt, fiatal vezérkari főnökét és *Komáromy László* századost.

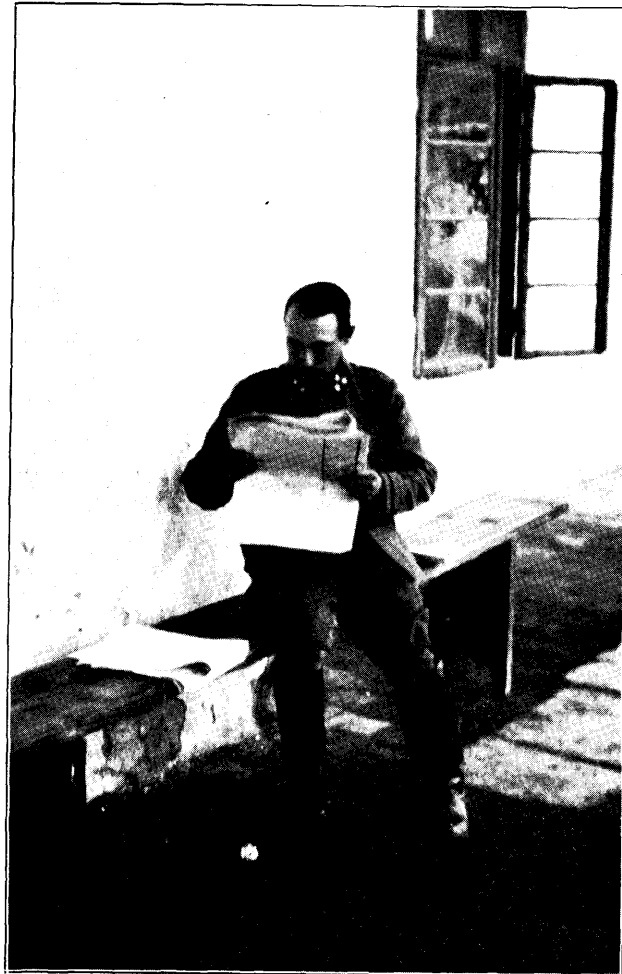
Március 10. *Chilia-völgy*. Reggel 8—10 óráig legénységi iskola.

Délután 2 órakor *Fördös Vilmos* őrnagy egy járőrrel a *Bernarielulra* megy a helyzet felől tájékozódni.

Március 11. *Chilia-völgy*. Nyugalom. A legénységnek ma teljes pihenő engedélyeztetik. A géppuskások új fedezékeket építenek maguknak. *Bossányi-Havass Tibor* százados szabadságra megy s az ezredsegédtiszti teendőket *Topits Alajos* tart. hadnagy veszi át. *Sárközy Pál* c.é. önkéntes az ezredhez bevonul. Szép, derült idő. $+5^{\circ}$ R.

Március 12. *Chilia-völgy*. Dél előtt gyaloggyakorlat, délután legénységi és altiszti iskola. *Torma Gedeon* önkéntes bevonult az ezredhez.

Március 13. *Chilia-völgy*. Rendes foglalkozás. A géppuskások fedezékeik építését folytatják. A kezelőlegénység részére a *Chilia-völgy* keleti oldalán, a régi fedezékektől

Keresztes Arthur vezérkari százados.

északra, a lovak részére pedig délre a patak mentén épülnek új hajlékok. Értesülünk, hogy ezredünk részére egy géppuskáspótlás útban van hozzánk és *Felsőborgóra* érkezett.

Március 14. *Chilia-völgy.* Nyugalom. Gyaloggyakorlat és legénységi iskola. A géppuskásszázad 8 puskával, mely eddig *Jakobenyban* volt, ma bevonul. *Lipcsey Márton* százados a vonat megvizsgálása végett *Altdorfra* megy. *Kölber Pál* tart. főhadnagy szabadságáról bevonul, *Keltz Jenő* zászlós pedig kórházba megy.

Március 15. *Chilia-völgy.* Erősen havazik. Teljes csend és nyugalom. Oly erősen havazik, hogy ma nem vonulunk ki. *Bertényi István* főhadnagy a géppuskáspótlással és 2 géppuskával beérkezik.

bonyhádi *Perczel Géza* tart. főhadnagy.

Kitüntetései: bronz vitézségi érem, Károly-csapatkereszt és sebesülési érem. 1915 júliustól 1916 augusztusig Boszniában, Hercegovinában, Szandzsákbán, Montenegróban és Albániában mint lovastávjelző-járőrpáncsár működött, míg maláriában megbetegedett. Résztvett a Drina melletti harcokban és a szerb hadsereg üldözésében, továbbá a Lovosen, Durazzo és Valona körüli harcokban. 1917 márciustól júniusig az I. h.h. ezrednél volt Bukovinában, míg maláriája ismét kitűnt.

Március 16. *Chilia-völgy.* Erősen fagy. Nyugalom. Gyaloggyakorlat és iskola.

Március 17. *Chilia-völgy.* Reggel 8 órakor a napok óta tartó csendet északi irányból hallható erős ellenséges tüzéségi tűz váltja fel. Telefonérdek-lődésünkre értesülünk, hogy a \odot 1169-es magaslat és részben a „*Papp=dandár*“ heves orosz nehéztüzéségi tűz alatt áll. Dél előtt 10 órakor készületségbe helyeztetünk. *Topits Alajos* hadnagy megbetegszik és kórházba megy. *Szelke József* százados átvesszi az ezredsegédtségi teendőket. Az idő ismét megenyhült. Este a készületség megszűnik.

Március 18. *Chilia-völgy.* Egész délelőtt észak felől heves ágyúzás hallható. Az előttünk levő védőszakaszon azonban teljes csend van. *Prenninger* hadnagy bevonul. Idő: derült, cnyhe, este fagy.

Március 19. *Chilia-völgy.* Nincs különösebb esemény. *Bertényi István* zászlós 2 géppuskával, melyet *Dorna Watrán* rendeztek és újjászerveztek, beérkezik.

Délelőtt erős havazás. Este gyenge fagy.

Március 20. *Chilia-völgy.* Délelőtt 10 órakor *dr. Szepessy Sándor* főtorzsorvos, a 11. hadtest egészségügyi főnöke és *dr. Pálffy Sándor* torzsorvos — hadosztályunk egészségügyi főnöke — meg-

szemlélik álláspontunkat. A látottakkal teljesen megelégedve távoznak. Erősen olvad.

Március 21. *Chilia-völgy.* Délután 2—4 óráig észak felől heves lövöldözés zaja hallható. Az oroszok támadtak, azonban visszaverettek. A lovasság átszervezésére új rendelet adatott ki. E szerint ezredünk 2 osztályból (8 századból), 2 géppuskásszázadból, 1 műszaki századból és 1 ágyúsosztagból fog állani. Egyelőre az egész ezred legfeljebb 2 századot állíthatna fel. Az éjjel havazott, de a délután kerekedett nagy zápor teljesen elmosta a havat.

Március 22. *Chilia-völgy.* Reggel messzehordó ágyúink *Dorna Watráról* tüzelni kezdenek. Délelőtt református istentisztelet. *Prenninger* hadnagy a hadosztály rohamtanfolyamára vezényeltetett. Egész nap esik.

Március 23. *Chilia-völgy.* Reggel 8 órakor a 307. honvédgyalogezred *Giura Negritől* délre az oroszok által megszállt \odot 826-os magaslat ellen rajtaütést hajtott végre, amely sikerült és derék honvédbakáink nemcsak betörték az ellenséges előretolt állásokat, de főbb foglyot is ejtettek.

Lipcsey Márton százados a *nyárádszeredai* rohamzászlóalj bemutatógyakorlatára kirendeltetett.

A mai hadosztályparancs *lovag Rothkugel-Rollershausen István* tart. hadnagyot ezredünktől a 8. h. h. ezredhez helyezte át.

Egész nap kellemes tavaszi meleg van. Hőmérőnk $+11^{\circ}$ R.-t mutat.

Március 24. *Chilia-völgy.* Egész éjjel havazik és a tegnapi csalogka tavaszi nap után ma megint tél vesz bennünket körül. Dél felé azonban felmelegedik az idő és olvad.

Március 25. *Chilia-völgy.* Nappal többször csik, éjjel havazik és erős szélvihar dühöng, ám ez már a tél utolsó próbálgatása és bízunk benne, hogy nemsokára a tavasz kerekedik felül.

Március 26. *Chilia-völgy.* Csend és nyugalom. *Iványi László* tartalékos hadnagy, ki rövid időre a 6. honvédhuszárezredhez elvezényeltetett, ma bevonult. Szép derült, meleg nap van.

Március 27. *Chilia-völgy.* Nyugalom. Egész nap csik és kénytelenek vagyunk fedezékeinkben tartózkodni. Nagy sár.

Március 28. *Chilia-völgy.* Ma megint derült és kellemes meleg van.

Március 29. *Chilia-völgy.* *Husztról* 46 fő gyalogpótlás érkezik. Az ezred lassan-lassan megint megerősödik. *Gróf Lubicszky János* tábornok meglátogatja ezredünket és nálunk vacsorál.

Március 30. *Chilia-völgy.* Teljes nyugalom és szép, derült idő. *Lipcsey Márton* százados *Nyárádszeredáról* bevonul és sok érdekes dolgot beszél el a rohamzászlóalj nagyszerű működéséről.

Március 31. *Chilia-völgy.* Reggel 5–6 óráig *Jakobeny* környékéről igen erős ágyúzás hallható, mely 6–7 óra között gyengül és 7 órakor végleg elcsendesedik. Telefonértesülés szerint az ellenség a „*Puchalszky-csoport*”-nál próbált előbbre jutni, azonban visszaveretett.

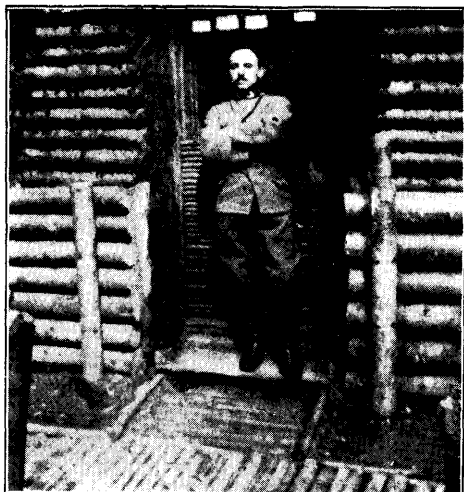
Április.

Április 1. *Chilia-völgy.* Azon kívül, hogy *Lipcsey Márton* százados egy 100 lovashól álló század felállítására végett *Nagykárolyba* kirendeltetett, más esemény nem fordult elő.

Április 2. *Chilia-völgy.* *Szaplonczay Oszkár* tartalékos hadnagy vezetésével egy 84 főből álló

Torma Gedeon tart. hadnagy.

Szomjas J. tart. hdgy. felv.

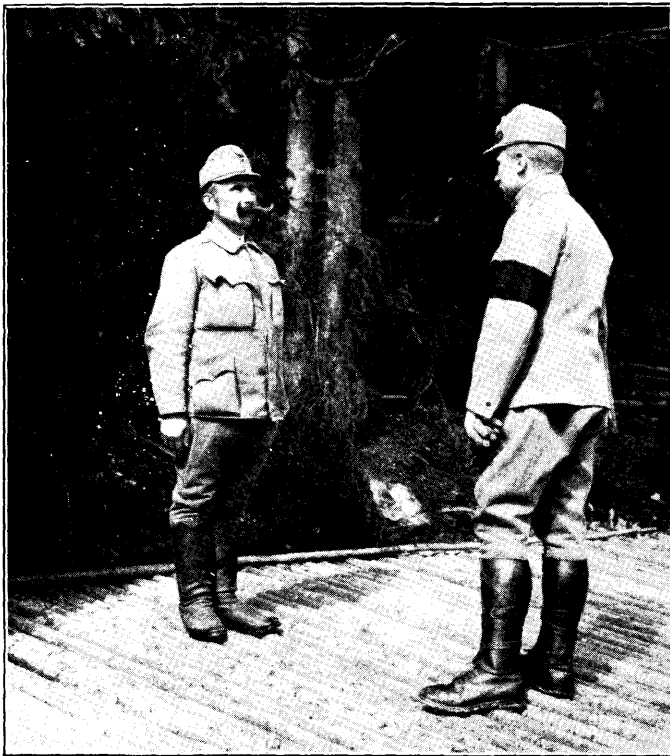
Szücs Gergely tart. hadnagy.

géppuskáspótlás érkezik. Ezenkívül bevonul a *kremszi* gáztanfolyamról *Perczel Géza* tart. hadnagy. Enyhe tavaszi nap.

Április 3. *Chilia-völgy.* Az orosz tüzérség délelőtt 9 órától 10 óráig 12 és 18 cm.-es gránátokkal lövi álláspontunkat, azonban semmi kárt sem okoz.

A hó teljesen eltakarodott. Kellemes, szép, meleg nap van.

Április 4. *Chilia-völgy.* A délelőtti folyamán az orosz tüzérség ismét bennünket keres, valamint több lövést tesz a *Chilia-völgy* kezdetén levő drótkötélpályára, mely az állásokba

Menyhárt A. őrm. felv.

1917. *Chilia-völgy.* *Tóth D. András* népfelkelő-szakaszvezető „konyhamester“ *Fördös* őrnagynak a „menázsi“ról jelent.

ekként alakult ezred a mai napról kelt feljegyzés szerint a következő képet mutatja:

Ezredparancsnok: *Zimmer Alajos* alezredes.

Ezredsegédfőosztály: *Bossányi-Havass Tibor* százados.

Távírószakasz: *Iványi László* tart. hadnagy.

Műszaki század: *Szelke József* százados. Beosztva: *Gajári Kálmán* hadnagy és *Papp Lukács* főtiszt-helyettes.

1. osztály. Parancsnok: *Fördös Vilmos* őrnagy.

1. géppuskászázad: *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy (parancsnok). Beosztva: *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy.

1. lovaszázad: *Kölber Pál* tart. főhadnagy (parancsnok). Beosztva: *Sümegi Lajos* zászlós, *Ottawa Gábor*, *Forgó István*, *Erdős Arisztid*, *Feledi Pál* egyéves önkéntesek, *Lapu Mihály* és *Erdős József* törzsőrmesterek.

2. osztály. — — —

2. géppuskászázad: *Bertényi István* hadnagy (parancsnok). Beosztva: *Létmányi László* hadnagy.

2. lovaszázad: *Perczel Géza* tart. hadnagy (parancsnok). Beosztva: *Sárközy Pál* zászlós, *Daniel László*, *Heinrich Ferenc* és *Torma Géza* egyéves önkéntesek, valamint *Hajdu Adolf* törzsőrmester.

van hivatalos löszert és élelmet szállítani. Ez alkalommal a szabadságra menő *Warter* huszár meg is sebesül.

Este 10 órakor az orosz tüzérség a \odot 980-as magaslatot veszi erős tűz alá. Az erősen felázott talajban sok gránát — nagy megelégedésünkre — befullad. 11 óra 15 perctől csend.

Április 5. *Chilia-völgy.* Az éj folyamán pár gránátot lőtt az ellenség a *Chilia-völgyre*. A nap folyamán teljes csend. Szép, meleg, tavaszi idő.

Április 6. *Chilia-völgy.* *Tanay Frigyes* tart. hadnagy az ezredvonalparancsnokság átvételére kirendeltetett.

Bossányi-Havass Tibor százados szabadságáról, *Létmányi László* hadnagy pedig a géppuskászázathoz bevonult.

Az új szervezési rendelet értelmében felállítandó két osztálynak 1—1 lovas- és 1—1 géppuskászázada készen van. Az

Orvosfőnök: *dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos.

Gazdászati tisztok: *Huszthy Imre* tart. főhadnagy, *Mike Miklós* és *Osváth Imre* gazdasági tiszthelyettesek.

Vonatparancsnok: *Tanay Frigyes* tart. hadnagy.

Tiszti létszám: 2 főzstiszt, 2 százados, 2 főhadnagy, 5 hadnagy, 3 zászlós, 7 hadapród;clölt egyéves önkéntes, 1 orvos, 3 gazdasági tiszt, 1 tiszthelyettes és 3 főzsdmester.

Április 7. *Chilia-völgy.* Nyugalom. Délelőtt 10 órakor római katolikus szentmise.

Április 8. *Chilia-völgy.* Délelőtt 10 óra 30 perckor cv. ref. istentisztelet. Délután 3 órakor *Zimmer Alajos* alezredes, ki eddig a 11. lovashadosztálynál volt beosztva, bevonul és átveszi az ezredparancsnokságot.

Gajári Kálmán hadnagy betegen kórházba megy.

Április 9. *Chilia-völgy.* Délelőtt 9 óra 30 perckor a tisztikar újezredparancsnokánál bemutatkozik, aki ezután megszemléli telepünket. A látottak — a külső csinosság, a rend és tisztaság — láthatólag megnyerték tetszését. Délelőtt bevonul egy tisztipótlás, melynek tagjai a következők: *Endre László* és *Dessewffy László* tart. hadnagyok, *Szücs Gergely*, *Szomjas József*, *Vosits Károly* és *Kleiner György* hadapródok.

Egész nap nyugalom. Állítólag az előttünk levő arcvonalon az oroszokat oláhok váltják fel. *Szelke József* százados szabadságra megy.

Április 10. *Chilia-völgy.* Délelőtt 8 óra 15 perckor *Zimmer* alezredes megszemléli az ezredet és a velünk levő lovakat. 9 óra 40 perckor az emberek egy részével gyaloggyakorlat, más része az utak rendbeszedésére rendeltetett ki.

Délután 5 órakor az 5. század és műszaki század a had-

osztályparancsnokság rendelkezésére bocsáttatik és *Dorna Watrára* menetel. Borús, hűvös idő.

Április 11. *Chilia-völgy.* A tegnap a hadosztályparancsnokság rendelkezésére bocsáttott 5. és műszaki század ma reggel 4 órakor bevonul. Ekkor tudjuk meg, hogy egész éjjel munkában voltak és a nappal belátható utakat javították. Reggel 8 órakor, az előbb említett és most pihenő két század kivételével, gyaloggyakorlat. A nap folyamán nyugalom. Este 7 órakor az 1. és műszaki század a *Ciura Negribe* vezető út megjavítására éjjeli munkára rendeltetett ki.

Dr. Boross Lajos c.-é. önkéntes-örmmester mint parancsnokhelyettes bevonul a távírószakaszhoz.

Menyhárt A. László felv.

Zimmer Alajos ezredes, ideiglenes ezredparancsnok.

Chilia-völgy, 1917 április 8.

Április 12. *Chilia-völgy.* Az éjjeli munkán volt századok hajnali 2 órakor térnek vissza. *Szmrecsányi István* zászlós, ki eddig a dandárparancsnokságnál teljesített szolgálatot, bevonul hozzánk. Egész nap nyugalom, a századok tervezetszerű foglalkozást tartanak. Ényhe, meleg idő.

Április 13. *Chilia-völgy.* Délelőtt nyugalom. Délután folyamán az orosz tüzérség táborhelyünket keresve, 10–15 nehézgránátot lő közelünkbe.

Borult, meleg idő.

Április 14. *Chilia-völgy.* Ma ismét pár gránát csapódik le közelünkben, de éppoly credménytelenül, mint tegnap. Egyébként egész nap nyugalom. Este *Tibor* napját ünnepeltük.

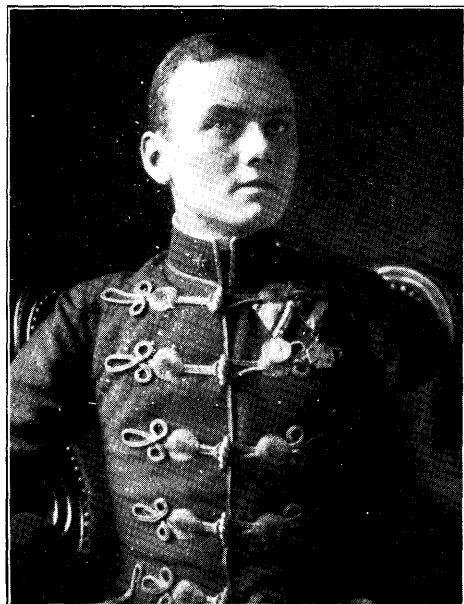
Április 15. *Chilia-völgy.* Orosz húsvét vasárnapja van. A szemben levő ellenséges állásokban teljes csend, még az őrszemek szokásos egyes lövései is elmaradnak. A mieink sem zavarják az ünneplőket és az állásaik mögött mászkáló muszkákra nem lönek. Meleg van és csik.

Április 16. *Chilia-völgy.* Orosz szökevények vallomása szerint kormányuk május 10-ére békét ígért, amit tegnap ünnepélyesen ki is hirdettek nekik. Az, hogy ennek dacára mégis akadt szökevény, nem nagy bizalmat árul el sem a kormány, sem ígérete iránt. Borult, meleg (10° R.) van, óránkat egy órával előbbre igazítjuk.

Április 17. *Chilia-völgy.* *Fördös Vilmos* őrnagy a 6. honvédhuszárezred parancsnokául elvezényeltetett.

Április 18. *Chilia-völgy.* A tegnapelőtt felgyújtott békeremények erősen tartják magukat.

Április 19. *Chilia-völgy.* Saját tüzérségünk a délelőtt folyamán belövi magát az orosz állásokra. A tüzelést — szokásuk ellenére — az oroszok nem viszonzozzák. *Lipcsey Márton* százados, ki a hadosztálylovasszárad parancsnokságával bizatott meg, magával viszi *Heinrich* és *Dániel* hadapródokat, valamint *Hajdu* törzsörmostert *Altdorfra*, ahol

Kleinert György tart. hadnagy.

Kitüntetései: kiscsüst vitézségi érem, Károly-csapalakereszt, 1916 augusztusban vonult be a pótszáradhoz s a tartalékos-fizti iskola elvégzése után 1917 áprilisban ment ki a harc-térre és a háború végéig ki volt. Mint táboriszázad-, majd mint közelharc-szakasparancsnok, később mint I. félérezd-segédtsézt és ezredgáznisztt működött. Résztvett a fenti idő alatt az ezred összes teljesítményében: Bukovinában, Romániában és Ukrajnában.

a század alakulóban van. Délután 3 órakor hirtelen erős havazás kezdődik.

Április 20. *Chilia-völgy.* *Kölber Pál* tart. főhadnagy szabadságra, *Szmrecsányi István* zászlós betegen kórházba megy. A havazás megszűnt, erősen olvad.

Április 21. *Chilia-völgy.* Délelőtt nyugalom. Délfelé egy osztrák csendőrzászlóalj az előttünk állásban levő 306. honvédgyalogezred zászlóalját kezdi felváltani. Fennél a csendőrök oly lármásan viselkednek, hogy az oroszok észreveszik és támadástól tartva, tüzérségük tűz alá veszi az állásokat. Erre a csendőrök elhallgatnak, azonban már késő, mert úgy ők, mint a 306-os honvédek több veszteséget szenvednek. Délután 5 órakor a tüzelés megszűnik, de este 10 órakor, valószínűleg még a délutáni események hatása alatt, az orosz tüzérség a *Bernarielutot* és az attól északra levő állásokat veszi tűz alá.

Bay Kálmán tart. hadnagy — ki mint gyengélkedő pár napot a vonatonál töltött — este bevonul.

Idő: nappal enyhe, de borult, este 9 órától havazik.

Április 22. *Chilia-völgy.* A századok ma teljes pihenőt élveznek. A hőmérséklet 0^0 -ra száll le és egész nap csendesen havazik. Az este érkezett hadosztályelgázítás szerint a németben „*Kavallerie-Truppen-Divisio*“ helyett ezentúl csak „*Kavallerie-Divisio*“ elnevezés használandó. Rövidítése *K. D.* helyett *K. D.*

Április 23. *Chilia-völgy.* A hó egész éjjel szünet nélkül esett. Reggelre áll, azonban oly vastagon borítja az utakat, hogy a századokat azok megtisztítására kell kirendelni. Alig készülünk el ezzel, újra sűrűn havazni kezd, amely szakadatlanul tart egész napon át.

Április 24. *Chilia-völgy.* Egész éjjel némi megszakítással havazott, úgyhogy reggelre mindent vastag hóréteg lepett el. A légénység ennek folytán a napot az utak megtisztítására fordította és a fedezékek tetejéről a havat lehányta. Délután olvadni kezd. 3 órától kezdve tüzéségünk öt percenkint egy-egy lövést ad le az orosz állásokra.

Április 25. *Chilia-völgy.* A napok óta tartó havazás megszűnik, kiderül és rohamosan olvad. Az állásokban teljes nyugalom uralkodik. *Bay Kálmán* tartalékos hadnagy szabadságra megy.

Április 26. *Chilia-völgy.* A századok az utak javítására rendeltetnek ki. Dél előtt mintegy félórán át ismét erősen havazik, délben csik. A déli étkezés után ruhakiosztás, dél után folytatjuk az utak javítását.

Szomjas József tart. hadnagy.

Menyhárt A. t.-őrn. felv.

Tiszti étkezde az „áprilisi hó“-ban 24-én. *Chilia-völgy*, 1917.

Április 27. *Chilia-völgy.* Éjjel teljes nyugalom. Reggel kisüt a nap. Erősen olvad. Századok az utakat javítják. Délután füstös iskola.

Április 28. *Chilia-völgy.* Ma megint egész nap sűrűn havazik. Kénytelenek vagyunk a fedezékekben maradni. *Perczel Géza* hadnagy maláriával kórházba megy.

Április 29. *Chilia-völgy.* Az 1000-dik napot töltjük a harctéren. Az ezredparancsnokság ezen alkalomból báró *Apor* altábornagy hadosztályparancsnokot, gróf *Lubienszky János* tábornokot, a 23. lovasdandár parancsnokát, *Keresztes Arthur* vkt. százados vezérkari

Menyhárt A. t. őrn. felv.

Chilia-völgy, 1917. Az „áprilisi hó”-ban 24-én. Dorongútunk a tábor közepén. Kölber főhadnagy, Perczel és Dessewffy hadnagy.

főnököt, valamint a 6. és 8. honvédhuszárezredekét táviratilag üdvözölte. Báró *Apor* altábornagy üdvözölteünkrc a következő választ adta: „A nagy háború ezredik napján meggyőződöm újból arról, hogy az alámrendelt 1. honvédhuszárezred leányossága és tisztikara lan-kadatlan eréllyel kitar és bizalommal tekint a jövőbe. Megemlékezésük büszkeséggel tölt el. Fogadják érte köszönetemet.

*Apor s. k.
altábornagy.”*

A mai ezredparancs *Vosits, Szomjas* és *Kleiner* önkénteseket őrmesterre lépteti elő.

Április 30. *Chilia-völgy.*

Csend és nyugalom. Tervezetszerinti foglalkozás. Szép, derült idő. Légnyomás 1001 m/m. Hőmérséklet: $\pm 5^{\circ}$ R.

Május.

Május 1. *Chilia-völgy.* Délelőtt 10 óra 15 perctől 10 óra 30 percig az orosz tüzéségből kb. 10–12 gránátot lő a *Chilia* \odot 980-as magaslat délnyugati részére, ami azonban semmiben sem okoz kárt. A nap folyamán egyébként teljes csend és nyugalom. *Blaskovich Ernest* tart. hadnagy 49 fő gyalogospótlással beérkezik. A 6. h.-h.-ezredtől bevonul a hozzánk áthelyezett *Hodászy* főhadnagy.

Május 2. *Chilia-völgy.* Egész nap nyugalom. Este 10 órakor az orosz tüzéség pár gránátot lőtt a *Chilia* \odot 980-as magaslatra. Hadosztályparancsnokságunk a nap folyamán *Dorna Watráról Sara Dornára* költözött át.

Május 3. *Chilia-völgy.* Kivonulás gyalog és legénységi iskola. *Keresztes Arthur* vezérkari százados, hadosztályvezérkari főnökünk meglátogat bennünket. Délben rövid ideig esik, délután azonban kiderül.

Május 4. *Chilia-völgy.* Csend és nyugalom. *Cirallert* tábornok, a 74. gyaloghadosztály parancsnoka reggel táborhelyünkön keresztülmenve, megszemléli századainkat. Délben visszatérve, nálunk ebédel. Szép, derült, meleg idő.

Május 5. *Chilia-völgy.* Reggel 7 és 9 órakor előbb egy, azután három ellenséges repülőgép jelenik meg állásaink felett. Tüzérségünk mintegy 200 srappellő rájuk, azonban ennek dacára sértetlenül távoznak. Délben 16° C. meleg van.

Május 6. *Chilia-völgy.* Dél előtt 6 ellenséges repülő jelenik meg és hosszabban cirkálnak állásaink felett. Később halljuk, hogy *Dorna Kandrenyre* hat bombát dobtak, de kárt nem okoztak.

Szelke József százados szabadságáról bevonult.

Május 7. *Chilia-völgy.* Hajnalban erős zápor, reggel 7 óra után nagy havazás, amely 11 óra 30 percig tart. Dél előtt 10 órakor római katolikus istentisztelet. Délután a hó elolvad.

A hadsereg főparancsnokság rendelkezése *Kovács-Sebestény Miklós* tart. főhadnagy a váci géppuskás-tanfolyamba vezényeltetik; az 1. géppuskásszázad parancsnokságát ennélfogva *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy veszi át. A géppuskásszázad 4 szakaszból (a 2 géppuska) áll. *Szaplonczay Oszkár* hadnagy *Szelke József* százados feljegyzése szerint nagy buzga-

Daniel L. t. hdgy. felv.
Zimmer ezredes egy orosz szökevényt hallgat ki. *Chilia-völgy*, 1917 április 16.

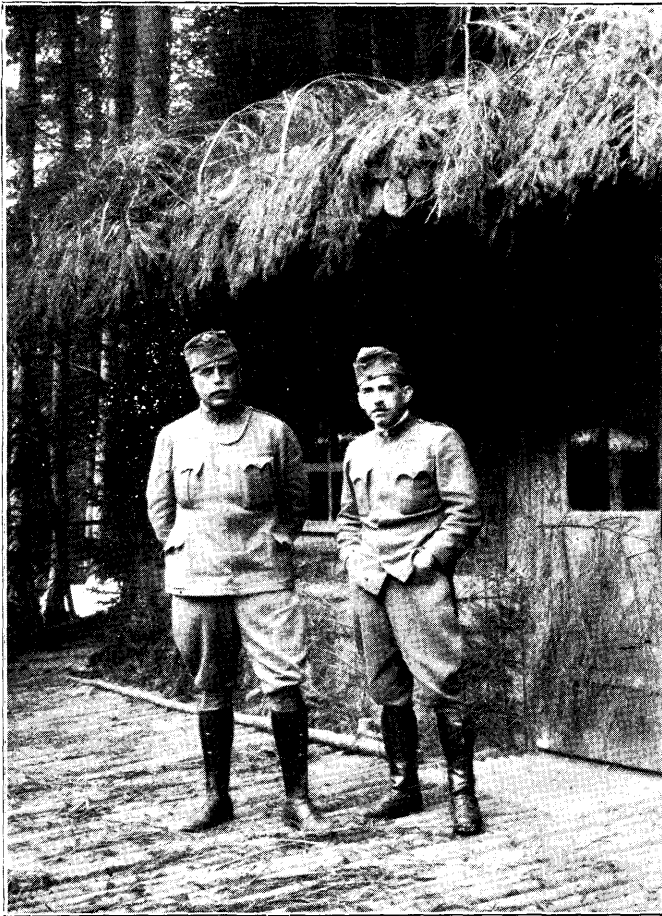

Menyhárt A. t.-őrm. felv.

Zenés ébresztő 1917 május 1-én a *Chilia-völgyben*

lommal és igen jó ízléssel parkirozza és szépíti százada környékét. Az erdőben fővestül szedett nyíló virágokkal a magyar címert ábrázoló virágágyat készített, valamint ugyancsak virágokkal kiültetve: „I. H. H. E. I. Cip. Szzd.“ betűk jelzik a jövevénynek, hogy az I. honvéd-huszárezred I. géppuskásszázadának körletében van. De figyelemre méltó *Szelke József* százados fedezékének környéke is, ahol az erdei virágok és páfrányok százai — művészi csoportokba gyűjtve díszlenek.

A közelben csergedező patak apró vizimalmokat, harangjátékokat, kis kalapácsoló gépeket

Menyhárt A. László felv.

Blaskovich Ernest és Dessewffy László tart. hadnagyok.

Frigyes hadnagy elvezénylését a hadosztályparancsnokság hatályon kívül helyezi.

Május 11. *Chilia-völgy.* Az idő erősen borult. Teljes nyugalom van az egész vonalon.

Békehíreket hallunk, azonban már nem nagyon hiszünk benne.

Május 12. *Chilia-völgy.* Az előtünk állásban levő 306. honvédgyalogezred I. zászlóalját a „Russ-különítmény“ váltja fel.

Ezredünk ütközletlétszáma: 292 karabély, 12 géppuska, 2 gyalogsági ágyú.

Május 13. *Chilia-völgy.* Szép, derült tavaszi idő. Reggel korán már több orosz repülő jelenik meg. Ezeket saját repülőink hamarosan elhajtják. Az oroszok állítólag fegyverszünetet

hajt, melyeket a huszárok szabad idejükben maguk szórakoztatására készítették. Ugyancsak itt van a 6 fakáddal rendelkező, hideg és meleg vízre berendezett „fürdő“ is, mely műszaki századunk ügyességét dícséri és telepünket kultúrhehlyé említi.

Május 8. *Chilia-völgy.* Szép, derült, tavaszi nap. Teljes nyugalom. Délelőtt fegyelmező és harcászati gyakorlatok, délután a géppuskásszázadok főzőhelyeket építenek.

Május 9. *Chilia-völgy.* Egész nap csend és nyugalom. A nap folyamán két ízben heves záporcső. *Tanay Frigyes* tart. hadnagyot és *Sümegei Lajos* zászlóst a hadosztályparancsnokság a 6. h.-huszárezredhez vezényli. Este 10 óra 40 perckor a fölünk északra levő 5. magyar népfelkelőgyalogezred ellen az ellenség rajtaütést kísérelt meg, ez azonban véresen visszaveretett.

Május 10. *Chilia-völgy.* A velünk szemben álló állítólag francia tüzérség *Dorna Watrát* délelőtt heves tűz alatt tartja. Egyébként egész nap csend van. *Tanay*

szándékoznak kötni és az cziánti tárgyalások már — hír szerint — meg is kezdődtek.

A hiányzó gázálcokat pótoljuk.

Május 14. *Chilia=völgy.* Dél előtt 10 óra 30 perckor az ellenséges tüzérség *Dorna Watrát* lövi, mire saját tüzérségünk is működni kezd és hamarosan olyan tüzérségi harc keletkezik, amilyent január 30-ika óta nem hallottunk. Délre megint teljes csend lesz.

Május 15. *Chilia=völgy.* *Kölber Pál* tart. főhadnagy és *Iványi László* tart. hadnagy szabadságukról bevonulnak. Az 1. század parancsnokságát *Kölber Pál* tart. főhadnagy veszi át. Feljegyzése szerint a század létszáma: 2 fiszt, 2 zászlós, 1 főrsőrmester és 140 fő legénység.

Május 16. *Chilia=völgy.* Reggel 5 órakor 100 fő legénység *Dorna Watrára* megy fürdeni, a visszamaradtak előírás szerint foglalkoznak. Délután távirati értesítés érkezik, hogy *Ő királyi Fensége József főherceg úr*, volt ezredparancsnokunk 21-én megszemléli az ezredet.

Május 17. *Chilia=völgy.* *Eröss Arisztid, Ottawa Gábor, Feledi Pál, Forgó István, Torma Gedeon* hadapródokat az ezredparancsnokság zászlóssá lépteti elő. Az 1. géppuskás-század céllövészetet tart. Délben *Russ őrnagy* és *gróf Wenckheim Antal* tart. hadnagy meglátogatják ezredünket.

Ütközeflétszám: 292 karabély, 12 géppuska, 2 gyalogsági ágyú.

Május 18. *Chilia=völgy.* Dél előtt római katolikus istentisztelet.

Délután az ellenséges tüzérség több gránátot lő táberhelyünk irányába.

Szonjas J. t. hdgy. felv.

Részlet a chilia-völgyi tartalékalásokból.

„Térzene“ a Chilia-völgyben 1917 május 1-én. *Menyhárt A. t. őrm. felv.*

Május 19. *Chilia-völgy.* Reggel 7 órakor *Cirallert* tábornok és *Schnitzler* ezredes táborhelyünkre jönnek. Reggel 8 órától a holnaputáni szemlére az előkészületek lázasan folynak és a fogadtatáshoz felállítási próbát tartunk. *Dorna Watránál* délelőtt 11 órakor a hadseregparancsnokság választást vivő parlamentairek mennek át az oroszokhoz, ennek dacára 11—12 óráig az orosz tüzérség hevesen lövi vonalainkat. Az előttünk álló gyalogságnál a tüzérségi tűz 4 halott és 25 sebesült veszteséget okozott. Meg is jegyezték a huszárok, hogy: „ez a béke is jól kezdődik!”

Később hallottuk, hogy a békeküldöttcinket az oroszok igen vegyes érzelmekkel fogadták. Az orosz tiszték igen tartózkodóan viselkedtek, ellenben a legénység hangulata a békére

Ottava G. t. zászlós felv.

Az 1. lovasszázad egyik szakasza, középen *Ottava Gábor* tart. hadapródörmester s mellette *Szücs Gergely* tartalékos hadapródörmester (köpenyben).

hajlik. Az egyik parlamentaire: *Csiszár* méneskari százados elbeszélése szerint a fegyelem az oroszoknál teljesen meglazult. A legénység a fiztikarral egyenrangúnak tartja magát és ottlétük alatt egy orosz gyalogos az „egyenlőség”-re hivatkozva, ugyanabból a tából követt magának, melyből tábornoka ivott. Este 6 órakor értesítés jön, hogy *József főherceg úr Ö Fensége* holnaputánra jelzett szemléje elmarad.

Május 20. *Chilia-völgy.* Egész nap csend. Este 10-től 11 óráig *Czokanestie* irányából igen erős ágyúzás hallható.

Május 21. *Chilia-völgy.* *Hadzsics Kamilló* tart. hadnagy és *Tanay Ferenc* önkéntes becszátanak az ezredhez. *Bay Kálmán* tart. hadnagy szabadságáról bevonul. Délelőtt rövid ideig esik, délután kiderül, éjjel erős fagy.

Május. 22. *Chilia-völgy.* Délelőtt folyamán *Szelke József* százados a műszaki század közelharc-szakaszával a *Chilia-völgy* ○ 924. pontjától északnyugatra húzódó völgyben az

erre berendezett lőtérben bemutatja az akna- és gránátvetők működését. Ugyanígy van berendezve a géppuskások részére rendes céltáblákkal felszerelt lőtér is, ahol a kevésbé kiképzett legénység a még szükséges oktatásban részesül.

Létmányi László tart. hadnagy a gáztanfolyamról bevonul. Délután kézigránátgyakorlat. Este 10 órától 11 óráig *Czokanestie* felől erős ágyúzás hallatszik.

Május 23. *Chilia-völgy.* Éjjel 12 óra 30 perctől 1 óráig — majd reggel 3 órától 4 óra 30 percig — az orosz tüzéség hevesen lötte első vonalunkat és táborunk környékét.

A műszaki század utászzakasza *Szelke* százados vezetésével oktatólagos robbantási gyakorlatot tart és kipróbálja az újonnan kiosztott „*Clorat*”-tal való robbantást. A nap folyamán csend, este azonban 6—7 óra között az orosz ismét több gránátot lő felénk.

Május 24. *Chilia-völgy.* Az 1. géppuskásszázad céllovészetet tart. Reggel 7 óra 30 perckor *Incze Kálmán* vezérkari őrnagy, a 74. gyaloghadosztály vezérkari főnöke megismeri az állásokat és táborhelyünket. A *Chilia* 980-tól *Obcina mc.* és *Pentelinóra* vezető utak rendbehozatalával az ezred műszaki százada ma elkészült.

Havas László hadnagy az ágyúsosztag részére hozott 12 fő pótlással bevonul. *Feledi Pál* zászlós szabadságra megy.

Május 25. *Chilia-völgy.* Az 1. géppuskásszázadnál lő- és vonatvizsga. *Dessewffy László* szkv. hadnagy betegesen a hadosztály-egészségügyi intézethez megy. Igén nagy meleg van. Délben, árnyékban a hőmérő $+24^{\circ}$ R-t mutat.

Május 26. *Chilia-völgy.* *Szathmáry-Király Pál* százados, *Kiss Miklós* és *Hahn Géza* hadnagy bevonulnak *Budapestről*. Az 1. géppuskásszázad parancsnokságát *Szathmáry-Király*

Szomjas J. t. hdgy. felv.
Kleiner Gyurka csomagjainak sorsa. *Vosits K., Dessewffy L., Sárközy P.* és *Hodászy* főhadnagy.

Menyhárt A. t.-őrm. felv.
Az 1. h.-h.-ezred tisztikara a *chilia-völgyi* tisztí étkezde előtt 1917 májusában.

Pál százados veszi át, *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy a században az 1. szakasz, *Hahn Géza* hadnagy a 4. szakasz parancsnoka lesz.

Délután telefonértesítés holnapra menetet jelez. Pakolunk!

Május 27. *Chilia-völgy*. A tegnap délután már jelzett menetre a részletintézkedés éjjel 12 órakor érkezik az ezredparancsnokságra. E szerint a századok önállóan menetelve akként induljanak, hogy reggel 9 órakor *Pontul Verdere* beérkezzenek. Egy fiszt tájékoztató végett *Pontul Verdere* azonnal előreküldendő. Az 1. század reggel 7 órakor, az utolsó 7 óra 45 perckor indul *D. la Alexa Drancan* keresztül az *Aranyos-Beszterce* völgyében levő *Pontul Verdere*. Beérkezés délelőtt 9–9 óra 35 perc között, ahol elszállásolunk. Alig vagyunk ezzel készen, 10 óra 30 perckor telefonparancsra az ezred *Argestruba* rendeltetik, ahol bevagoníroz. Ezredparancsnok, segédosztály és az alosztályparancsnokok kocsin a részletintézkedések átvétele végett a hadosztályparancsnoksághoz előrendeltetnek, ahol délután 1 óra

Menyhárt A. t-őrm. felv.

Virágágy a Chilia-völgyben. 1917. május. „I. H. H. E. 1. G.P. SZD.” = 1. honvéd-huszárezred, 1. géppuskászázad.

45 perckor jelentkeznek. Közben a századok *Argestruba* érkeve, ott déli 12 óra 15 perckor a készenálló keskenyvágányú vonatra szállanak. Az előrendelt parancsnokok a hadosztályparancsnokságnál *Jakobenyban* megkapják az eligazítást és tájékoztató végett a 100. gyalogezredparancsnoksághoz *Tolovanra*, majd onnan délután 4 órakor az \odot 1176-os magaslatról északkeletre állásban levő IV/100. zászlóaljhoz mennek. Tájékoztató után visszamennek *Jakobenyba*, ahol a századok fogadására visszahagyott *Kölber Pál* tart. főhadnagy azokat már a bányaművek épületeiben rendben el is szállásolta.

Május 28. Délelőtt pihenő *Jakobenyban*. Délután 2 órakor az ezred menetkész és 2 óra 30 perckor megindul a \odot 1176-os magaslaton levő tartalékállásokhoz. Beérkezés délután 5 órakor. A századok a kijelölt férőhelyeket elfoglalják és parancs szerint a második védelmi vonal állásait és drótkadályát fogják kiépíteni. Este 6 óra 30 perckor az 1. géppuskásosztály a *Breaza-völgyben* állásban levő 6. dragonyosezredhez osztatik be, ahová, azonnal indulva, este 9 óra 30 perckor érkezik.

A század 3. és 4. szakasza a rajvonalba, az 1. és 2. szakasz a völgyzárban helyezkedik el.

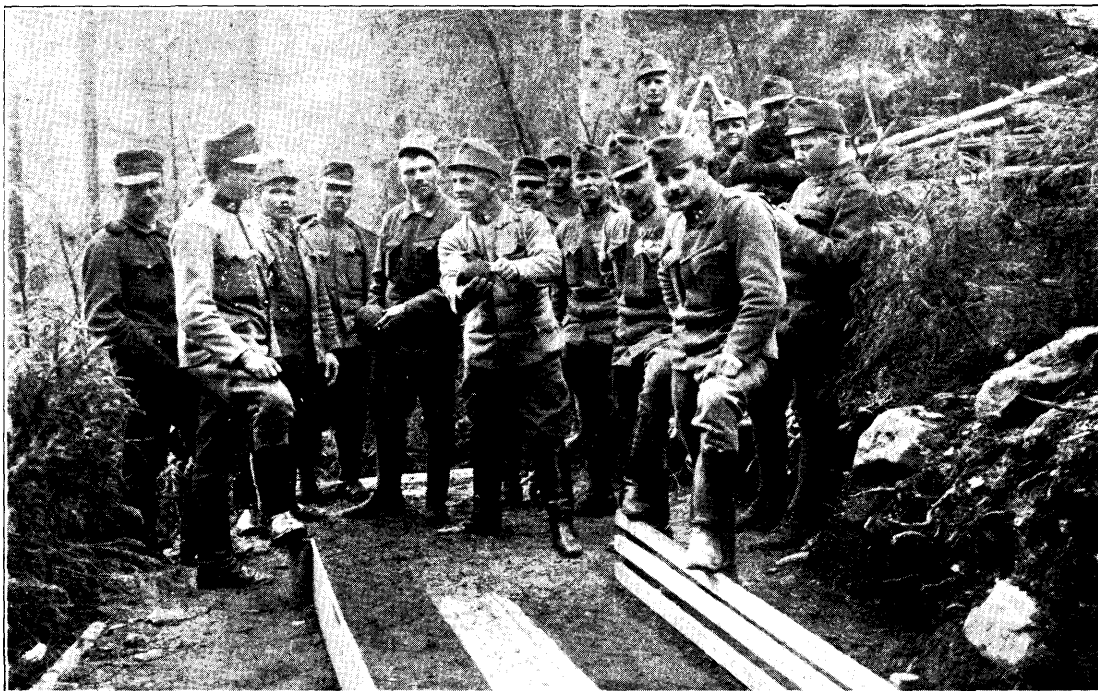
Ezredünk ütőzetlétszáma: 281 karabély, 14 géppuska és 2 gyalogsági ágyú.

Május 29. Csend és nyugalom. A századok a \odot 1176-tól a valeputnai útig terjedő szakaszban a második vonal kiépítésén dolgoznak. A munkát a műszaki század emberei vezetik.

Az 1. géppuskásszázadnál meg-megújuló gyenge gyalogsági és tűzérési tűz. Az emberek itt is az állásokon dolgoznak.

Ezredparancsnokság álláspontja a *Manzthalban*.

Hadzsics Kamilló tart. hadnagy a *huszti* kiképző-tanfolyamba vezényeltetett.

Kuglizó altisztek a Chilia-völgyben 1917 május 7-én. *Menyhárt A. L. őrmester felv.*

Május 30. Helyzet mint tegnap. Az állások építése tovább folyik. Az ezredparancsnok és alosztályparancsnokok a csatlakozó állásokban tájékozódnak. Szép, derült, meleg idő.

Ütőzetlétszám: 280 karabély, 14 géppuska és 2 gyalogsági ágyú.

Május 31. Munkálatok mint tegnap. Este 9 órától 10 óráig a \odot 1169-es magaslaton álló németek és oroszok között erős aknaharc.

Sárközy Pál zászlós *Nyárádszeredára* vezényeltetett.

Június.

Június 1. A második vonal munkálatai gyorsan és tervszerűen folynak. Az alosztályparancsnokok és tisztek nap-nap mellett az első vonalat lejárják és alaposan megismerkednek a helyzettel. A hadosztályparancsnokság rendelkezése a rohamtanfolyamba embereket vezénylünk.

A mai napon ezredünk beosztása a következő:

- Ezredparancsnok:** *Zimmer Alajos* alezredes.
Ezredsegédfőosztály: *Bossányi-Havass Tibor* százados.
Vonatparancsnok: *Tanay Frigyes* tart. hadnagy.
Orvosfőnök: *dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos.
Műszaki század: *Szelke József* százados, *Papp Lukács* fiszthelyettes és *Kleiner György* hadapród.
Távírószakasz: *Iványi László* tart. hadnagy és *dr. Boross Lajos* hadapród.
Ágyúosztály: *Havass László* tart. hadnagy és *Takács Imre* törzsőrmester.
1. géppuskaszázad: (8 géppuska) *Szatmáry-Király Pál* százados, *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy, *Hahn Géza* tart. hadnagy, *Feledí Pál* zászlós, *Cs. László Imre* törzsőrmester.
2. géppuskaszázad: (6 géppuska) *Bertényi István* főhadnagy, *Kiss Miklós* és *Létmányi László* tartalékos hadnagyok.
1. tábori század: *Kölber Pál* tart. főhadnagy, *Endre László* tart. hadnagy (június 3-ig szabadságon), *Sümegei Lajos*, *Erőss Arisztid*, *Forgó István* zászlósok, *Szűcs Csergely* hadapród, *Lapu Mihály* törzsőrmester.

Fegyvervizsga a Chilia-völgyben. 1917 május. *Menyhárt A. t.őrn. felv.*

2. tábori század: *Hodászy Dénes* főhadnagy, *Bay Kálmán* tart. hadnagy, *Blaskovich Ernő* szkv. hadnagy, *Sárközy Pál*, *Ottawa Gábor*, *Tanay Ferenc* és *Torma Gedeon* zászlósok, *Vasits Károly* és *Szomjas József* hadapródok, *Erdős József* törzsőrmester.

Gazdászati fisztek: *Huszthi Imre* tart. főhadnagy gt., *Mike Miklós* gazdászati fiszthelyettes.

Vezényelve: *Hadzsics Kamilló* tart. hadnagy *Husztra*, a kiképzőtanfolyamba; *Prenninger György* tart. hadnagy a 6. honvédhuszárezredhez.

Június 2. A második vonal munkálatainak további vezetésével a közelünkben levő 7. honvédhuszárezred parancsnoka: *Jankovich László* ezredes bízta meg. Ő a második vonal munkálatait abban hagyta és a harmadik vonal kiépítését rendeli el.

Forgó István zászlós szabadságra megy.

Szép, derült, meleg idő van.

Útközlelétszámunk: 251 karabély.

Június 3. *Kölber* főhadnagy százada a *Schwefelmuldeban* az első és harmadik vonalon dolgozik és pedig 50 ember ásóval, 50 ember csákánnyal. A munka reggel 5 órától 11 óráig és délután 1 órától 4 óráig tart, 11-től 1 óráig pihenő és ebéd.

Az egész vonalon csend és nyugalom. Délután rövid idcig csik.

Június 4. Miután az \odot 1176-os magaslatra az ellenség belát, a „Kölber-század” a munkát éjjel folytatja. Ma tehát egész nap pihen és csak este 8 órakor áll az elől említett ponton munkába és dolgozik reggel 3 óráig, azután bevonul a táborhelyre.

A nap folyamán bevonult *Hanusz László* szkv. főhadnagy és *Endre László* tart. hadnagy. Előbbi másodsegédtiszt minőségben beosztatott az ezredtörzshöz, utóbbi pedig az 1. századhoz.

Rövid ideig esett.

Június 5. Délután 4 óra 30 perctől este 7 óráig saját tarackjaink lövik az orosz gyalogsági állásokat. Szép, derült, meleg idő van.

Június 6. Délelőtt 11 órakor az 5. század *Jakobenyba* vonafik vissza és ott elszállásol. Este 10 órától 11 óráig saját füzérségünk a \odot 1169-es magaslat elleni aknátamadás megtorlásául heves tűz alá veszi az orosz állásokat. Este esik, különben egész nap szép, meleg idő.

Június 7. Tekintettel a három egymásutáni éjjel végzett eredményes munkára, *Jankovich László* ezredes a „Kölber-század”-nak pihenőt ad. *Hahn Géza* tart. hadnagy szabadságra megy.

Fördös Vilmos őrnagyot a hadosztályparancsnokság a szolgálat alól felmenti.

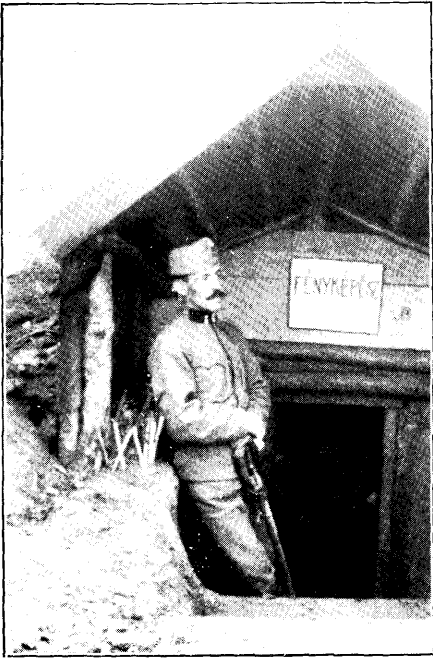
Június 8. *Zimmer Alajos* alczredes — ezredparancsnok — betegét jelent és *Dorna Kandrenybe* megy kórházba. Az ezredparancsnokságot, mint rangban legidősebb, *Szelke József* százados veszi át. Egész nap csend és nyugalom. A „Kölber-század” folytatja az éjjeli munkát.

Szomjas J. t. hdgy. felv.
„Csókactetés” *Jakobenyben*, 1917 május 28-án. Bent *Tanay t. zls.* és apja *Tanay t. hdgy.*, kint *Szelke százados.*

A 2. géppuskásszázad. Középen *Bertényi István* főhadnagy és *Kiss Miklós* hadnagy.

Menyhárt Antal t.őrmester, fényképész a sloteriai sötétkamrája előtt. 1916 május 28.

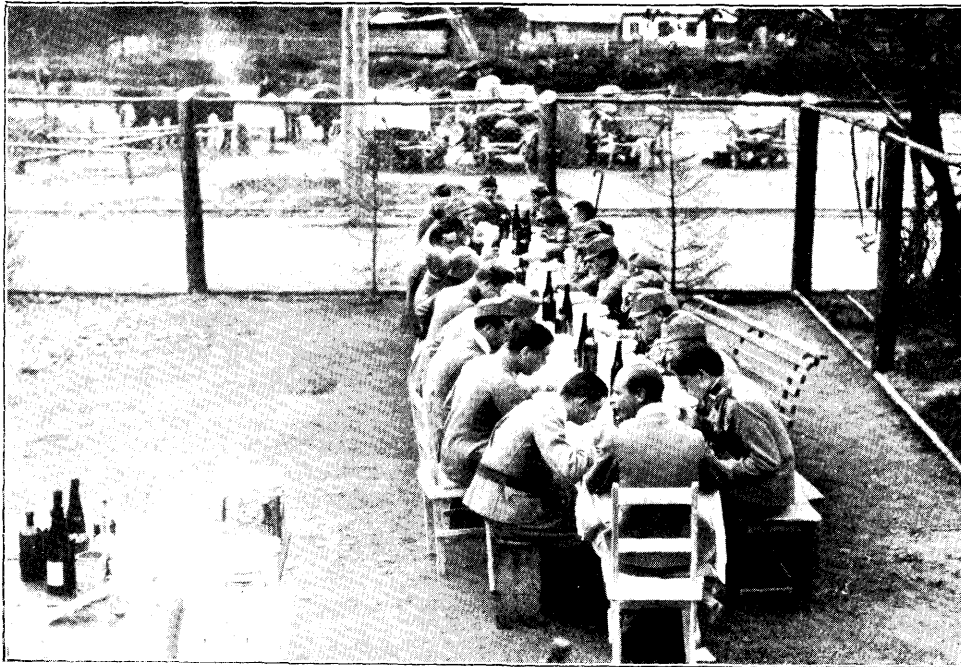
Hanusz László szkv. főhadnagy elindul a gáztanfolyamra. Délelőtt 9 órakor az elől levő 1. századnál tábori mise.

Június 9. „Kölber- (1.) század“ a 7., a „Hodászy- (5.) század“ a 6. honvédhuszárezredhez osztatik be munkára. Az ellenséges tüzérség a nap folyamán többször lövi *Jakobeny*t, ami különösen este 9 óra tájban erős. Saját tüzérségünk erre válaszul egy órán át lövi az orosz állásokat. Hadosztályparancsnokságunk este értesít, hogy *József főherceg úr Ő Fensége* ezredünket 12-én meg fogja szemlélni. A 7. honvédhuszárezredhez munkára beosztott „Kölber-század“ két szakasza czentül nappal, kettő pedig éjjel dolgozik. Este 9 órakor az 1. és 2. szakasz áll munkába. Egész nap borult, hűvös idő.

Június 10. A nap folyamán meg-megújuló kölcsönös lassú ágyútűz. A „Kölber-század“ az éjjeli munkát befejezte és czentül csak nappal fog dolgozni. Igen hűvös idő van.

Június 11. Egész nap kölcsönös lassú ágyútűz. Mindkét század a második és harmadik védővonalban nappali munkát végez. A nap folyamán többször esik.

Június 12. *Ő Fensége József főherceg úr szemléje.* Az 1. és 5. század reggel 7 órakor a *valeputnai* úton a 7. honvédhuszárezred mögött egymással szemben fejlődött vonalban áll fel. *Ő Fensége* reggel 7 óra 30 perckor érkezik és miután megszemlélte a két századot, megszólítja a fiszteket, majd az ezredparancsnoksága alatt szolgált és a jelenleg ittlevő legénységet.

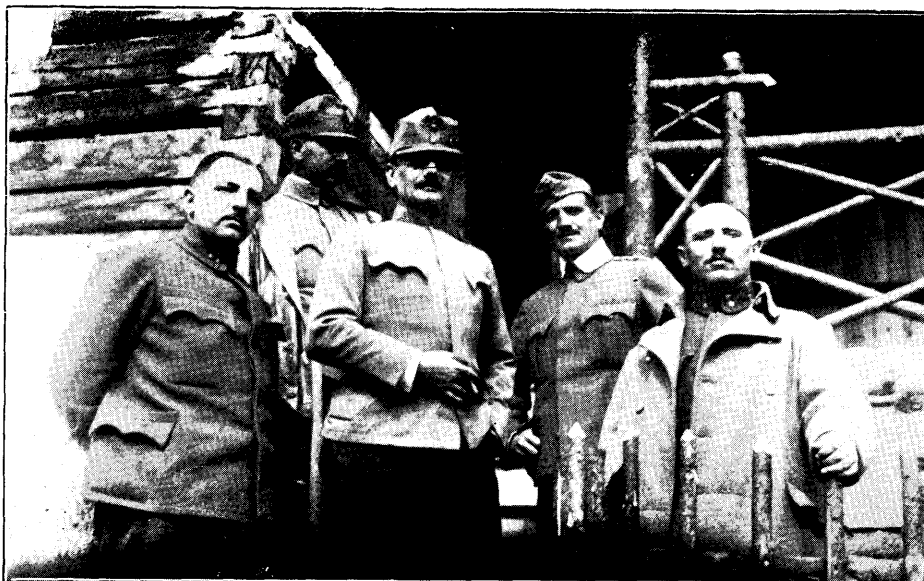
Tiszti ebéd Jakobenyban 1917 május 28-án. Menyhárt A. t.őrn. felv.

Menyhárt A. t.-őrn. felv.

A 2. tábori század fisztfjeinek egy része. Balról a második: *Vosíts t. hdp., Sárközy Pál t. zls., Hódászy fhdy.* 1917 június 1.

Ilyen 34 fő van, kikkal a *Fenséges Úr* hosszú ideig barátságosan elbeszélget. A fisztek közül csak *Szelke József* százados és *Bossányi-Havass Tibor* százados szolgáltak *Ő Fensége* ezredparancsnoksága alatt az ezredben. A szemle befejeztével a századok bevonulnak. Délután 3 órakor *Bossányi-Havass Tibor* százados 14 fő legénységet vezet *Ő Fensége* elé, kiknek személyesen tűzi fel a vitézségi érdmet és mindegyikkel kezét fog. *Szűcs Gérgely* hadapródjelölt-örmmestert az ezredparancsnokság a gazdasági hivatalhoz helyezi át.

Az ezredparancsnokság Manzthalban 1917 jún. 2-án. *Havass szds. (czr.-sgt.), Szelke szds. (műszaki szd.-par.), Zimmer czr. (czr.-par.), Tanay t. hdy. (vonat-par.), Huszthy t. fhdy. gt. (gh.-főnök).*

Június 13. *József főherceg úr Ő Fensége* ma elhagyta a báró *Apor-csoport* körletét. Az oroszoknál feltűnő csend és ellentétben eddigi viselkedésükkel, semmi mozgás sem látható. A „*Kölber-század*“ a földmunka befejeztével most a drótakadályon dolgozik. Ez ismét csak éjjel lehetséges, nappal tehát pihen a század. *Blaskovich Erneszt* népfk.-hadnagy, miután jobbkezén a középső ujját eltört, kórházba megy. A nap folyamán többször csik.

Június 14. A fisztikar megsejmelé az 1. és 3. vonalat. A századok éjjel dolgoznak. Borús, csős nap.

Június 15. Egész nap nyugalom. Estefelé a 6. honvédhuszárezred előtt az oroszok akná-

Menyhárt A. L. őrm. felv.

József főherceg Ő Fenségét a 23. dandár, 7. és 1. huszárezred parancsnokai fogadják a valeputnai országúton 1917 június 12-én. *József főherceg Ő Fensége*, szemben vele: 1. sor: gróf *Lubienszky tb.*, *Éder alezr.*, *Szelke szds.*, 2. sor: *Ludmann fhdy.*, *Sibrik fhdy.*, *Havass szds*

val lövöldöznek, kárt azonban emberben nem okoznak és csak az állásokat rongálják meg. Ma is hűvös, borult, csős idő.

Június 16. *Husztról* 21 fő pótlás érkezik. Az orosz ma megint teljes csendben van. A mai napról kelt fisztibeosztási táblázat a következő:

Ezredparancsnok: *Szelke József* százados (ideiglenesen).

Ezredsegédfiszt: *Bossányi-Havass Tibor* százados.

Vonatparancsnok: *Tanay Frigyes* tart. hadnagy.

Orvosfőnök: *dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos.

Gazdászati fisztek: *Huszthy Imre* tart. főhadnagy, gt., *Mike Miklós* gazdászati fiszthelyettes, *Szücs Gergely* hadapródjelölt-őrmester.

Műszaki század: *Papp Lukács* fiszthelyettes és *Kleiner György* hadapród.

Távírószakasz: *Iványi László* tart. hadnagy és *Boross Lajos* hadapród.

Gyalogsági ágyúosztág: *Havas László* tart. hadnagy és *Takács Imre* főrzsőrmester.

1. géppuskaszázad: *Szathmáry-Király Pál* százados, *Szaplonczay Oszkár* és *Hahn Géza* tart. hadnagy, *Feledi Pál* zászlós és *Cs. László Imre* főrzsőrmester.

Menyhárt A. László felv.
*József főherceg Ő Fensége szemléje az ezred felett 1917 június 12-én. — Szelke szds., Éder alezr. (7 ezred),
 Ludmann fhdgy., gróf Lubienszky tbk., József főherceg Ő Fensége.*

2. géppuskásszázad: Bertényi István főhadnagy, Kiss Miklós és Lémányi László tart. hadnagy.
1. század: Kölber Pál tart. főhadnagy, Endre László tart. hadnagy, Sümeji Lajos, Eröss Arisztid és Forgó István zászlós, Szomjas József hadapród, végül Lapu Mihály főrzsőrmester.

Kovácsmihely. Jakobeny, 1917 június.

Menyhárt A. László felv.

5. század: *Hodászy Dénes* főhadnagy, *Bay Kálmán* zászlós, *Ottawa Gábor*, *Torma Gedeon*, *Tanay Ferenc* zászlós, *Vosits Károly* hadapród és *Erdős József* főzsermester.

Vezényelve: *Hadzsics Kamilló* hadnagy *Husztra*, *Prenninger* hadnagy a 6. honvédhuszárezredhez, *Sárközy Pál* zászlós *Nyárádszeredára*, *Hanusz László* főhadnagy *Wienbe* a gáztanfolyamra.

Összlétszám: 3 százados, 3 főhadnagy, 9 hadnagy, 7 zászlós, 5 hadapród, 1 orvos, 2 gazdasági tiszt, 1 tiszthelyettes, 4 főzsermester.

Június 17. A hadosztályparancsnokság rendelkezése ma egész nap pihenő. Délelőtt csend. Délután 5 óra tájban a mögöttünk álló saját tüzéség hevesen lövi az orosz állásokat.

Ütközletlétszám: 253 karabély.

Június 18. Egész nap csend, a századok zavartalanul dolgoznak. Este 10 óra 20 perctől 11 óra 30 percig a 8. lovashadosztály arcvonala előtt igen erős ágyú-, akna- és puska-tűz. Utólag értesülünk, hogy kisebb orosz csapatok próbáltak előnyomulni. Az 1. tábori század („*Kölber*“) fele éjjeli munkára rendeltetik ki.

Június 19. Reggel 3-tól 4 óráig a 8. lovas-h.o.-nál ismét erős tüzelés. A mi arcvona-

Ottlik László tart. hadnagy, a költő, a jakobenyi erdőben ábrándozik. 1917 június hó.

lunkon azonban teljes csend és nyugalom. Délelőtt 8 óra 30 perckor az ezredparancsnokságnál a *Manzthalban* római katolikus szentmise. Délután 2–4 óráig a 6. honvédhuszárezred vonalát és ezredünk tartalékállásait lövi az orosz tüzéség. Este az 5. század felváltja az 1. századot, mely visszajön *Jakobenyba*. *Feledi Pál* zászlós tüdőcsúcshuruttal kórházba megy. *Prónay Sándor* ezredünkbeli őrnagy, ki a 70. gyaloghadosztálytól még folyó hó 13-án hadosztályunkhoz bevonult, meglátogat bennünket és nálunk ebédel.

Tegnap még úgy volt, hogy ő fogja ezredünk parancsnokságát átvenni, azonban dacára annak, hogy nálunk egyáltalán nincs főzstiszt, a hadosztályparancsnokság máshova osztja be.

Június 20. Éjjel a ○ 1234 és ○ 1169 között a németek állásait az orosz tüzéség lövi.

Saját tüzéségünk válaszol, mire az orosz elhallgat. A nap folyamán szórványosan kölcsönös ágyútűz. Századaink munkájukat zavartalanul végzik.

Június 21. Hajnali 1 órától 2 óráig az oroszok hevesen aknázzák a németek állásait, amire saját tüzéségünk válaszol. A nap folyamán századaink rendes foglalkozásukat végzik. *Kosmán* a gazdasági hivatalnál a tisztí saját lovakat egy bizottság összevásárolja. Délután 5 óra 30 perckor az újonnan idehozott és az *Eisenthalban* felállított 30,5 cm.-es mozsarak nyolc lövést adnak le az ellenséges tüzéségi állásokra.

Június 22. Századok rendes foglalkozásukat — a hátsó vonalak megerősítését — végzik. Délelőtt ellenséges repülők jelennek meg, melyekre tüzéségünk több lövést ad, azonban nem talál. Több srpnellhüvely ezredparancsnokságunk közelében hull le.

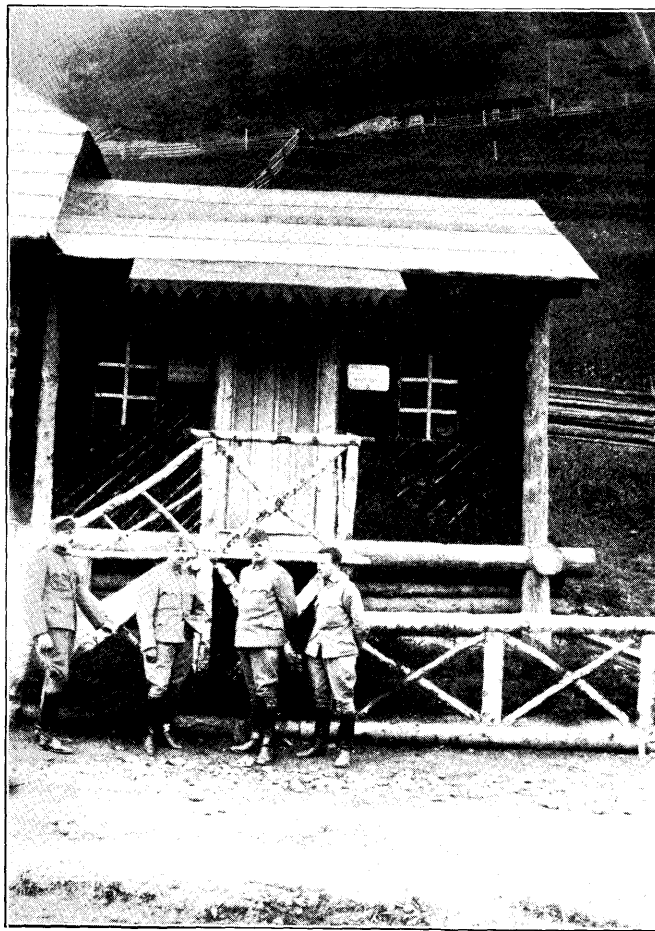
Június 23. A velünk szemben álló oroszokat az éj folyamán felváltották. Az újonnan jöttek igen csendesek és délután már barátkozni kezdenek az egész vonalon, kivéve a 1177-től északra levő részeken, ahol állítólag kozákok vannak. *Dr. Pogány Kálmán* tart. segédorvos kórházba megy, helyette *dr. Szécsényi* segédorvos helyettesíti az ezredhez. Délben egy óra hosszat tartó zápor.

Június 24. Az éj folyamán lényegesen nagyobb csend van, mint azelőtt. Délelőtt 10 óra 30 perckor a tartalékállásban a 6. h.-h.-ezreddel együtt római katolikus istentisztelet. Délután 5 óra tájban a századok jelentik, hogy a legénység között erős fejfájás, hányinger és hasmenés keletkezett. Este 9 órára az ezred legénységének főbb mint a fele rosszul van és munkaképtelen. Éjjel 11 óráig 32 főt szállítanak be az egészségügyi intézethez, a századoknál pedig még 80–90 fő beteg. Az orvosok ételmérgezést állapítanak meg és gyomormosást alkalmaznak. A munka ma szünetel.

Június 25. Reggelre a megbetegedettek száma szaporodott. Ismét több embert kell az egészségügyi intézethez beszállítani, ahol gyomormosást végeznek rajtuk. A munkát e miatt nem kezdjük meg, mígnem délelőtt 9 óra 30 perckor a dandárparancsnokság el nem rendeli, hogy az egészséges emberek menjenek dolgozni. Délután 2 óra 30 perckor bevonul *Nádossy György* 7. h.-h.-ezredbeli ezredes és átveszi ezredünk felett a parancsnokságot. Este szabadságáról visszaérkezik *Ottlik László* tart. hadnagy, ki mint második ezredsegédtiszt nyer beosztást. Egész nap szép derült, nyári idő. Este 8 óra 30 perckor erős zápor.

Június 26. Mára a betegek száma 235 főre szaporodott. A munkát 4–5 napra beszüntetjük. Az első napon elszállított betegek egy része felgyógyulva bevonul. Délelőtt megjelenik az ezredparancsnokságon *dr. Szepessy* hadtestorvosfőnök egy bizottsággal a főmeges megbetegedés okának kivizsgálása végett és liszt- vagy kolbászmérgezést állapítanak meg.

Június 27. A betegek száma lényegesen apadt. Gyomormosás és 1–2 napi koplálás után a betegek gyorsan visszanyerik egészségüket. A munka ismét megkezdődik. Az arcvonalon egész nap gyér fűzéségi tűz. Délben saját repülőink erős tevékenységet fejtenek ki, majd

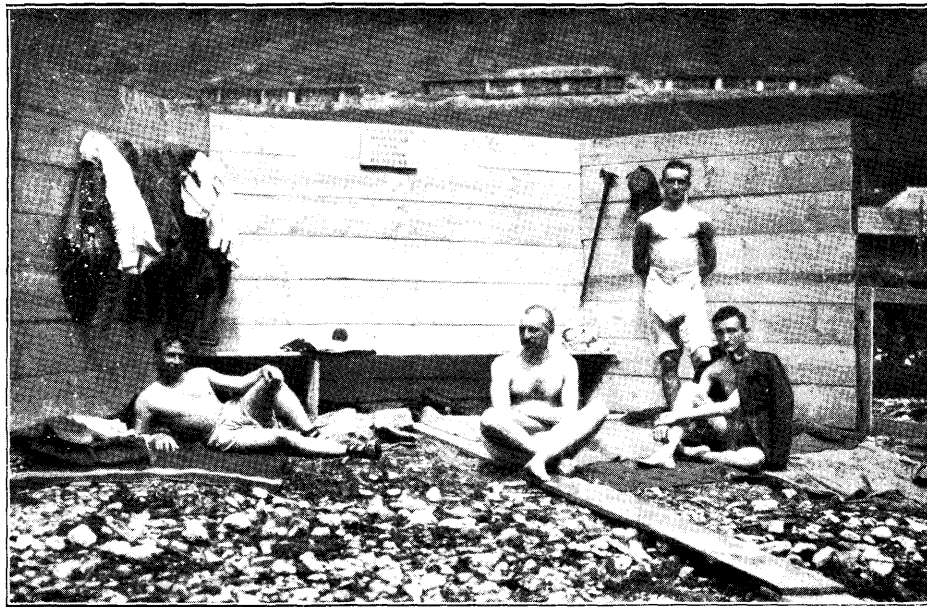

Az ezredtörzs a műszaki század által épített ház előtt. Fent az úton szintén egy általunk épített ház áll. *Iványi* t. hdgy. (távírász), *Szelke I.* szds. (ezredparancsnok-helyettes), *Havass T.* szds. (ezredsgépfőnök), *dr. Pogány K.* t. s.-orv. (orvosfőnök). Manztal, 1917 június 16.

ezek felderítésének eredményeképpen 30·5 cm.-es mozsarunk tíz lövést ad le az orosz tüzér-ségi állásokra. Viszonzásul délután 5 órától 6 óráig az orosz tüzér-ség a 6. és 7. h.-h.czred vonalát veszi tűz alá.

Június 28. Éjjel teljes csend. A rohamtanfolyamra vezényelt legénységünk bevonul. Helyette újabb 21 főt vezényelünk. Este 7 órakor saját repülőink az orosz vonalak felé repül-nek, mire az ellenséges tüzér-ség heves lövöldözésbe kezd, azonban kárt nem okoz. *Szathmáry= Király Pál* százados szabadságra megy. Az 1. géppuskásosztag parancsnokságát *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy veszi át. Estefelé beérkezik 37 fő géppuskáspótlással *Beöthy Miklós* tart. hadnagy, ki az 1. géppuskásszázadhoz nyer beosztást.

Június 29. A betegek legnagyobb része bevonult, mindegyik 5 napra a munka alól felmentetett. Egész nap csend és nyugalom, a századok zavartalanul dolgoznak. *Hodászy*

Menyhárt A. 1-6m. felv.

Tisztek a napfürdőben. *Boross zls., Szelke szds., Tanay és Ottawa zls.*

Dénes főhadnagy *Nyárádszeredára*, *Forgó István* zászlós a mesterlövőtanfolyamra, *Vosits Károly* hadapród pedig — ki zászlóssá lépett elő — *Bustyaházára* a kiképzőtanfolyamra vezényeltetett. A *Beszterce* folyóban naponta fürdünk.

A szabad fürdőn kívül alaposabb füstfalkodásra a műszaki század a *Beszterce* folyó partján egy 12 káddal bíró, hideg és meleg vízre berendezett elegáns fürdőházat is épített. A vizet a fürdőhöz a folyóból szivattyú emelte fel a kazánba és onnan a meleg víz vas-csőveken vezetett a kádakhoz, ahol a hideg vizet ismét külön csap szolgáltatta.

Június 30. A hadosztályegészségügyi intézetben már csak 11 fő betegünk van.

Dél előtt tüzér-ségünk lelő egy orosz repülőgépet, mely a *valeputnai* országútra zuhan.

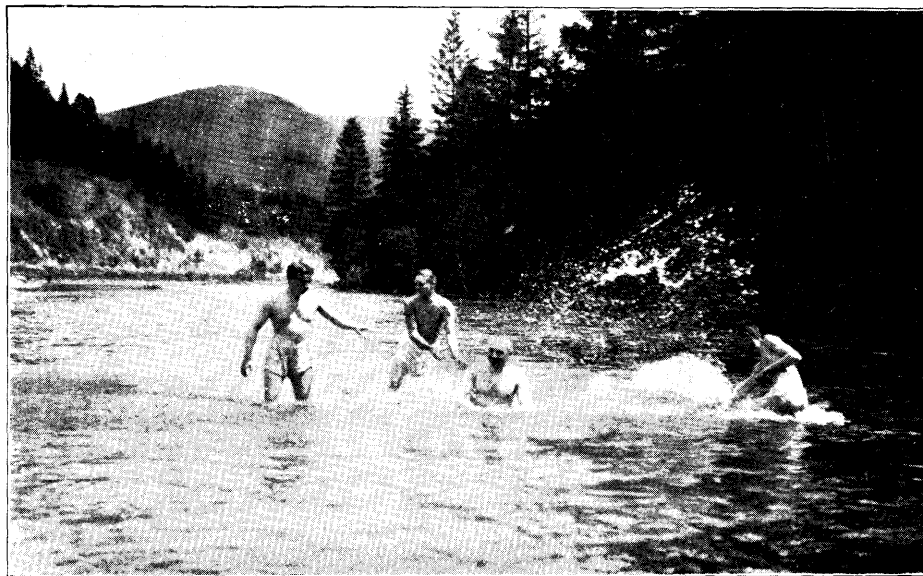
Dél előtt erősebb tüzér-ségi tevékenység, délután csend.

Hanusz László főhadnagy szakaszparancsnok a gáztanfolyamról bevonul.

A századok ma nem dolgoztak.

Július.

E hó 19-én a Kelet-Galiciában levő és német, magyar-osztrák, valamint török csapatokból álló *Böhm-Ermoli-hadseregcsoport*, valamint *Kövess* vezérezredes hadserege által megindított támadás a *Brusilow* tábornok fővezérére alatt álló 7., 8. és 11. orosz hadseregeket úgy *Kelet-Galiciában*, mint *Bukovinában* mindenütt visszazorította és július hó végére már az osztrák határra, sőt egyes helyeken még azon is túl visszavetette. Július 30-án üldöző csapataink a *Zbruz* folyót *Husiatyn* és *Skalatnál* átlépték. Augusztus 2-án az oroszok kiűrték a *Berdo—Horodyszcze* magaslati vonalat, melynek következtében augusztus 3-án a 13. magyar-osztrák hadtest (*Kritek* tábornok hadserege) jobb- és a 17. hadtest (*Kövess* tábornok hadserege) balszárnya bevonult *Czernowitzba*, — tovább délre pedig a *Kövess-hadsereg*

Menyhárt A. L. öm. felv.

Fürdés az Aranyos-Bisztricában. *Boross, Tanay zls., Szelke szds., Ottava zls.*
Manzthal, 1917 június 29.

elérte *Kimpolungot*. A 17. hadtest a következő napokban előnyomulását *Czernowitztól* keletre folytatva, az oláh határra érkezett, úgyhogy most már csak *Szuczawánál* volt a határ egy kisebb része orosz birtokban, valamint a *Dnyesztertől* északra, *Bojannál* — a *Dolzok* hegyet megszállva tartó orosz csapatok tartották még magukat. Utóbbi helyen a 13. hadtest augusztus 27-én támadásba ment át és rövid harc után az ellenséget a *Rokitnó* folyón keresztül *Besszarábiába* dobta vissza. Augusztus hó folyamán az orosz harctéren főbb jelentősebb csemény már nem fordult elő. Az orosz hadsereg a belpolitikai események következtében feltartóztatlanul haladt a felbomlás felé. Erről érdemes pár szót szólni. *Egli Károly* svájci ezredes a világ-háborúról írott könyvében több orosz hadseregszereplésről jelentését idézi, akik egyhangúlag a bomlás okait a hátszorból jött s bolsevista eszmékkel megmetyélezett pótlásoknak tulajdonítják, melyek utóbbi időben nagyrészt csendőr- és rendőrlégénységből állítottak össze. Ezek kezdeményezték a fronton a katonatanácsok megalakítását, a fiszti rendfokozat eltörlését, a fisztiar választását stb. Kificamodott észjárásukkal annyira mentek, hogy a füzérecet „burzsuj”-nak nyilvánították azon indokolással, hogy ezek nem a lövészárookban harcolnak. Ennek megfelelően bántak is el velük . . .

Július 1. Reggel 8 órakor a tartalékállásban római katolikus istentisztelet. Egész nap csend és nyugalom. Ezredünkől már csak 8 fő beteg. A repülőtevékenység ma csekélyebb. A havi fiszfibecsztási táblázat a következő beosztást mutatja:

Ezredparancsnok: *Nádossy György* ezredes (7. h.=h.=ezred).

1. **ezredsegédfiszt:** *Bossányi-Havass Tibor* százados.

2. **ezredsegédfiszt:** *Ottlik László* tart. hadnagy.

Vonatparancsnok: *Tanay Frigyes* tart. hadnagy.

Orvosefőnök: *dr. Szécsényi Ernő* tart. segédorvos.

Ciászászati tiszttek: *Huszthy Imre* tart. főhadnagy gt., *Mike Miklós* gazdasági tiszthelyettes, *Szűcs Czigely* hadapródjelölt=örmmester.

Műszaki század: *Szelke József* százados, *Hanusz László* szkv. főhadnagy, *Kleiner György* hadapródjelölt=örmmester, *Papp Lukács* tiszthelyettes.

Távírószakasz: *Iványi László* tart. hadnagy, *dr. Boross Lajos* hadapródjelölt=örmmester.

Ciálagsági ágyúosztag: *Havas László* tart. hadnagy, *Takács Imre* főrszörmmester.

1. **géppuskászázad:** *Szaplonczay Oszkár*, *Hahn Géza*, *Beöthy Miklós* tart. hadnagy, *Cs. László Imre* főrszörmmester.

2. **géppuskászázad:** *Bertényi István* főhadnagy, *Kiss Miklós* és *Létmányi László* tart. hadnagy.

1. **tábori század:** *Kölber Pál* tart. főhadnagy, *Endre László* tart. hadnagy, *Éröss Arisztid*, *Forgó István* zászlós, *Szomjas József* hadapródjelölt=örmmester, *Lapu Mihály* főrszörmmester.

2. **tábori század:** *Bay Kálmán* tart. hadnagy, *Ottawa Gábor*, *Torma Cécéon*, *Sárközy Pál* és *Tanay Ferenc* zászlós, *Erdős József* főrszörmmester.

Vezényelvc: *Hodászy Dénes* főhadnagy Nyárádszereclára, *Hadzsics Kamilló* tart. hadnagy Husztra, *Vosits Károly* zászlós Bustyaházára, *Prenninger* tart. hadnagy a 6. h.=h.=ezredhez.

Július 2. Délelőtt csend. Délután 3 óra 30 perctől 5 óráig az orosz tüzéség lövi a 6. h.=h.=ezred vonalát és ezredünk tartalékállásait. Az állásban levő 1. géppuskászázadot a 2. váltja fel. Előbbi bevonul a \odot 1176-os magaslatra, *Dr. Szécsényi Ernő* tart. segédorvos elhelyezettett ezredünkől, helyette *dr. Grósz* főorvos osztatott be.

Július 3. Összes betegcink felgyógyultak. Holnaptól tehát ismét rendes foglalkozás. Az 1. géppuskászázad a 6. és 7. h.=h.=ezred harmadik védővonalában géppuskaállásokat készít. Délután az orosz tüzéség rövid ideig lövi az első vonalát. Azután csend. *Hahn* tart. hadnagy szabadságáról bevonul.

Július 4. „Kölber“ század a harmadik védővonalon dolgozik, „Bay“ század fele spanyolbakokat készít, másik fele a kész bakokat éjjel kihelyezi. Délután 2 óráig csik, azután kiderül. Este szép holdfogyatkozást figyelünk meg.

Július 5. A századok foglalkozása ugyanaz, mint tegnap. Délután a németek tüzzel való rajtaütést intéznek az orosz vonalak ellen. Az orosz tüzéség viszonzozza a tüzet és több gránát *Jakobenyban* levő vonatunknál csap be, hol **egy huszár hősi halált hal.** *Nádossy György* ezredest a hadosztályparancsnokság gáztanfolyamra vezényeli s az ezredparancsnokságot ismét *Szelke József* százados, *Bay Kálmán* tart. hadnagy szerint: „ezredes=kapitány“ veszi át.

Július 6. Csend és nyugalom. *Gróf Lubienszky János* tábornok átveszi a 19. lovasdandár parancsnokságát; a 23. lovasdandárt pedig, melynek kötelékébe most ezredünk is tartozik, ideiglenesen *Jármay Elemér* 6. h.=h.=ezredbeli ezredes veszi át. A nap folyamán három géppuskászakasz=pótlás érkezik 6 géppuskával. Egész nap csik.

Július 7. A pótlásból egy géppuskászakasz az állásban levő 2. géppuskászázadhoz osztatik be, két szakasz a tartaléknál marad. Délelőtt felhőszakadásszerű eső, délután kiderül. A „Kölber“ század egy része fürödni megy a *Besztercébe*. Este vacsorára vendégül látjuk *Prónay Sándor* őrnagyot, ki a 7. honvédhuszárezred parancsnokságával bizatott meg.

Július 8. A nap eseménytelenül telik el. *Létmányi László* tart. hadnagy fogkezelésre *Dorna Kandrenybe* megy. A bevonult két szakasszal az 1. géppuskászázad hat szakaszra

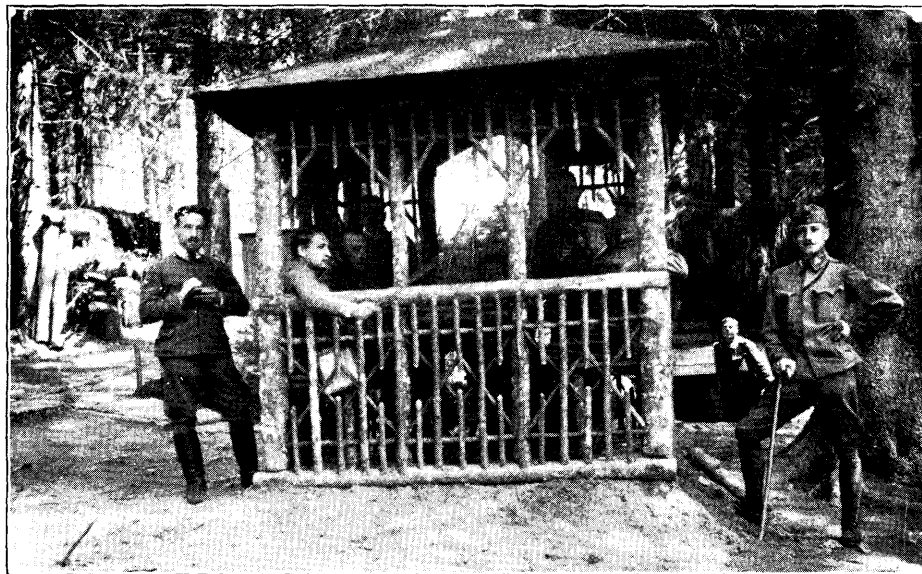
(12 géppuskával) emelkedik. A századok pihennek, fegyvert és szerelést tisztogatnak. *Szelke József* százados megbetegszik.

Július 9. Teljes csend és nyugalom. A századok folytatják a hátsó állások készítését.

Július 10. Ágyúosztagunk és géppuskáink új állásokba rendeltetnek. Ennek végre-hajtása után ezredünk clostása a következő:

a 6. dragonyosezred állásaiban van a 2. géppuskásszázad 8 géppuskával, a 7. h.-h.-ezred mögött a 3-ik vonalban a gyalogsági ágyúosztag, a 1177-es magaslat mögötti tartalékalásban az 1. tábori (*Kölber*) század és 1. géppuskásszázad 12 géppuskával, a *Manzthalban* ezredtörzs, 5. tábori (*Bay*) század, műszaki század és a 2. géppuskásszázad egy szakasza.

A századok szokott munkájukat végzik, az arcvonalon teljes csend és csak délben lövi

Menyhárt A. t.-őrm. felv.

Tiszti pavillon a Manzthal és Breaza közötti 1176-os magaslati ponton 1917 júliusban.
Kint balról: *Boross* t. hdp., jobbról *Vosits* t. hdp. Bent balról: *Ottlik* és *Bay*, jobbról *Blaskovich* tart. hadnagyok.

rövid ideig a 7. h.-h.-ezred állásait az orosz tüzéség. Egész nap igen erős szél fúj. Az 1. század fele délután fürdeni megy a *Besztercébe*.

Július 11. Éjjel erős szélvihar dühöngött, mely kevés esőt is hozott. A nap folyamán a megszokott szórványos ágyútűz. Miután a drótakadályok elkészültek, a századok a kijelölt helyeken rókalyukakat építenek. *Kiss Miklós* tart. hadnagyot az ezredparancsnokság a 6. tisztitanfolyamra *Husztra* vezényli. A 23. lovasdandár végleges parancsnokságát *Vetsey Ede* cs. és kir. huszárezredes veszi át.

Július 12. Egész nap csendes, lassú eső. A századok ennek dacára dolgoznak. *Szelke József* százados betegen eltávozik. Éjjel saját tüzéségünk mintegy félórán át erősen lövi az orosz állásokat.

Július 13. Egész nap csik. *Bertényi István* főhadnagy szabadságra indul. A 2. géppuskásszázad parancsnokságát távolléte tartamára *Beöthy Miklós* hadnagy veszi át.

Július 14. A hadosztályparancsnokság elrendeli, hogy a 2. és 3. védelmi vonal hasonló erősen építendő ki, mint az 1. vonal. Miután ezek csak futólagosan voltak eddig is kiemelve,

a századok hozzáfognak azokat állandó jellegűvé átalakítani. *Szánthó László* százados átveszi ideiglenesen az ezredparancsnokságot.

Július 15. Reggel 8 órakor római katolikus mise. Utána az 1. és 5. század parancsnokai: *Kölber Pál* tart. főhadnagy és *Bay Kálmán* tart. hadnagy egy műszaki tiszttel bejárják a 2. és 3. védővonalat. Utóbbi kijelöli az elvégzendő munkát. Délután megtudjuk, hogy *Bethmann-Hollwegg* német birodalmi kancellár lemondott.

Július 16. A századok a műszaki tiszttel tegnap adott utasításai alapján dolgoznak.

Az ezred ütközeti létszáma: 262 karabély, 22 géppuska, 2 gyalogsági ágyú, 2 akna- és 2 gránátvető.

Domony M. t. felv.

Az 1. vonal Jakobenynál 1917 júliusban.

főből állott, azonban 21 fő az úton lemaradt, illetve megszökött. *Ez az első szökési eset.* A pótlással érkezett emberek legnagyobb része már a gyalogságból került ki, lóháton kiképezve nincs és igen selejtes anyagból áll. Erkölcsi értéküket élesen jellemzi a szökések nagy száma. Ezredünk értékének süllyedése ezen pótlás beolvasztásával kezdődik. Egyszermind az anyaországban megindult hadseregellenes aknamunkának ezredünk-nél ez az első észlelhető jele. Sajnos, a tervszerűségről nekünk, az első vonalban harcolóknak, halvány sejtelmünk sem volt és hosszú ideig nem láttunk a szökések és az otthoni politikai törekvések között összefüggést. Nem vettük sem mi, sem a hadvezetőség észre azt, hogy a hadsereg ellen megindult bomlasztó munkának éppen, mint az oroszoknál, a kiképzőcsoportok a melegtágyai. Itt, ahol sok mindenféle elem verődött össze, a vezetés, ha jó katonák kezében is volt, azok minden szigorúságuk mellett sem láttak eleget vagy legalább

A többnapos borult, esős idő után kiderül.

Július 17. Reggel 8 órakor az ezredparancsnokságnál római katolikus tábori mise. Utána a századok folytatják az e napra elrendelt munkát. Ismét beborul és hűvös van. Este 7 órakor a \odot 1169-es magaslaton egy orosz parlamentair-tiszt jelentkezik. A hadtesthez kísérik. Állítólag az oroszok részleges fegyverszünetet akarnak kötni.

Július 18. Egész nap csend. A századok háborítatlanul dolgoznak. Hír szerint 22-én a *jakobenyi* arcvonalon álló 5., 6. és 8. lovashadosztályokat egy német gyaloghadosztály fogja felváltani, a lovashadosztályok pedig *Deés* környékén összpontosítatnak, mint hadseregtartalék.

Nádossy György ezredes a gáztanfolyamról bevonul és *Szánthó* századostól, ki egyidejűleg a 6. h.-h. ezredhez helyeztetett át, átveszi az ezredparancsnokságot.

Július 19. Dél előtt a *huszti* kiképzőcsoporttól ezredünk részére 159 fő pótlás érkezik. A pótlás eredetileg 180

is nem idejében ismerték fel a veszélyt és különösen nem vették észre, hogy a kiképzőcsoportok a zsidó elemek mentsvárává váltak, ahol ezek minden irányban magukat hasznossá téve, olyképp helyezkedtek el, hogy mintegy a kiképzőcsoportok keretét alkották és vigán destruálhattak. Mondanunk sem kell, hogy itteni „szolgálatukat“ a zsidók ma is „arcvonal-szolgálatnak“ minősítik, talán jogosan is, mert nem egy még kitüntetéset is szerzett!

A legfőbb kiképzőcsoportnál a „békeszerű“ foglalkozás naponta pár órát vett igénybe, mely után ki-ki tetszése szerint töltötte idejét, a rendbontó elemek hozzáférközhettek a legénységhez és a már ma mindenki által ismert hazug jelszavakkal az amúgy sem elsőrendű anyagot megmételtyezték. Nem akarunk mélyebben belehatolni a kiképzőcsoportok bírálásába, az eddig elmondottakat sem általánosítjuk, azonban mindenkiel szemben állíthatjuk, hogy oda „szívesen“ csak az ment, aki a harcból magát kivonni akarta és „frontiszonyban“ szenvedett . . . Arra pedig, hogy az arcvonalban nagyobb volt a fegyelem és nagyobb volt az ellenőrzés, bizonyíték legyen az, hogy onnan még a nofórius szökevények sem lógtak meg . . .

De nézzük, mi történt azzal a pótlással, mely a kis elmefuttatásra készített bennünket?

Mint említettük, a 180 főből szerencsésen beérkezett 159 fő. Ebből egy új századot lehetett felállítani. Miután az utazás alatti szökések nagy száma a beérkezettek megbízhatóságát ugyancsak kétségessé tették, együtt tarthatók nem voltak. Az 1. és 5. századból tehát kivonva a rohamtanfolyamot végzett embereket, azok egy századba egyesítették és megalakult a 2. század, vagy másként „rohamszázad“; a pótlás emberei pedig ezek helyére az 1. és 5. századba osztattak be. A „rohamszázad“ parancsnokául a rohamtanfolyamon levő *Hodászy Dénes* főhadnagy szemeltetett ki, bevonulásáig helyettesítésével *Endre László* tartalékos hadnagy bízott meg. *Vetsey Ede* ezredes — dandárparancsnok — este az ezredparancsnokságnál vacsorált.

Július 20. Az újonnan jöttek beosztása és a „rohamszázad“ megszervezése folyik.

Július 21. A századok a 3. vonalban dolgoznak. Egy német vezérkari tiszt bejárja a vonalakat. *Hadzsics Kamilló* tart. hadnagy *Husztról* bevonul és beosztatik az 5. századhoz.

Július 22. A hadosztályparancsnokság *Bossányi-Havass Tibor* századost századparancsnoki minőségben a 7. honvédhuszárezredhez helyezi át, viszont a 8. honvédhuszárezredtől *Elekes Károly* századost ezredsegédtiszttül hozzánk helyezi. Mindkét áthelyezési rendelet 24-én foganatosítandó.

Utközeflétszám: 414 karabély, 2 géppuska, 2 gyalogsági ágyú, 2 akna- és 2 gránátvető.

Július 23. Hírek szerint *Tarnopol* bevételé mára várható. *Elekes Károly* százados a 8. honvédhuszárezredtől bevonul és átveszi az ezredsegédtiszti teendőket.

Délután vett parancs szerint holnap a „*Kölber-század*“-ot a 4. honvédhuszárezred 7. százada fogja felváltani.

Domony M. t. hdgy. felv.

Egy gránátmentesfedezék Jakobenyánál 1917 júliusban. Fent: *Balonyi t. hdgy.*

Este a távozó *Bossányi-Havass Tibor* százados fiztetéire az ezredparancsnokság búcsúlakomát ad, melyen az összes századparancsnokok megjelennek. Az ugyanc napon megjelent ezredparancs, az alábbiak szerint, elismerő szavakkal búcsúztatja el a mindenké által kedvelt bajtársat:

„Kivonat a 121. számú ezrednapiparancsból: *Manzthal, 1917 július hó 23.*“

„*Bossányi-Havass Tibor* százados úr felsőbb parancsra az ezredtől megváltik, miután 14 évig teljesített szolgálatot ennél az ezrednél és ennek kebelében 32 havi harctéri szolgálatra tekint vissza.“

„Valóban úgy érzem, hogy fölösleges hangsúlyoznom, milyen súlyos és fájdalmas veszteség éri az ezredet *Bossányi-Havass Tibor* százados úr távozásával, mert hiszen minden szónál ékeesebben beszél az az őszinte és mélyszéges szomorúság, mely nemcsak az ezred fiztikarát, de az egész legénységet is egyaránt áthatja s amelyet nem akarunk, de nem is tudnánk leküzdeni.“

„Az 1. honvédhuszárezred történetében szinte fogalomná vált *Bossányi-Havass* százados úr neve, mert hiszen ki van ma, aki emlékeznék még olyan időkre, amikor nem *Bossányi-Havass* százados úr volt az 1. honvédhuszárezred ezredsegédtisztje, az a hűséges és erős összekötő kapocs az ezredparancsnok és fiztikar között, amely az igaz magyaros, katonai és bajtársias szellem legbiztosabb záloga.“

„Tudjuk, hogy *Bossányi-Havass* százados úr minden ezredparancsnokának felülmúlhatatlan erősségű támasza, tudjuk, hogy az ezred minden fiztjének szerető, egyenes és igazságos bajtársa, tudjuk, hogy az ezred legénységének atyai jószággal gondoskodó gyámoltója volt. Tudjuk, hogy békében az ezred kiváló hírneve, háborúban az ezrednek nem egy dicsőséges napja mily nagy hányadban fűződik az ő nevéhez, páratlanul éleslátású szeméhez, megalkuvást nem tűrő, következetes akaratához...“

„És vigaszunkul ma csak az szolgálhat, hogy azt is tudjuk, hogy ott, ahová a *Legfelsőbb Szolgálat* nevében talán sorsdöntő órában állítja a parancs, nagy tudása, erős akarata és számos tehetsége mindenkor a *Király* és a *Haza* legjobb szolgálatában anyaezredének fog újabb, gazdag babérokot szerezni!“

„Csak viszontlátásra búcsúzom tőle: mielőbbi ragyogó és örömteli viszontlátásra és úgy szorítom meg a kezét, mint az atya fiát, aki átlépi a szülői ház küszöbét és világot látni megyen, hogy majdan tapasztalatokban és hírnevében gyarapodva térjen meg ismét. *Nádossy György* s. k. ezredes, ezredparancsnok.“

Július 24. Hírek szerint támadásban levő csapataink átlépték a *podhajce-haliczi* vonalat. *Bossányi-Havass Tibor* százados bevonul a 7. h.-h.-ezredhez. *Török Lehel* hadnagy bevonul *Vácról* a géppuskástanfolyamról.

Este 7 órakor a tegnapi elrendelt felváltás be van fejezve és az 1. század lejön a *Manzthalba*.

Július 25. A századok a *Manzthalban* férőhelyeket építenek. Orosz szökevények bementése szerint a velünk szemben álló ezredek egy esetleges visszavonulásra menetkészen vannak. Jelentések szerint csapataink elfoglalták *Tarnopolt, Stanislaut, Nadwornát* és *Delatynt*. *Szánthó László* százados osztályparancsnoki minőségben a 6. h.-h.-ezredtől visszahelyeztetett ezredünkhöz.

Július 26. A századok délelőtt fegyelmezőgyakorlatokat tartanak, azután egész nap az elhelyezési körletben a férőhelyeken dolgoznak. Az 1. géppuskásszázadnál vonat- és lóvizsga.

Július 27-én. Délelőtt semmi újság. Délben *Kolomea* visszavételéről értesülünk. Délután a hadosztályparancsnokság hirtelen parancsot ad, mely szerint

„az ezred a *Manzthalban* eddig elfoglalt álláspontját elhagyja és az 1., 2. táboriszázad és 1. géppuskásszázad, valamint a műszaki század *Szánthó László* százados parancsnoksága alatt *Jakobenytól* keletre a 1180-as magaslatra menetel és ott mint „hadosztálytartalék“ helyezkedik el. Ugyancsak parancsra az 5. század a 1234-es magaslatra rendeltetik és mint a 8. h.-h.-ezred tartaléka, ezen ezred közvetlen parancsnoksága alá lép. Ezredparancsnokság *Jakobenyban* marad, ahol *Nádossy György* ezredes az állomásparancsnoki teendőket továbbra is ellátja.“

Este 8 órakor jelentik, hogy az ezred mindkét kijelölt helyre beérkezett.

Mialatt a századok rendeltetési helyükre meneteltek, a hadosztályparancsnokság egy „*vadász-különítmény*“ összeállítását rendelte el, amely hivatva lesz a visszavonuló ellenséget nyomon követni és azt állandóan zavarni. Ezredparancsnokságunk a különítménybe az 1. tábori-

századot, egy roham- és két géppuskásszakaszt, valamint az ágyúosztagot jelöli ki, az egészet pedig *Kölber Pál* főhadnagy parancsnoksága alá helyezi. Esetleges menetvonal: a \odot 1234-es magaslatról kiindulva, *Neu Itzkany—Sterpariul—D. D. Giliu—Alunu—VI. Piciorul Stanci* \odot 800-as magaslat.

Az előttünk húzódó védővonalat a 302. honvédgyalozezred I. zászlóalja tartja meg szállva.

Július 28. Délelőtt táborhelyünket rendezzük; délután előkészületek a holnapi támadásra. Az összes tisztek és altisztek megismerik a környező terepet és tájékozódnak az ellenséges helyzetről.

Ezredünk félezredparancsnokságát *Szánthó László* százados veszi át, ki a félezreddel délután 4 órakor a *Manzthal* \odot 1776-os pontról a *Czokanestie—Jakobeny* műúton gyűlkezdve, a \odot 1180-as magaslatra menetel.

Délután 6 óra 30 perckor a 2. géppuskásszázadunk a 6. dragonyosezredtől bevonul és egyelőre *Jakobenyban* helyezkedik el.

A holnap végrehajtandó támadásra vonatkozólag *Keresztes Arthur* vkt. őrnagy, hadosztályvezérkari főnök által kidolgozott körütekintő támadási terv a nap folyamán kiadott. Ez ugyan — mint később látni fogjuk — az ellenség elvonulása miatt nem hajtatótt végre, azonban meg kellett említenünk, mert egy támadásunk sem dolgoztatott eddig ki ilyen részletesen.

Július 29. Délelőtt az 5. lovashadosztályparancsnokságtól vett parancsra az ezredünkből alakult „vadász-különítmény“ szerepét a 8. h.-h.-ezrednél alakult „vadász-különítmény“ veszi át. Ezredünk 1. és 2. táboriszázada, valamint az 1. géppuskásszázad a délután végrehajtandó támadáshoz *Petrán* századosnak (302. honvédgyalozezred) bocsátatott rendelkezésére. Az 1. század és fél 1. géppuskásszázad feladata a \odot 1169-es magassági ponttól északra előrcugró vonalrésznek a támadás tartamára való megszállása és az ellenség tüzzel való lekötése.

Amikor az első támadó hullám az ellenséges vonalba befört, az 1. század is a géppuskákkal együtt oda előnyomul és azt megszállja. Az előkészületek azonnal megkezdetnek és az 1. tábori század, valamint az 1. géppuskásszázad a \odot 1169-es magaslat mögötti tábori helyre menetel. Itt este 8 óráig várnak, amikor parancs jön, hogy a támadás elmarad.

Július 30. Az éj folyamán főbbízben heves tüzéségi tüzet kapunk, de veszteséget nem szenvedünk. Reggel 5 órakor *Petrán* százados értesít bennünket, hogy az ellenség — az előrcelt járőrök egybehangzó jelentése szerint — a hajnali órákban kiürítette az előttünk levő állásokat és elvonult *Valeputna* felé. A mára halasztott támadás tehát most már véglegesen elmarad, a századok ennek folytán ismét az ezredparancsnokság rendelkezése alá lépnek.

Dacára annak, hogy járőreink már reggel óta bent vannak az ellenséges állásokban, a hadosztály az üldözésre és előnyomulásra vonatkozó parancsot csak déli 12 órakor adja ki. Rendelkezése szerint a hadosztályparancsnokság alá rendelt csapatok délután 1 órakor három oszlopban kezdik meg az előnyomulást. (Lásd az 52. sz. vázlatot.) És pedig:

Szomjas J. t. hdgy. felv.
Az elhagyott orosz állások Valeputnánál 1917 július 30-án.

jobboszlop : a 8. h.-huszárezred, előtte „vadász-különítménye“. Menetvonal: *Piciorul Lat* ○ 1225=ös, *Sapile* ○ 1427=es, *Alunul* ○ 1667=es, azután ○ 800=as, onnan pedig *Bulca Vulcenilor* ○ 1161=es.

Főoszlop : a 6. és 7. h.-h.-ezredek „vadász-különítménye“ előretolva (*Bossányi-Havass* Tibor százados parancsnoksága alatt). Ezeket követi az I/302. zászlóalj (*Petrán* százados), majd az 1. honvédhuszárezred és végül a 6. honvédhuszárezred. Főoszlop éle a *valeputnai* úton, a ○ 1099=nél.

Csoporttartalék : a 7. honvédhuszárezred a ○ 1099=es mögött.

Az előnyomulás pontosan délután 1 órakor veszi kezdetét, mire az orosz füzérség a *valeputnai* műutat crős srpnell= és gránáttűzzel borítja el.

Kénytelenek vagyunk az oldaltépre letérni és útunkat megállás nélkül folytatni. A tüzérségi tűz azonban ide is kísér és különösen az 1. tábori= és 1. géppuskásszázad előnyomulási vonalát veszélyezteti, úgyhogy csak lassan és egyenkint jutnak előre. *Farkas József*, *Czigány László* és *Konrád János* 1. századbéli huszárok srpnellgolyótól könnyebben megsebesülnek. Végre délután 6 óra tájban elérjük *Valeputna* déli szegélyét és az innen délkeletre húzódó *Putna-völgy* bejáratát. Balszárnyunk (5. század) a műúton az I/302. zászlóaljjal, jobbszárnyunk (2. század) a 8. h.-h.-ezreddel *Neu Itzkany* felé járőrmenetek által tart összeköttetést. Ezen helyzetben éjjelzünk. Az előnyomulás alatt különösen ki kell emelni *Kölber Pál* főhadnagy magatartását, aki az crős ellenséges füzérségi tűzben századát a legnagyobb rendben vezette.

Este 8 óra 15 perckor ezredparancsnokságunk a következő eligazítást adja ki :

„Eligazítás, 1917 július hó 30. Este 8 óra 15 perc.“

„Dandáreligazítás alapján az 1. h.-h.-ezred megszállja a vasútvonaltól délre a *Piciorul* lejtőjét 2 km. szélességben és összeköttetést tart jobbra *Fördös Géza* századossal (8. h.-h.-ezred), ki a *neuitzkanyi* úton a ○ 887=nél fog éjjelzenni.

„**Bay-század**“ 10 géppuskával (1. géppuskásszázadtól) megszállja a vasúttól a hegyormot 800 lépés szélességben. Ettől délkeletre 500 lépés szélességben „**Kölber-század**“ két géppuskával az 1. géppuskásszázadtól. A „**Kölber-század**“ jobb szárnyához csatlakozik a „**Hodászy-század**“, 800–1000 lépés szélességben 4 géppuskával a 2. géppuskásszázadtól.

A 2. **géppuskás-század** 6 géppuskája, műszaki század és gyalogsági ágyúsosztag, félezred tartalék a *Piciorul* magaslaton.

„**Hodászy-század**“ a *Putna-völgyben* összeköttetést tart fenn a ○ 887=es pontnál álló 8. h.-h.-ezredbeli „**Fördös-század**“=dal.

„**Kölber-század**“ a ○ 1279=es magaslatra kiküldött járőreit megerősíti.

A megszállásról, biztosításról, továbbá a géppuskák elhelyezéséről a századparancsnokok gondoskodnak.

Holnap valószínűleg előnyomulás.

Szánthó s. k., őrnagy.“

Július 31. Az éjszaka folyamán állandó puskatűz, melyet a főbbízben végrehajtott járőrvállalkozások okoznak. *Endre László* tart. hadnagy, ki egy járőrrel a vasútvonal mentén *Valeputnára* előnyomul, crős gyalogsági és géppuskatűzben eléri a vasúti hidat, itt kitart és igen értékes jelentéseket küld. Reggelre csend lesz. Előreküldött járőreink csakhamar jelentik, hogy az ellenség főereje már az éj folyamán elvonult, az ennek leplezésére visszahagyott kisebb osztagok, járőrök szintén visszavonulóban vannak. Járőreink sok foglyot cjtve, nyomon követik az ellenséget. Többek között a „**Bay**“ (5.) századhoz tartozó *Kovács* tizedes 10 főnyi járőrével elfog 1 orosz főhadnagyot és 25 gyalogost.

Mialatt a járőrök előnyomulnak, ezredünk reggel 7 órakor menetkész állapotba helyezkedik és 8 óra 30 perckor *Valeputna* vasútállomáshoz menetel. Itt az utánunk jövő mozgókonyhák kiosztják az ebédet.

Az ebéd elfogyasztása és kiadós pihenő után a hadosztályparancsnokság újabb intézkedésére délután 2 óra 45 perckor folytatjuk az előnyomulást *Pozorita* felé. Előttünk többszáz méternyire az egyesített vadászkülönítmények haladnak. Főcsapat élén a 6. h.=h.=ezred, mögötte ezredünk, utánunk az I/302. és legvégül a 7. h.=h.=ezred.

A *Pozoritától* nyugatra húzódó magaslatokat este 6 óra 30 perckor érjük el, ugyanekkor a 6. h.=h.=ezred 2. százada a ○ 1197-es keleti lejtőjén beütközik a *pozoritai* hidakat védő ellenséges utóvédbe. Rövid harc keletkezik, amit a beálló sötétség miatt azonban nem fejlesz-

Menyhárt A. 1.-sm. felv.

A valeputnai alagút a visszafoglalás után. 1917 július 31.

tünk ki, a főszlop a menet sorrendjében a műúton, élével 1500 lépésre *Pozoritától* nyugatra megáll és ott éjjelezik. Az éj folyamán az elől levő 6. h.=h.=ezredbeli századnál géppuska- és kézigránátharc folyt.

Előnyomulás Kimpolung felé.

Augusztus.

Augusztus 1. Ellenség az éjjel beérkezett jelentések szerint visszavonulását beszüntette és a jelek azt mutatják, hogy makacs ellenállást szándékozik kifejtetni. Hadosztályparancsnokságunk az ellenséges helyzet részletesebb felderítése végett a 6. h.=h.=ezred vadászkülönítményét *Gaál* százados parancsnoksága alatt reggel 4 órakor előrerendeli. Ezredünk egyelőre a tegnapi elfoglalt állásokban marad. Miután *Gaál* százados felderítése az éjjel vett jelentéseket mindenben megerősíti, a hadosztályparancsnokság az ellenség megtámadására határozza el magát. Az erre nézve kiadott parancs értelmében ezredünk *Szánthó László* őrnagy parancsnoksága alatt délelőtt 9 órakor a ○ 1197-es magaslatra menetel, ahonnan a támadás megindítandó lesz.

„*Hodászy-század*“ (2.) a 6. h.=h.=ezredhez osztatik be és azzal fog támadni, így az ezred 2 tábori, 2 géppuskásszázadból és az ágyúsosztagból áll.

Menet célunkat fásasztó menet után délután 1—2 óra között érjük el, amikor az emberek kimerültségére való tekintettel *Szánthó* őrnagy pihenőt és a támadás időpontjának elhalasztását kénytelen kérni. Ez délután 3 óráig engedélyeztetik is. A \odot 1197=esen talált 6. h.=h.=ezredbeli század az ezrednek rendeltetik alá. A pihenő alatt a századok felveszik a támadó alakzatot és a „*Demel-század*“ (6. h.=h.=ezred) meghosszabbításában a \odot 1197=es és műút között felfejlődik. És pedig: „*Bay-század*“ hat géppuskával (1. géppuskásszázadtól) jobbra a 6. h.=h.=ezredhez, balra a 6. dragonyos ezredhez csatlakozva az első vonalban; „*Kölber-század*“ (1.) mint tartalék a „*Bay-század*“ mögött 4 géppuskával. A géppuskák következőképpen osztottak el: „*Bay-század*“ balszárnyán 2., jobbszárnyán 3. szakasz, 4. szakasz a század közepe mögött, 1. és 5. szakasz tartalék a „*Kölber-század*“-nál, 6. szakasz a „*Bay-század*“ jobbszárnyához csatlakozó 6. h.=h.=ezred szárnyszázadánál oly feladattal, hogy ennek előnyomulását támogassa. Általános támadási irány: *Eisenbahnstation Pozorita*.

A csoportosítás felvétele erős nehéz- és táboritüzérségi tűzben hajtatik végre, ennek dacára azonban *Bay Kálmán* tart. hadnagy csakhamar jelenti, hogy az összeköttetést balra a 6. dragonyos-, jobbra pedig a 6. h.=h.=ezreddel felvette.

Az általános támadás újabb rendelkezés szerint igen gyenge tűzérségi előkészítés után délután 3 óra 50 perckor indul meg. A „*Bay-század*“ azonnal rendkívül hevesen és nagy lendülettel támad, a „*Kölber-század*“ 2—300 lépésre mögötte nyomon követi. Már-már úgy látszik, hogy feltartóztatlanul az ellenség állásáig jutnak, amikor a jobbszárnyhoz csatlakozó 6. h.=h.=ezred szárnyszázada lemarad. Ennek parancsnoka, *Demel* százados — ugyanis szív- görcsöt kapva — összeesik, mire a parancsnokságot *Kvacskay* hadnagy veszi át, aki a századot helytelen irányban vezeti tovább, a szárnyon ennek folytán szakadás áll be és csak az odaérkező új parancsnok, *Bárdossy* főhadnagy közbelépésére hozatik ismét helyre. Ez természetesen hosszabb időt vett igénybe és „*Bay-század*“-unknak addig várnia kellett. Az újabb előnyomulást a „*Bay-század*“ ismét heves lendülettel kezdi meg és csakhamar túlhaladja a 6. h.=h.=ezredet. *Bay Kálmán* tart. hadnagyot tehát ismét meg kell állítani, azonban ennek dacára a 6. h.=h.=ezred és közötté rés támad, ahova *Szánthó László* őrnagy most már kénytelen a „*Kölber-század*“-ot bedobni. A gyorsan felfejlődő „*Kölber-század*“ *Bay*-hoz hasonlóan lendületes támadást kezd, úgyhogy a két század hamarosan az ellenséges állások közelébe jut, miután azonban a 6. h.=h.=ezred többszáz lépésre elmaradt, kénytelenek az ellenség előtt 200 lépésre megállni és magukat beásni. A „*Kölber-század*“ egy orosz támponttal jut szembe, melynek géppuskái a századnak főbb veszteséget okoznak. **Ekkor esett el Móricz István és Hegedűs Pál** huszár, megsebesült: *Kasza Elek, Potondi István, Major József, Nagy Mihály* és *Kurucz Mihály* huszár. Később a század vesztesége még a következő eltűntekkel szaporodott: *Benedikt Árpád* tizedes, *Györkey István, Veszteg Pál* és *Tóth István* huszár. Este 8 órakor a lemaradt 6. és 7. honvédhuszárezred eléri vonalunkat és az összeköttetést velünk helyreállítva, szintén beásza magát. A sötétség beálltával a harc megszűnik, a támadó csapatok az elért vonalban éjjeleznek. Miután a mozgókonyhák előrejönni nem tudnak, egy-egy konzervet fogyasztunk.

Szánthó László őrnagy harcjelentése különös elismeréssel emlékezik meg *Kölber Pál* tart. főhadnagy és *Bay Kálmán* tart. hadnagynak úgy a vezetéséről, mint személyes vitézségéről. Nekik tulajdonítja a nap sikerét és főleg azt, hogy az ellenség — amint később látni fogjuk — az éj folyamán állásait elhagyta és visszavonult.

Nemkevésbé dicséretet érdemel azonban a legénység vitéz és halálmegvető magatartása. Rendkívül nehéz terepen, állandó és sűrű tűzérségi, géppuska- és puskatűzben, fáradtságot nem ismerve, habozás nélkül törtek előre és csak a lemaradt 6. és 7. honvédhuszárezrednek múltott, hogy az ellenséges állásokba egy lendületes rohammal be nem törhettek.

A „*Bay-század*“ 15, az 1. géppuskászázad 3 fő (*Ábrahám János* szakaszvezető, *Kanim Miklós*, *Bernát József* huszár) veszteséget szenvedett sebesültekben, úgyhogy a már említett „*Kölber-század*“ veszteségével **ezredünk összes vesztesége e napon 2 halott, 23 sebesült és 4 eltűnt**. Megsérült továbbá egy gránátzilánktól az 1. géppuskászázad egyik géppuskája, valamint egy telefonkészüléke.

Késő este a 23. lovasdandárparancsnokság az alábbi eligazítást adta ki:

„*Eligazítás, 1917. augusztus 1.*”

1. A dandár csapatai az elért állásokban beássák magukat és ott éjjeleznek.
2. Felderítő- és biztosítójárőrök élénk és állandó összeköttetést tartanak az ellenséggel. *Gaál* százados (6. honvédhuszárezred) ma éjszaka a felderítést folytatja.
3. Augusztus 2-án — azaz holnap — jó látási viszonyok mellett az ellenséges rajvonal felderítendő. Sikeres vállalkozások azonnal bejelentendők.
4. I/302. zászlóalj 3. százada dandártartalék. Álláspontja \bigcirc 1047-es. A parancsnok mellé egy tüzérségi felderítőosztályt osztatik be. A zászlóalj 4. százada elzárja a *pozoritai* völgy nyugati bejáratát.
5. A dandárparancsnokság álláspontja a tegnapi.

Op. No. 801/1.

Vetsey s. k., czredes.“

Szánthó László őrnagy, czredparancsnok ezen eligazításra a következő részletintézkedéseket adja:

„ad 2. „*Bay-század*“ a 6. dragonyosezred és saját balszárny között levő megszállatlan területen biztonsági őröket állít fel, egyben a folytonos összeköttetésről gondoskodik. Századok arcvonalaik előtt élénk felderítést szükség szerint bevezetik és az érintkezést folyton fentartják. Biztosításul századok elé táboriőrök tolandók. Összeköttetést századok egymásközött folyton fentartják. 6. honvédhuszárezred 7. százada (*Bárdossy* főhadnagy) a 6. honvédhuszárezred (*Moys-csoport*) balszárnyával — mely a *Pozoritára* vezető műút és vasút keresztezésénél van — az összeköttetést állandóan fentartja. Századok telefon és küldőnc útján az összeköttetést velem állandóan tartásuk fenn“;

„ad 3. A felderítés pontos eredménye azonnal bejelentendő.“

„*Bertényi* (2.) géppuskászázad“ (1. honvédhuszárezred) egy szakasz géppuskával még az éj folyamán, mihelyt a viszonyok megengedik, a „*Bay-század*“-ot megerősíti. Egy másik géppuskászakasszal leváltja az 1. géppuskászázad 5. szakaszát (*Kvacskay* hadnagy) és a 6. honvédhuszárezred 7. századánál (*Bárdossy* főhadnagy) jelentkezik.“

„*Lőszerpótlás*: Málháslovak naponta este az ezredparancsnoksághoz küldendők. Géppuskászázadparancsnokok lőszerpótlást saját hatáskörükben intézik.“

„Egészségügyi kocsik *pozorita-valeputai* úton vannak.“

Szánthó s. k., őrnagy.“

Augusztus 2. Az éjszaka teljes csendben és nyugalomban telt el; a fárasztó napot a legénység reggelre kelve teljesen kipihente.

Reggel 5 órakor a tegnap este kiküldött járőrök egyértelműleg jelentik, hogy az ellenség *Kimpolung* irányában visszavonul. Hadosztályparancsnokságunk erre elrendeli a menekésültséget. Tegnap a támadás megindulása előtt a legénység hátfizsákjai a \bigcirc 1197-es magaslaton hagyták vissza. Ezekért most hátra kell küldeni. Dél előtt 8 óra 30 perckor az ezred és szomszédos csapatok menekészek és *Pozorita* vasútállomásnál gyülekeznek. A 23. lovasdandártól vett parancsra dél előtt 9 órakor megindulunk. Az erre kiadott intézkedés szerint „nem kell a biztosítással sokat törődni — hanem gyorsan az ellenség után!“ A hadosztály két oszlopban indul és pedig északi oszlop 1., 6. és 7. honvédhuszárezred egyenesen *Kimpolung* felé a műúton (elővéd *Bossányi-Havass Tibor* százados századával); I/302. és 8. h.-h. ezred ettől délre. Oldalbiztosítás egyik oszlopnál sincs.

Az északi oszlop délután 1 órakor anélkül, hogy az ellenség az előnyomulást zavarta volna, *Kimpolung* vasúti megállóhoz (H. St.) érkezik. Az előttünk haladó járőrök jelentése szerint az ellenség *Kimpolungtól* keletre védőállást foglalt el. A csapatok éhesek és fáradtak, amit tekintetbevéve, a hadosztályparancsnokság az üldözés felfüggesztésére határozta magát és délután 3 órakor elrendeli a beszállásolást. A közben beérkező *Nádossy György* czredes, ki már egyízben ezredünk parancsnoka volt, ismét átveszi az 1. honvédhuszárezred, valamint a délután 3 óra tájban beérkező taracküteg felett a parancsnokságot. Laktáborozásunkat bizo-

sítandó, a *Runcul* magaslatra két 20—20 főből álló táboriörs, *Kimpolung* vasútállomáshoz pedig egy 10 főből álló őrség rendeltetik ki. Utóbbinak feladata az utat elzárni. A szálláskörletünkbe tartozó déli faluszegélyt az úton cirkáló járőr biztosítja.

Szállásaink általában jók és a csakhamar beérkező mozgókonyhák által kiosztott étkezés után kényelmesen pihenhetünk.

A nap további része zavartalanul múlik el, mígnem éjjel 11 óra 30 perckor nem várt riadóra ismét készenlétbe helyezkedve a századok gyülekeznek és csakhamar útban vagyunk a *Prislop* ○ 1171-es magaslat felé. Ezen intézkedés azért vált szükségessé, mert az ellenség észrevette, hogy oldalunk szabad s bekerítőmozdulatot próbált végrehajtani. Menet célunkat a hajnali órákban érjük el és felfejlődve, balszárnyunk a fölünk balra előnyomuló 6. honvédhuszárezreddel ○ 773-as *Arecal Prislop* magassági pontnál felveszi az érintkezést.

Felvonulásunkat az ellenség nem zavarja.

A mai napról kelt ezrednapiparancs *Szomjas József, Kleiner György* és *Mocsonyi János* c.é. önkéntes-hadapródjelöltek az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk jutalmazásául zászlósokká lépteti elő.

Augusztus 3. Az éjjel sebtében elfoglalt vonalat reggel 5 órakor rendezzük. Ezredünk 1. és 5. tábori százada a ○ 773-as magaslat és a *Moldova* folyó közötti terepszakaszt szállja meg és beássa magát. 1 („*Kölber*“) század a balszárnyon a ○ 773-as magaslaton a 6. honvédhuszárezred 7. századához csatlakozik, — a föle jobbra az erdőben levő 5. („*Bay*“) század jobbszárnya pedig a *Moldova* folyóra támaszkodik. Az I/302-es honvédgyalogszászlóalj egy félszázada a *Prislop* ○ 1171-en. Ez utóbbit reggel 5 órakor *Létmányi* hadnagy parancsnoksága alatt négy géppuskával megerősítjük, dél előtt 8 órakor pedig a ○ 1124-es magaslatra egy szakaszt tolnak előre. (Lásd az 53. sz. vázlatot.)

Az ellenséges tüzéség egész napon át sűrűn lövi rajvonalunkat, különösen pedig a *Par. Deut*, ahol ezredparancsnokságunk tartózkodik, valamint *Kimpolungot*. Utóbbiból azonban már a csapatok kivonultak.

8 és 9 óra között a *Prislop* felől heves géppuska- és puskatűz hallható. Hamarosan megtudjuk, hogy az ellenség itt egy előrtörést kísérelt meg, azonban az odaérkezett géppuskáink tüzeben a támadás véresen összeomlott. A támadás visszaverésében különösen a 2. géppuskásszázadunk *Zsiros* altiszt által vezetett géppuskája tünt ki, mely előtt az előterepen a visszavert oroszok 14 halottat és 30 sebesültet hagytak vissza. A halottak között egy fiszt is volt.

Ezredünk egyéb részcinél nem volt harc és csak a tüzéségi tűztől szenvedtünk némi veszteséget. *Havas* hadnagy, a gyalogsági ágyúsosztag parancsnoka, gránátnyomást kapott, valamint megsebesült 7 huszár. Ezek közül *Szabó János* és *Kellő János* huszárok az 1. tábori századhoz, *Radics István* huszár az 1. géppuskásszázadhoz, 3 fő pedig az 5. tábori századhoz tartozott.

Az éjszakát az elfoglalt állásokban zavartalanul töltjük.

Dr. Kollarits J. t. fhdgy. felv.
Egy nehéz gránát robbanása Pozzerita előtt.
1917 augusztus 1.

Augusztus 4. Reggel 7 órakor az ezred a hadosztály parancsára a *kimpolungi* vasútállomásnál egy szép gyepes réten gyülekezik. Innen egy szakaszt tolnak előre a \odot 1137-es magaslatra. Dél előtt 11 órakor beérkezik a hadosztálytörzs, amely itt várja be a kiküldött hírszerzőkülönítmények jelentéseit. Csakhamar meg is érkezik az első jelentés, mely szerint az *Eisenau* ellenségtől mentes, az *Obcina Bauloni* meg van szállva. Az idő a járőrjelentések várásával telik el. Délben étkezünk. Alig leszünk ezzel készen, az ellenséges tüzéség, mely a teljesen fedetlenül álló csapatokat jól betekintette, hatalmas srápnell- és gránáttűzzel áraszt el bennünket. A jól irányzott tűz nagy zavart idéz elő a csapatok között, azonban hamarosan megtaláljuk a fedezéket és oltalmat nyújtó *Isvorul alb.* völgyet, ahol újra rendbe jövünk. Ezredünk még szerencsésen úszta meg ezt a kis epizódot, amennyiben csak egy sebesültet veszített, a 8. h.-ezred azonban csak több súlyos sebesülés árán szabadult.

Délután 4 órakor érkezett újabb jelentés szerint a *Secatura* magaslaton is ellenség van. A hírek mérlegelése után a hadosztályparancsnokság a 7. h.-ezredet az *Eisenau* felé, a 6. h.-ezredet, I/302. és „*Ferenczy-zászlóalj*”-at, mely utóbbi a „*Papp-dandár*” kötelékéből az előnyomulás alatt bocsátott hadosztályunk rendelkezésére, az *Obcina* felé tolnak előre. Ezredünk és a 8. honvédhuszárezred, mint tartalék, *Kimpolung* keleti szegélyén fog éjjelezni.

Mialatt a jelentéseket vártuk, *Mouillard* tábornok, hadosztályunk új parancsnoka, megsejmelte ezredünket és az utóbbi napok teljessítményei felett megelégedését fejezte ki.

Este 6 óra 35 perckor elfoglaljuk a kiutalt szálláskörletet — *Kimpolung* keleti bejáratánál — és beszállásolunk.

Augusztus 5. Az éj folyamán az ellenséges tüzéség pár srápnellt lőtt *Kimpolungra*, egyébként azonban csend volt. Reggel 7 órától 9 óráig a századok a ruházat, szerelvény és fegyverzet rendbehozatalával foglalkoznak. 10 órakor parancs a menetkészültségre. Utána ezredünk a *Moldva* partján gyülekezik és várja a parancsot. Délután 1 órakor szakadó esőben megindulunk. A *Moldva* partján haladva elérjük a *wama-dzeminei* útelágazásnál levő hidat. Ezt a részt és főleg a hidat az orosz tüzéség állandó tűzzel árasztja el, úgyhogy a híd alatt egysesével és csoportonként vagyunk kénytelenek a *Par Caselor-völgybe* átszökösni. Ez persze hosszabb időt vesz igénybe; megvárjuk, míg az utánunk jövő 8. h.-ezred is beérkezik, azután együtt indulunk tovább. Este 9 órakor elérjük a \odot 892-es magassági pontot, ahol a 8. honvédhuszárezreddel együtt éjjelezni fogunk. A megérkezés után biztosított megállásba megyünk át, majd a biztosítást zárt táboriörsvonallal váltjuk fel és felvesszük a 6. h.-ezred és \odot 998-as magaslaton álló „*Ferenczy-zászlóalj*”-jal az összeköttetést. A táborozást a „*Kölber-század*” biztosítja. — Mozgókonyháink késő éjjel érkeznek be. Ez éjjel is, úgy mint tegnap, ismét kapunk pár srápnell, azonban ez pihenésünket egyáltalán nem zavarja.

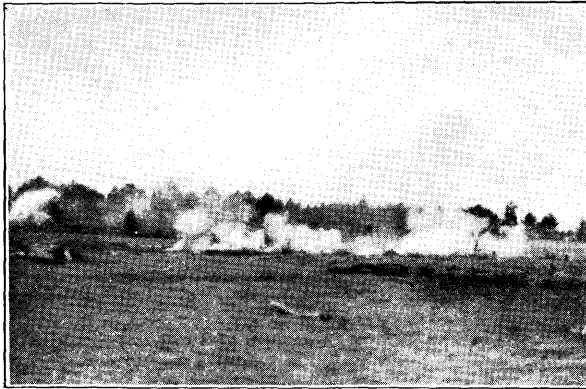
Augusztus 6. Az éj folyamán érkezett jelentések szerint az ellenség megállapodott és ellenállást fejt ki. Hadosztályparancsnokságunk támadásra határozza magát. Az erre délelőtt

Dr. Kollarits J. t. fhdgy. felv.
Kimpolungi állásaink ellenséges tüzben.
1917 augusztus 3.

10 óra 30 perckor kiadott intézkedés szerint ezredünk a \odot 972-es magaslát felé, a 8. honvéd-huszárezred pedig fölünk jobbra a *Par Born*-völgy keleti részéből északi irányban fog támadni. A támadás időpontja tízperces tüzéségi előkészítés után délután 2 órára jelöltetett ki. Az idő feszült várakozásban telik el, a támadás ideje közeledik, azonban tüzéségi tűznek nyoma sincs. Miután a beígért tüzéségi előkészítésre egy darabig hiába várunk, a támadást anélkül indítjuk meg. Jobbról az 1. (*Kölber*) század, középen a 2. (*Hodászy*) század, balról az 5. (*Bay*) század fejlődik. Mindhárom századhoz az 1. géppuskásszázadtól 2–2 géppuska osztatik be. A századok 2 óra 45 perckor indulnak meg, rövid előrenyomulás után azonban a hadosztályparancsnokság új intézkedést ad, mely szerint a 8. h.=h.=ezred egy más ponton fog támadni, mi pedig jobbra a „*Ferenczy-zászlóalj*”-hoz csatlakozva és az 1. század jobb szárnya körül, mint forgópont körül kanyarodva, a *Par Born*-völgygel párhuzamosan támadunk. (*Lásd az 54. sz. vázlatot.*)

Cyorsan felvesszük az új arcvonalat, de most meg sűrű köd creszkedik reánk, amely miatt a támadás délután 4 órára halasztatik el. Végre 4-et üt az óra és a közben beérkezett

Dr. Kollarits J. t. fény. felv.

Kimpolungi állásaink ellenséges tűzben. 1917 augusztus 3.

tüzéség megnyitja a tüzet. A tüzéségi tűz alatt — folytonosan tüzelve — megközelítjük az ellenséges állásokat, melyekben az orosz szívósan védekezik és századainkban az előnyomulás alatt több sebesülést okoz. Végre este 8 óra tájban — már meglehetősen sötétben — kanyarodó balszárnyunk eléri a rohamtávolságot és a mellette fejlődött 8. h.=h.=ezreddel együtt elkeseredett kézitusa után birtokba veszi az ellenséges állások kulcsát, a \odot 927-es magaslátot.

A kézitusában különösen 5. századunk tüntette ki magát, mely dacára súlyos veszteségének, elszánt hősiességgel

vettette magát az ellenségre. A század parancsnoka, *Bay Kálmán* hadnagy láblövélssel és egyik alantos tisztje, *Tanay Ferenc* zászlós könnyebben megsebesült, ezenkívül a század 2 halottat és 24 sebesültet vesztett. **Elcsélt** a század egyik löszeresmálháslővezetője: **Tóth Gábor** huszár, kinek lovát gránáttelitalát érte. Az 1. géppuskásszázadból *megsebesültek*: *Oláh Mihály* és *Magyar Pál* huszárok, az 1. (*Kölber*) századtól pedig: *Markovits Károly* és *Kovács Márton* őrmester, *Frankó Vilmos*, *Arnold Lajos*, *Csekei István*, *Krizsán Mátyás* és *Láposi Lőrinc* huszár, *eltűnt*: *Bonta György*, *Hári Gábor* és *Merván Béla* huszár.

A sötétség beálltával a harc elcsendescedett, az ellenség az egész arcvonalon visszavonult, azonban üldözésre a csapatok kimerültsége miatt gondolni sem lehetett. Az elfoglalt vonalban éjjeleztünk tehát, ahol a mozgókonyhák ellátták a legénységet. Az éjjel csendben felt el, leszámítva pár gránátot, mely anélkül, hogy kárt okozott volna, állásainkra hullott.

Augusztus 7. A tegnap éjjel sötétben elfoglalt állásokat mihelyt világosodni kezdett, kiigazítottuk és az összeköttetést jobbra a „*Ferenczy-zászlóalj*”-jal, balra a 6. h.=h.=ezreddel szorosabbá tettük. Balszárnyunk a \odot 920-as déli lejtőjén, jobb szárnyunk a \odot 998-as magasláton levő forrásnál. Az 1. géppuskásszázad összes géppuskája az ezred egész vonalában helyezkedik el, mellyel vonalunk hatalmasan megerősödik. Reggel 6 órakor az 1. (*Kölber*) század *Statoria* falu felkutatására egy járőrt küld ki, mely megállapítja, hogy a falut erős

ellenséges táboriörsök tartják megszállva, a \odot 732-es magaslaton lévő orosz táboriörs pedig támpontszerűleg beásta magát. Ugyanítt az országút mindkét oldalán 1—1 géppuska, valamint a faluban egy ház padlásán is egy géppuska van állásban, végül a faluban lévő malomnál megállapít egy táborozó erős ellenséges osztagot két géppuskával. (Lásd az 54. sz. vázlatot.)

Reggel korán a 7. h.-h.-ezred *Arsita Capri* magaslattal szemben állást foglal, feladata lesz a délután folyamán az *Arsita Capri* magaslatot elfoglalni. Az egész támadási csoport parancsnoka gróf Csáky Károly ezredes volt. Ezen feladat teljesítését legelőször egy dragonyosezredre akarták bízni, de az mint „keresztülvihetetlen“ feladat alól kivonta magát. Végül a főtámadást *Bossányi-Havass Tibor* százados parancsnoksága alatt a 7. h.-h.-ezred három százada és ugyancsak tartaléklul alárendelt egy dragonyosezred három, azaz összesen hat századdal a „keresztülvihetetlen“-nek minősített feladatot, a tartalék bedobása nélkül — igaz, hogy nagy veszteséggel — de megoldotta. Délután 4 órakor kezdődött a támadás és dacára a borzasztó meredek útnak és heves harcnak, a parancsnok délután 6 óra 15 perckor *Arsita Capri*ről jelentette a birtokbavételt.

Bossányi-Havass Tibor százados eme eredményteljes és vitéz magatartásáért a III. osztályú vaskorona-renddel lett kitüntetve. Ezen ütközet alatt kiváló bátorságával még kitünt ezredünkből *Freysinger István* tartalékos főhadnagy, géppuskaszázadparancsnok és *Ottawa Gábor* c.-é. önkéntes; ez utóbbi másnap az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.

A nap reánk nézve zavartalanul telik el. Veszteségünk nincs. *Létmányi László* tart. hadnagynak a hadosztályparancsnokság szabadságot engedélyez.

Augusztus 8. Az 1. és 8. h.-h.-ezredből *Nádossy György* ezredes parancsnoksága alatt egy külön csoport alakul és ezredünk rajvonalba levő századai parancsot kapnak a tőlünk északra támadó 8. h.-h.-ezredhez csatlakozva *Dzemine* irányában előnyomulni. *Nádossy* ezredes álláspontja \odot 1163 Vrf. *Maren*.

Tekintettel arra, hogy úgy a legénység, mint a tisztikar már második napja nem evett meleg ételt, továbbá, mert a főtámadás úgyis csak délután 4 órakor veszi kezdetét, a századparancsnokok egyértelműleg kérik, hogy az előnyomulás előtt az étkezés osztassék ki. A csoportparancsnokság nem teljesíti ezen kérelmet és az étkezést *Dzeminere* rendeli. A mozgókonyhák beérkeztek és velünk vannak, a szakácsok jelentik, hogy az étkezés kiosztható, erre a századparancsnokok saját felelőségükre azt kiosztatják. Mire a támadás időpontja elérkezik, mindenki elvégezte az étkezést, utána azonnal megkezdjük az előnyomulást, ami az északi csoport akadozása folytán nálunk is csak lassan halad előre.

Délután 4 órakor a hadosztályparancsnokság a „*Nádossy-csoport*“ előnyomulását be-
szünteti és visszarendeli a kiindulási állásba. A velünk szemben álló ellenséges csoportnál nagy nyugtalanság észlelhető, amely folytonos ok nélküli lövöldözésben nyilvánul meg.

Augusztus 9. Az 1. (*Kölber*) század kivételével, mely állásait az erdő szélére toltta előre, a tegnap elfoglalt helyzetben maradunk, hol maradandó állások építéséhez kezdünk. Az ellenség nem szándékozik tovább visszavonulni, hadosztályunk pedig nem elég erős, hogy őket erre kényszerítse. E napi tevékenység mindössze a hadosztály által elfoglalt vonal helyze-
tének megjavítására szorítkozik, mely kisebb tüzelésen kívül általában simán folyik le. Dél-

Egy lábszár. Kimpolung, 1917 aug. 5.

után 4 óra 35 perckor a szomszédos 8. dragonyosezred elfoglalja a \odot 1078-as magaslatot, azonban az ellentámadásba menő oroszok által jobb szárnyán átkarolva — kritikus helyzetbe jut. *Nádossy György* ezredes, csoportparancsnok a 6 h.=h. ezred „*Valentiny=század*“-át küldi segítségül, majd miután ez gyengének bizonyul, délután 5 óra 20 perckor *Perczel Tamás* százados parancsnoksága alatt a 8. h.=h.=ezred egy újabb századát ugyancsen feladattal a \odot 1078-as felé támadásra rendeli. Utóbbi sem tudja feladatát végrehajtani és miután az ellenség egy szakaszát foglyul is ejtette — 14 sebesülttel tér vissza.

Ezredünk állásai gyorsan készülnek, amit az ellenség pár srappellel ugyan zavarni igyekszik, azonban kárt nem okoz. Mindössze *Hahn Géza* hadnagy — ki betegségéből felgyógyulva ma vonult be — sebesül meg könnyebben egy srappellszilánktól.

Állásainkat 100—500 lépésre előretolt táboriörsökkel és figyelő örsökkel biztosítjuk.

Augusztus 10. Az éjszaka aránylag csendben múlik el. Reggel 6 órakor a \odot 1078-as magaslaton álló és oda tegnap heves harcok után feljutott 8. dragonyosezredet az ellenség megtámadja és rövid harc után elűzi. Ennek oka az ezrednapló feljegyzése szerint az volt, hogy a dragonyesok jobb szárnyára biztosításul küldött „*Valentiny=század*“-ot a 8. h.=h. ezredparancsnokság — a „*Nádossy=csoport*“ tudta nélkül — reggel 3 órakor visszarendelte, így a már tegnap is fenyegető átkarolást az ellenség akadálytalanul végrehajtotta. Ezen sikeres vállalkozás után az oroszok megszállják a \odot 1078-as délnyugati lejtőt, valamint a \odot 732-es magassági pontot és a *slatorai* malmot. Utóbbival szemben álló 2. számú táboriörsünket *Szaplonczay Oszkár* hadnagy egy géppuskával sietve megerősíti.

Délután 2 órakor a *Slatoránál* levő ellenség felderítésére egy-egy géppuskával megerősített járőr rendeltetett felderítésre előre. Ezek előnyomulnak *Slatoria* felé, azonban bár elszántan felveszik az ellenséggel a harcot, a túlerő elől visszavonulni kénytelenek. Járőrcink előnyomulásával egyidőben fölünk északra *Vetsey* tábornok csoportja támadást indít a \odot 1078-as ellen, de azt visszafoglalni nem tudja. Este *Nádossy György* ezredes *Vetsey* tábornok kérésére *Kacskovics* zászlós parancsnoksága alatt a 8. h.=h.=ezredtől az 1. h.=h.=ezred egy rohamjárőreit és a 8. h.=h.=ezredtől egy erős szakaszt küld a \odot 1078-as magaslat délnyugati lejtőjének felderítésére.

Állásban lévő századaink a nap folyamán a védővonal továbbépítésén munkálkodtak.

Az *Arsita Capri* és *Slatoria* falu elfoglalása.

Augusztus 11. A nap folyamán gyenge ágyútűz, egyébként csend. A századok vonala előtt egysoros drótakadályt készítünk. Délután ezredünk jobbszárnyszakasza és az ott elhelyezett két géppuska a *slatoria=dzeminei* útra belövi magát, hogy azon az ellenség mozgását éjjel is zavarhassa.

A tegnap este kiküldött *Kacskovics* zászlós jelentése szerint a \odot 1078-tól nyugatra húzódó hegyhátat a \odot 920-as magassági pontig az ellenség erősen megszállva tartja, a vonalban több géppuska, a vonal előtt pedig fatorlasz van. A \odot 920-ról az ellenséges vonal a \odot 972-re, onnan pedig a \odot 732-es magassági pontra húzódik. *Kacskovics* zászlós jelentésének ellenőrzésére délután 4 órakor *Ádámffy* hadnagy parancsnoksága alatt a hadosztályparancsnokság ezredunktől egy 25 főből álló és a 8. honvédhuszárezred egy rohamjárőrével megerősített hírszerző-járőrt küld ki, mely általában ugyanazt jelenti, amit *Kacskovics* zászlós. *Ádámffy* hadnagy azonban ezzel nem elégszik meg és a \odot 972-es magassági pontnál átförve az ellenséges vonalat, megállapítja, hogy a magaslat mögött kb. két század erejű rohamsisakos ellenséges csapat áll, mint tartalék.

Hadosztályparancsnokságunk a két jelentés alapján elhatározza, hogy holnap az ellenséget megtámadja,

Éjjel 11 óra 30 perckor az 1. (Kölber) század táboriörsét egy ellenséges járőr megtámadta, azonban visszavetett.

A hadosztályparancsnokság a holnapi vállalkozásra a következő parancsot adta ki:

„5. H. K. D. Kommando.

Op. Nr. 811/2.

Programm

für die Aktion gegen \odot 1078 am 12/VIII.

Leiter: Cm. von Nouillard.

Zweck der Unternehmung: Besitznahme von \odot 1078 und Rücken S. W. davon, eventuell Vorstoss von \odot 1078 gegen \odot 935.

Zeitpunkt: 12/VIII. Nachm.

Verlauf: 30' vor 0^h „Gruppe Adler“ (5. K. Br.) beginnt die Demonstration gegen *Mgr. Botrina* mit Artillerie und 1 Detachement [mit Mg.).

0^h wird vom 5. H. K. D. Kommando bestimmt werden.

Um diese Zeit hat alles wie folgt bereit zu sein:

$\frac{1}{2}$ Baon 38 (*Mauksch*) bleibt in der Stellung und beginnt Demonstration gegen *Mgr. Botrina*. Das andere $\frac{1}{2}$ Baon 38 im Sattel gedeckt bereitgestellt mit Trägerpartie der 5. H. K. D. (Stacheldraht).

2 leichte deutsche M. W. werden von *Gil. Schwer* im Sattel südl. \odot 1078 bis 12/VIII Mittags durch Sturmbataillon der 7. Armee eingebaut.

1 Schwadron von *H. H. 6.* hält Sattel südl. \odot 1078 besetzt und klärt gegen \odot 717 auf. Hat später im Verlaufe der Aktion Verbindung zwischen \odot 1148 zu erhalten.

H. H. 7. mit Sturmzug des Sturmbataillons auf *Mgr. Botrina* marschbereit.

H. H. 6. auf *Arsita Capri* marschbereit.

D. 8. auf *Arsita Capri* als Gruppenreserve marschbereit.

D. 11. besorgt Sicherung gegen \odot 1051 und \odot 1046.

H. H. 1. bleibt in Stellung.

H. H. 8. mit zwei Schwadron und Sturmzug des Sturmbaons stossbereit gegen S. W. Hang \odot 1078 mit Rest des Regimentes in Stellung marschbereit.

0^h 15' Beginn der Art.-Feuer auf \odot 1078 (Art. Befehl 1.).

0^h 45' Sturm auf \odot 1078 durch $\frac{1}{2}$ Baon 38, hierauf besetzt $\frac{1}{2}$ Baon Höhe \odot 1078, Direktion S. O. und gräbt sich ein. Die Minenwerfer legen Sperrfeuer vor seine Stellung.

$\frac{1}{2}$ Regiment *H. H. 7.* marschirt hinter $\frac{1}{2}$ Baons 38, und stellt sich als Reserve hinter $\frac{1}{2}$ Baon auf.

Der Sturmzug des Sturmbaons beginnt die Aufklärung gegen S. O. — Das zweite \odot Rgt. *H. H. 7.* (seiner Sturmchwadron) hat das aufrollen des Rückens von \odot 1078 gegen S. W. zu beginnen.

H. H. 6. rückt auf *Mgr. Botrina* vor. Artillerie verläßt Sperrfeuer vor $\frac{1}{2}$ Baon 38 (östl. \odot 1078) und beginnt das Wirkungsfeuer vor Angriffsstelle *H. H. 8.* (Art. Befehl 2.).

1^h 15' (von der zu bestimmenden „0“ Uhr gerechnet)! Sturm von 2 Schw. *H. H. 8.* mit Sturmzug des Sturmbaons von Süden auf den Rücken.

Ergibt die Aufklärung des Sturmzuges (von \odot 1078 gegen S. O.) dass keine fdl. Stellungen mehr am Rücken, so hat $\frac{1}{2}$ Rgt. *H. H. 5.* mit Sturmzug gegen \odot 935 vorzustossen, dass eine $\frac{1}{2}$ Rgt. *H. H. 6.* auf \odot 1078 (statt *H. H. 7.*) zu gelangen.

Ergibt Aufklärung, dass am Rücken S. O. \odot 1078 feindliche Stellungen sind, so erfolgt Aktion später (Tag wird dann bestimmt). — Ein Baon der Gruppen-Reserve *Krausz* wird während eigener Aktion gegen den auf *Mgr. Botrina* zu erwartenden fdl. Angriff *Arsita Capri* bereit gestellt.

Allgemeine Bestimmungen:

1. Kommando-Verhältnisse genau regeln.
2. Jeder soll seine Aufgabe und Rolle kennen.
3. Jedes angreifende Rgt. legt Rüstung ab, wo Angriff beginnt.
4. Den angreifenden Truppen Leuchtmitteln begeben (werden von 5. H. K. D. zugeschoben). Zugskommandanten zum abschiessen der Leuchtsignale bestimmen.

Weisse Raketen bedeutet: wir sind hier.

Rote „ „ Sperrfeuer Anforderung.

Grüne „ „ Sperrfeuer feindwärts legen.

5. Angreifende Truppen Telephon nachziehen.
6. Verpflegung und Munition komplettieren und bereitstellen. (Hiefür Rgts-Kommandanten verantwortlich).
7. Zeitpunkt und genaue Uhrzeit werden rechtzeitig bekannt gegeben.
8. Ergeht: 23. Kav. Brig. — H. H. 6. — H. H. 7. — Baon. 38, — D. 11. — *Gruppe von Nádossy* 5. H. K. D.“
(H. H. 1. — H. H. 8.) *Gruppe von Haller.*

Augusztus 12. Fent idézett parancs a „Nádossy-csoport“ parancsnokságához, mely egyzersmind ezredparancsnokságunk is, a 23. lovasdandárparancsnokság kiegészítő intézkedéscivel éjjel 1 órakor érkezik meg. Ennek alapján Nádossy ezredes reggel 6 órára a 8. honvédhuszárezred osziagainál elrendeli a harcászultséget, valamint a parancs szerint ennek 2. századát (Fördös Géza százados) egy rohamzászlóaljbeli szakasszal együtt az ellenséges vonalnak a \odot 920-as magaslati ponttól északkeleti irányban való felgöngyöltésére készenlétbe helyezi. Ezzel a délelőttre szóló program be is fejeztetett, mert bár minden percben várjuk a „0“ óramegjelölését, az késik. Délben már azt hisszük, hogy az egész támadás abban fog maradni, amikor végre megérkezik a támadás időpontjára vonatkozó rendelkezés és azt délután 3 óra 45 percben állapítja meg.

Délután 3 óra 45 perckor terv szerint tüzérségünk megnyitja a tüzet a \odot 1078-as magassági pontra és annak dél nyugati nyúlványára. Az utolsó 15 percben pergőtűszerűvé erősbödik a tűz, 3 óra 45 perckor pedig az előre kúszott III/38. zászlóalj két százada a \odot 1078-as ellen támadásra indul. Mögötte halad a 8. honvédhuszárezred fele, melynek a \odot 1078-as magaslat elfoglalása után északkelet felé kell az ellenséges vonalat felgöngyölni. A III/38. zászlóalj századai kétórás küzdelem után elfoglalják a \odot 1078-as magaslatot, azonban ennek dacára a 8. honvédhuszárezred feladatát csak 4 óra 30 perckor kezdi meg. Vontatott előhaladása miatt saját tüzérségünktől sokat szenved, ami azonban végeredményben gyorsabb előnyomulásra serkenti őket. Este 7 órakor a \odot 1078-as magaslat és nyúlványa kezünkben van, de a 8. honvédhuszárezrednek a 7. honvédhuszárezreddel nincs összeköttetés, miért is Nádossy ezredes kénytelen este 10 órakor a hézag kitöltésére a 8. honvédhuszárezred 1. századát előrendelni.

A 7. honvédhuszárezred — Bossányi-Havass Tibor százados félezredc — előnyomulása alatt az ellenséges tüzérségtől sok veszteséget szenvedett, majd beleütközött az ellenség sűrű drótkadállyal védett főállásába és erős harc után az oroszokat abból kivette, az állásokat elfoglalta. Vesztesége halottakban, sebesültekben és foglyokban 150 főt tett ki. — **Itt esett el az ezredünktől odavezényelt Ottawa Gábor zászlós, ki vitéz és bátor magatartásával sok babért szerzett ezredének.**

Ezredünk balszárnya a támadás befejezése után a \odot 1232-es irányába nyomul előre és a dzeminei út és öszvérút elágazásánál a 8. honvédhuszárezred jobbszárnyával az érintkezést felveszi. **Ezredünk vesztesége 1 halott**, melyet a Slatiora falu ellen végrehajtott járőr-vállalkozás alatt az 1. (Kölber) század szenvedett.

Az 1. géppuskásszázad 2. szakasza a már tegnap belőtt utat az éj folyamán többször hatásosan tűz alá vette, amire az ellenséges tüzérség több gránáttal válaszolt.

Augusztus 13. Ezredünk tegnapi állásaiban marad. Aránylagos csend és nyugalom az egész vonalon. Kiküldött járőreink az esti órákban jelentik, hogy a \odot 972-es D. Crosului és a \odot 1078-as magaslatot összekötő hegyhát erősen meg van szállva és az előtte levő völgyben sűrű orosz táboriörsök állanak.

Este 9 órakor az 1. (Kölber) század ismét járőrvállalkozást rendez a slatiorai malom ellen. Két járőr igyekszik ellenkező irányból a malomnál levő ellenséges osztagot bekeríteni. A 1. számú járőrt Endre László tart. hadnagy, a 2. számút Takáts István őrmester vezeti. Utóbbi az egyidejűleg végrehajtott rajtaütés után — az ellenség által oldalban megtámadva —

kénytelen folytonos harc közben visszavonulni, miért is az 1. számú járőr is kénytelen a sikeresnek ígérkező vállalattal felhagyni és visszahúzódni. *Endre László* tart. hadnagy és *Dadák József* huszár a visszavonulás alatt könnyebben megsebesülnek.

Augusztus 14. A nap folyamán az állások kiépítését folytatjuk, melyet az orosz tüzéség egy-egy srappnell- vagy gránátlövéssel csak néha zavar meg. Sűrűbben lövi az 5. („Bay“) század mögötti erdőt, valamint estfelé czredünk jobbszárnyát, ahol e miatt a munkát is abba kell hagyni. *Ottlik László* hadnagy betegen kórházba megy.

Augusztus 15. Délelőtt a jobbszárnyunkon álló 1. (*Kölber*) századot az ellenséges tüzéség ismét sűrűn lövi, de veszteséget nem okoz. Délután teljes nyugalom.

Ezredünk karabélylétszáma : 457 és 21 géppuska.

Augusztus 16. *Habermann* altábornagy, hadtestparancsnok e napon meglátogatja ezredünket. Orosz tüzéség jobbszárnyunkat szórványosan egész nap lövi. Két huszár betegen kórházba megy.

Létszám : 456 karabély, 21 géppuska, 4 aknavető, 2 gránátvető és 2 gyalogsági ágyú.

Augusztus 17. A nap folyamán csak igen szórványos tüzéségi tűz. Ma *Ő Felsége* születésnapja, melyet csendesen, egyszerű ebéd keretében ünnepelünk meg. *Nádossy György* ezredes ebéd alatt *Ő Felségére* pohárköszöntőt mond.

Dacára, hogy alig esik 1—1 lövés, egy srappnellről két huszár megsebesül, ezek, valamint két beteg, kórházba szállítatnak.

Idő borús, esős, erős északi szél.

Karabélylétszám 450, géppuska 20, aknavető 4, gránátvető 2, gyalogsági ágyú 2. — Töltény : karabélyonként 200 az embernél és 36 tartalék, — géppuskánként 1500, tartalék ugyanannyi, — gyalogsági ágyúnként 60, tartalék 56.

Augusztus 18. Ma is borús, esős idő van. Mindkét részen teljes nyugalom. A századok rajonkint lakásul szolgáló fedezékeket építenek, valamint a védővonal mögött főzöhelyeket készítenek. Éjjel 11 óra 30 perckor a táboriörsök vonalában rövid puskatűz hallható.

Augusztus 19. A nap folyamán kölcsönös gyenge tüzéségi tevékenység, mely egy könnyebb sebesülést okoz. Az idő még mindig igen kellemetlen. Éjjel szórványos, egyes lövések törik meg néha a csendet.

Augusztus 20. Csend. Különös esemény nem fordul elő. *Bertényi István* tart. főhadnagy betegen kórházba megy, egy huszár pedig srappnellgolyótól megsebesül.

Schmidt vkt. őrnagy megsemléli az állásokat.

Karabélylétszám 444, géppuska 21, aknavető 4, gránátvető 2, gyalogsági ágyú 2.

Augusztus 21. Délután 12 óra 30 perctől 12 óra 50 percig ellenséges tüzéség az ezred balszárnyához vezető, karbantartott kocsitűt srappnellrel lövi. Ez 2 fő sebesülést okoz.

Augusztus 22. Reggel 3 órakor az orosz megtámadta 1. számú táboriörsünket, de rövid harc után visszaveretett. Délután 1 órától mintegy $\frac{3}{4}$ -ed órán át jobb- és balszárnyunk erős ellenséges gránátűzet kap. Két huszár könnyebben megsebesül.

Augusztus 23. *Mouillard Győző* tábornok, hadosztályparancsnokunk, *Nádossy György* ezredes kíséretében megsemléli az állásokat. Közben értesíti *Nádossy* ezredest, hogy a gyalogsághoz helyeztetett át.

Augusztus 24. Délután 3 órakor a 2. számú táboriörsünk egy közeledő ellenséges járőrön rajtaüt és azt szétszórja. A menekülő járőr 3 puskát és 2 sapkát hagyott vissza. Később felsőbb rendelkezésre propaganda-járőrt küldünk az orosz vonal felé. Ennek egyik embere fogadásból egyedül átmegy a propagandairatokkal az oroszokhoz, ahonnan föbben jönnek eléje, az írásokat átveszik és beszélgetnek. Amidőn huszárunk barátságos elválás után

visszaindult, egy orosz fegyvert ragadott és két lövéssel leterítette, majd többen előre rohanva, felkapták a sebesültet és bevonszolták az orosz állásba.

Az 1. (Kölber) század vonala előtt a drótakadály negyedik sora is elkészült.

Augusztus 25. A déli órákban az orosz tüzérség szórványosan lövi állásainkat. Egy huszár megsebesül. Bertényi István főhadnagy felgyógyulva, kórházból bevonul. A kiképző-osztagtól báró Lévy Ferenc hadnagy vezetésével 35 fő pótlás érkezik. Ebből 18 fő géppuskás.

Augusztus 26. Hajnali 2 órakor az ellenség támadást intéz a \odot 1078-as táboriörs ellen. Tüzérségünk hatalmas zárótűzet ad, melynek segítségével a támadás visszaveretett. Ezredünknel egy eltévedt golyótól egy huszár megsebesül.

Karabélylétszám 453, géppuska 23, aknavető 4, gránátvető 2, gyalogsági ágyú 2.

Augusztus 27. Ellenséges tüzérség a nap folyamán főbbízen erősen löfte ezredünk és a 8. h.-h.-ezred vonalát, ami nálunk 2 fő sebesülést okozott.

Az e napról kelt „Hadrend“ szerint ezredünk a következő képet mutatja:

Ezredtörzs: Kardos fiztes 3.

Élelmezési létszám: 40 fő.

Nádossy György ezredes **ezredparancsnok.**

Elekes Károly százados (8. honvédhuszárezred)
ezredsegédfősz., Tanay Frigyes tartalékos hadnagy
vonatparancsnok.

Távírójárőr: Kardos fiztes 1.

Élelmezési létszám: 47.

Parancsnok: Iványi László tart hadnagy.

Gyalogsági ágyúosztag:

Kardos fiztes —.

Élelmezési létszám: 30

2 gyalogsági ágyú.

9 cm. aknavetőraj:

4 aknavető.

Műszaki század:

Kardos fiztes 4.

Élelmezési létszám: 79.

Parancsnok: Sárkány tartalékos főhadnagy (6. honvédhuszárezred). Beosztva: Hahn László tartalékos főhadnagy, Kleiner György zászlós, Papp Lukács főtiszthelyettes.

Gránátvetőraj:

2 gránátvető.

Félezredtörzs:

Kardos fiztes 1.

Élelmezési létszám: 6.

Parancsnok: Szánthó László őrnagy.

Augusztus 28. Teljes csend és nyugalom. Végre hosszú idő után a felhők elvonulnak és kiderül. Két huszár betegen kórházba megy.

1. század:

Kardos fiztes 5.

Élelmezési létszám: 185.

Parancsnok: Kölber Pál tart. főhadnagy. Beosztva: báró Lévy Ferenc tart. hadnagy, Forgó Károly zászlós, Szomjas József zászlós, Lapu Mihály főtiszthelyettes.

2. század:

Kardos fiztes 3.

Élelmezési létszám: 131.

Parancsnok: Premlinger hadnagy. Beosztva: Sárközy István zászlós, Torma György zászlós.

5. század:

Kardos fiztes 5.

Élelmezési létszám:

Parancsnok: Hodászy Dénes főhadnagy. Beosztva: Hadzsics Kamilló tart. hadnagy, Adámffy Elek tart. hadnagy, Mocsenyi János zászlós, Erdős József főrszörmester.

1. géppuskásszázad:

Kardos fiztes 5.

Élelmezési létszám: 167.

Parancsnok: Szaplanczay Oszkár tart. hadnagy, Beöthy Miklós tart. hadnagy, Török Lehel hadnagy Cs. László Imre főtiszthelyettes. Vrabel Péter főrszörmester.

2. géppuskásszázad:

Kardos fiztes 4.

Élelmezési létszám: 165.

Parancsnok: Bertényi István tart. főhadnagy, Kvacsikay tart. hadnagy, Kiss Miklós tart. hadnagy, Malla Márton főrszörmester.

Augusztus 29. Az éj folyamán erős zápor szakad reánk, mely állásainkat alaposan megrongálja. A nap folyamán ezek rendbehozatalával foglalatoskodunk.

Augusztus 30. Reggel 8 órakor az 1. tábori századtól, a gyalogságtól pótlásul kapott *Dimovic Lázár* nevű szerb származású katona átszökött az ellenséghez. Érdeemes feljegyeznünk ezen eseményt, mert a már három év óta tartó hadjárat alatt ez az első eset, hogy az ezredtől valaki átszökött az ellenséghez. Ez is idegen alakulástól való, magyarul nem tudó délvidéki szerb volt. Sajnos, ezredünk emberanyagát a jó kúnsági és jász emberekből már pótolni nem lehet, tartalékunk teljesen kimerült és szerb, oláh, sőt még olasz nyelvű legénységet is kapunk pótlásul.

Este 6 óra 30 perckor a ○ 972-es felé kiküldött járőrünk egy erős orosz járőrrel harcbakeveredik és bár vitézül tartja magát, kénytelen 1 fő veszteséggel visszavonulni.

Augusztus 31. Egész nap sűrű járőrcsatározás. Jelentések szerint az ellenség állásainak megerősítésén dolgozik és szívós védelemre rendezkedik be. *A csatározásokban 1 fő megsebesül.* Ismét beborul és esőre hajlik az idő. *Gróf Herbertstein* altábornagy, az új hadtestparancsnok, *Mouillard* tábornok és *Nádossy György* ezredes kíséretében megsemmisíti a 8. h.-h.-ezred állásait.

Szeptember.

Szeptember 1. Különös esemény nincs. Az ellenséges tűzéréség szórványosan lövi állásainkat, ami 1 sebesülést okoz. Sűrűn lövi azonban *Nádossy György* ezredes álláspontját, mire az ezredőrzs a *Vrf. Marera* költözik. Idő borult.

Karabélylétszám 421 és 23 géppuska.

Szeptember 2. Ellenség megfigyelés szerint állásai előtt erős drótakadályt épít. Délelőtt 11 órától 12 óráig jobbszárnyunk sűrű tűzérései tüzet kap, melytől 2 huszár megsebesül.

Szeptember 3. A nap folyamán általában csend és nyugalom. Mindössze délelőtt kapunk 10—15 percig tartó ellenséges gránát- és srappelltüzet, valamint délután 2—3 óra között balszárnyunk mögé lö saját tűzéréségünk 12 gránátot és 2 srappellt. Szerencsére nem okozott kárt, de általános visszatetszést szült.

Szeptember 4. Kiküldött járőrünk jelenti, hogy az oroszok a ○ 972-es magaslaton az állásaik előtt elterülő erdőt irtják és fatorlaszokat emelnek.

Szeptember 5. Az egyformán múlt napok unalmába ma egy rég nem látott orosz repülő megjelenése okoz némi változatosságot, mely *Vama* felől jöve, állásaink felett a *Muntele Diacul* felé szállt tova. A naponta megismétlődő orosz tűzérései tűz ma is okoz egy sebesülést.

Szeptember 6. Reggel 7 órakor az 5. számú táboriörösünktől kiindulva a ○ 972-es magaslat felé húzódó gerincen *Opalcsik Lajos* 2. századbeli szakaszvezető vezetése alatt egy 20 főből álló járőr rendeltetik előre azon paranccsal, hogy az orosz állásokat derítse fel.

A járőr három csoportra szakadva lépcsőalakzatban nyomul előre. Előnyomulásuk alatt egy 30—40 főből álló orosz osztagra bukkannak, melyet megtámadnak és visszaszorítanak. Lelkesülten veszik üldözőbe a menekülő oroszokat, többet lelőnek és levágnak, azonban teljes szétszórásukat be nem fejezhetik, mert a futók erősítést kapnak, visszafordulnak és járőrünk jobboldalát átkarolva, ez az elfogatás előtt kénytelen harcolva visszavonulni. Lépésről lépésre, minduntalan szembefordulva az ellenséggel, visszahúzódnak kiindulási pontjuk: az 5. számú táboriörös felé. A túlerőben levő oroszok egész ideig követik őket és csak midőn táboriörösünk is belelegyedek a harcba, hagynak fel az üldözéssel, előbb azonban pár kézigranátot dobznak a mieinkre.

A visszatérő járőr magával hozott egy könnyen sebesült orosz gyalogost; névszerint a Lublin vidékéről való *Pogakowszkyt*, aki — miután megnyugtattuk, hogy bántódása nem lesz — igen értékes híreket szolgáltatott az ellenség erőviszonyáról és helyzetéről. Többek között megtudtuk tőle, hogy velünk szemben a 312. orosz gyalogezred, ettől északra a 311. gyalogezred van állásban. Azelőtt kozákok és cserkészek is voltak előttünk, de azokat körülbelül két héttel ezelőtt elvitték más vidékre. Az ezredek orosz, ukrán és lengyel emberekből állanak. Az állásuk gyenge és csak egysoros drótakadállyal van védve. Élelmezésük igen rossz. Unják a háborút és örülnek a forradalomnak, melytől a háború befejezését remélik. A katonák között *Kerenszky* képét osztogatják. Vezetőségük a lengyeleket és ukránokat megbízhatatlannak tartja és külön akarja őket választani. A fogoly igen örült, hogy nem kell többet harcolnia.

Kihallgatás után az ezredparancsnokság kocsin továbbította foglyunkat a hadosztály, majd onnan a *gróf Herbertstein* csoportparancsnoksághoz. Mindenüft nagy örömmel fogadták, mert hetek óta az első fogoly volt, aki felvilágosításaival sok kétséget oszlatott el. A hadtestparancsnokság elismerése nem is késett soká és még az esti órákban beérkezett ezredparancsnokságunkhoz az alább idézett távirati dicséret:

„Op. No. 906/12. der Gruppe Herbertstein lautet:

Eine Patrouille des H. H. 1, warf eine feindliche Patrouille zurück und nahm hierbei einen verwundeten Russen gefangen, wodurch die fdl. Kräfte, Gruppierung war einem Teil unserer Front festgestellt, bzw. bestätigt wurde. Ich spreche dieser Patrouille für ihr richtiges erfolgreiches Verhalten meine besondere Anerkennung aus und hoffe dass alle Patrouillen im Sinne der ergangenen Befehle des Gruppen-Kommandos Gefangene zu machen handeln werden ohne selbst Leute zu verlieren. Geht zur allgemeine Verlautbarung an 51. H. I. D., 74. H. I. D. und Gruppen-Kommando Herbertstein.

Habermann m. p.

Zufalls des 5. H. K. D. Kommandos: Zur Anäusserung wurden der Patrouillen vom 5. H. K. D. Kommando eine silberne Tapferkeitsmedaille I. Klasse (für den Kommandanten) und 3 silberne Tapferkeitsmedaille II. Klasse — verliehen, ausserdem im Sinne der Op. 646/14. des Gruppen-Kommandos Habermann (eigene Op. 819/3) eine Prämie von Kr. 200 verliehen.

Geht an Gruppe Nádossy, H. H. 1. und 8. Gruppe Vetsey, H. H. 6.; L. Inf. Baon. 153 und Gruppe Duvas. 5. H. K. D. Op, No. 907/8.“

Nádossy György ezredes, ezredparancsnok a maga részéről a járőrt még 100 korona jutalomban részesítette, valamint a járőr összes tagjainak a bronz vitézségi érmet adományozta.

A kitüntetések a következőképen osztattak ki:

Opalcik Lajos 2. századbeli szakaszvezetőnek, a járőr parancsnokának **I. osztályú ezüst vitézségi érem.**

Bognár József 2. századbeli, *Franyó Gyula* és *Gaál Imre* 5. századbeli huszároknak **II. osztályú vitézségi érem.**

Bozsák Márton (1916—96), *Horváth Gábor* (1916—236) 2. századbeli; *Biró Béla* (1916—17), *Kovács Sándor* (1916—129), *Menczel István* (1915—230), *Bleier Ernő* (1917—959), *Merza György* (1915—42), *Faragó István* (1916—220) 5. századbeli; *Szabó Vincze* (1913—226), *Mócz Sándor* (1916—28), *Nagy Imre* (1916—345), *V Pál* (1916—422), *Varga Mihály* (1916—371), *Szegedi András* (1916—82), *Papucsek Pál* (1916—19), *Ollé K. Gábor* (1916—236) huszároknak a **bronz vitézségi érem elsőszőr**; *Fekete Sándor* (1894—6) 5. századbeli tizedes, *H Vince*, *Babán György* (1915—355), *József* (1916—126), *Palaji Sándor* (1515) 2. századbeli, *Szing János* (1897—76) és *Sylveszter* 1. századbeli huszároknak a **bronz vitézségi érem másodszer.**

Szeptember 7. Az orosz tüzérség délután 3 óra 15 perctől 4 óra 15 percig állásaink jobbszárnyát, 4 óra 15 perckor az állás mögötti kocsiutat lövi. Ezzel egyidejűleg a közelünkben levő 5. lovasdandárparancsnokság jelenti, hogy a *Salatruculon* húzódo állásaik előtt az ellenség gyülekezik, mire ezredünk is harcászaltségbe helyeztetik. Este a hadosztályparancsnokság — miután hiába vártuk az ellenség támadását — lerendeli a készaltséget.

Szeptember 8. Reggel 5 óra 45 perckor a velünk jobbról szomszédos „*Ferenczy-zászlóalj*“ vállalkozást hajt végre a *slatorai* malomnál levő ellenséges állások ellen. Cél: az orosz állások betemetése és foglyok ejtése. Ezredünk 2. és 4. számú táboriörscei ezen vállalkozást élénk puskatűzzel támogatják, részben, hogy az oroszok figyelmét a „*Ferenczy-zászlóalj*“=ról elvonják, másrészt, hogy lekössék őket.

A tüntetésben gyalogsági ágyúosztagunk is résztvesz, a 2. számú táboriörsön levő 1. géppuskászázadbéli géppuskák pedig a *Slatoria* falunál beásott orosz táboriörsöket veszik tűz alá. Alighogy ezredünk említett részei megkezdik a tüzet, az orosz tüzérség élénk srappellűzzel árasztja el balszárnyunkat és az e mögötti utat. Közben a „*Ferenczy-zászlóalj*“ kitűzött támadási célját, a *slatorai* malmot és környékét saját tüzérségünk hatásos tűz alá veszi, a zászlóalj pedig ennek leple alatt megkezdí előnyomulását. 5 óra 15 perckor a „*Ferenczy-zászlóalj*“ telefonon kéri, hogy táboriörsceink élénkebb tüzet fejtsenek ki. Ez megtörténik, azonban a tűz fokozásával a zászlóaljparancsnokság még mindig nincs megelégedve. Újabb telefonfelhívásra kénytelen *Szánthó* őrnagy azt válaszolni, hogy élénkebb tüzet már nem adhatunk. Az emberek állandóan tüzelnek és oly mennyiségű löszert lőnek el, hogy már egy félóra múlva újabb két rakasz töltényt kell a táboriörsöknek küldeni. A géppuskák *Szaplonczay Oszkár* tart. hadnagy vezetése alatt szünet nélkül lőnek és oly pokoli lármát csinálnak, hogy az ember saját szavát sem hallja.

6 óra 30 perckor az ellenséges tüzérség sűrű gránátössztűzckkel lövi 4. számú táboriörsünket, de csodálatos módon sebesülést nem okoz, csupán a telefonösszeköttetést szakítja meg, *Torma Gedeon* zászlós — a táboriörs parancsnoka — kénytelen telefonállomását hátrább helyezni, maga a táboriörs azonban rendületlenül kitart.

6 óra 48 perckor az ellenséges tüzérség tüzét az 1. és 5. század vonalaira helyezi át és különösen sűrűn lövi gránátokkal. A 2. számú táboriörs is erős srappell- és gránátűz alá kerül, az ittlelvő egyik géppuskát egy telitalálat harc képtelenné teszi, egyidejűleg *Kvarik Gyula* szakaszvezető, *Farkas Illés* fizedes, *Papp János* járőrvezető, továbbá két huszár többé-kevésbé súlyosan megsebesül.

6 óra 58 perckor *Ferenczy* őrnagy telefonon jelenti, hogy vállalkozása sikerült, az ellenséget elűzte, akadályövét szétrombolta, az állásokat betömette. Foglyokat azonban nem ejthetett, mert az ellenség számos halott hátrahagyásával elmenekült.

Reggel 7 órakor ismét csend lesz az egész vonalon, a fegyverek elhallgatnak, a riadó-készaltséget azonban, tartva az orosz bosszújától, fentartjuk. Egyidejűleg *Sárközy Pál* zászlós vezetésével ezredparancsnokságunk a \odot 972-es magaslat felé — hol máris ellenséges mozgás észlelhető — egy erősebb járőrt küld ki felderítésre.

Ezredünk, de különösen a táboriörsök önfeláldozó magatartása a vállalkozás sikeréhez teljes mértékben hozzájárult. Ázáltal, hogy magára vonta az ellenség figyelmét és tüzét, lehetvé tette a „*Ferenczy-zászlóalj*“=nak, hogy az orosz vonalat észrevétlenül megközelítse és azt meglepve, veszteség nélkül birtokba vegye, valamint feladatát megoldja. A mi tüntetésünk, sajnos, több áldozatba került és ezredünk 4 súlyos és 7 könnyebb sebesültet veszített, megromgáldódott ezenkívül egy géppuska és a gyalogsági ágyúosztag egy ágyúja is.

Az orosz megtorlás nem sokáig késcft, mert már reggel 8 óra 30 perckor jobbszárnyunkat és a „*Ferenczy-zászlóalj*“ állásait az ellenséges tüzérség hatásos tűz alá veszi és

szakadatlanul lövi délelőtt 11 óráig, majd délután 4 órától egy órán át az egész ezred állásait sűrű gránát- és srappnellűzzel árasztja el. A délelőtti tüzelés kárt nem okozott, délután azonban az 1. század állása három helyen beomlott, *Jakovica Demeter* huszár pedig megsebesült.

Szeptember 9. Reggel megszűnik a riadókészültség, a századok hozzálátnak a tegnapi tüzéségi tűz által okozott rongálások helyreállításához. Állásainkat az orosz egész nap középkaliberű ágyúkkal lövi, de veszteséget nem okoz.

A tegnap délután kiküldött *Sárközy Pál* zászlós jelenti, hogy a velünk szemben levő orosz állások déli szárnyán egy támpont építését állapította meg, a \odot 808-ról \odot 972-re vezető talyigaúttól északra húzódó teknőben az ellenség új állásokat épít és drótkadályokat emel. Az erdőben az oroszok felől sűrű kalapálás hallható. A járőr megpillantásakor az ellenség a munkát abbahagyta és az állásba futva, a járőrrel több lövést váltott, azonban veszteséget nem okozott.

Szép, derült, meleg idő.

Karabélylétszám 397, 19 géppuska, 4 aknavető, 2 gránátvető és 1 gyalogsági ágyú.

Szeptember 10. Ellenséges tüzéség délelőtt 10 órakor rövid ideig lövi jobb- és bal-szárnyunkat. Délután 4 és 5 óra közt ugyanitt sűrű gránát- és srappnellűzket kapunk. Jobb-szárnyunkra irányuló tűz a *Par Ursului—Lipota* irányából oldalazólag hat. Saját tüzéségünk válaszol és a \odot 732-től délnyugatra látható magányos fehér házban és a mellette levő pajtásban gránátjaival telitalálatot ér el, a \odot 732-es magaslaton kiépített orosz támpontban pedig 6 telitalálatot figyelünk meg. Az orosz tüzéség pár ösztűz leadása után beszünteti a tüzet, de utolsó lövéseivel 2 súlyos és 1 könnyű sebesülést okoz.

Szeptember 11. Ma ismét szórványos tüzéségi tűz zavarja az állásokon folyó munkát. Ma azonban veszteség kivételosen nincsen.

Harti szakaszvezető vezetésével az orosz állások felé kiküldött propaganda-járőrünk délután 1 óra 45 perckor bevonulva jelenti, hogy a \odot 972-es magaslatról jövet, a \odot 732-nél levő fehér házhoz 3 orosz tisztet és pár közembert látott menni, akik onnan rövid tartózkodás után a faluba húzódtak vissza.

Este vett rendeletből értesülünk, hogy *Nádossy György* ezredes, mint a 29. gyalogezred I. zászlóalj parancsnoka, a 40. honvédegyalghadosztályhoz helyeztetett át.

Szeptember 12. Reggel 6 órakor *Forgó Károly* zászlós vezetésével ezredparancsnokságunk egy járőrt küld az ellenséges állások felé, azonban az oroszok ébersége miatt azokat megközelíteni nem tudja.

Délben a „*Nádossy-csoport*“ parancsnokságát *Schnitzler* ezredes, az ezredparancsnokságot ideiglenesen *Szánthó László* őrnagy veszi át.

Délután 2 órakor saját tüzéségünk táboriörsvonalunk elé belövi magát, miért is a táboriörsök bevonatnak, este 7 órakor azonban állásaikat ismét elfoglalják.

Este 9 órakor az ellenséges tüzéség srappnellal lövi állásainkat.

„Élőzárás 1917 szeptember 12-én.

1. Az összes földvezetékes telefonállomásokon a beszélgetés reggel 6 órától délután 1 óráig tilos. Kivételt képeznek sürgős harcászati és tüzelési intézkedések.

2. Magyar fordításban közli a *Habermann* hadtest által az *Opalsik*-féle járőrvállalkozás alkalmából kiadott dicséretet és kitüntetések adományozását. (Lásd szeptember 6.)

3. *Kitüntetés.* Az ellenség előtt tanúsított különösen kötelességű szolgálataik elismeréséül a cs. és kir. 11. hadtestparancsnokság által az alábbi kitüntetések adományozottak.

A koronás vasérdemkereszt:

Hauser András (1909) főrszörmesternek, beosztva az 5. honvédegyalghadosztály gazdasági hivatalánál; *Szabó János* (1909), *Guttman Sándor* (1907), *Gyorgyevits Tivadár* (1899) I. oszt. számvivőáltiszteknek, beosztva

az ezred gazdasági hivatalánál; *Lichtl Károly* (1911) őrmesternek, beosztva az ezredtörzsnél; *Menczel László* (1905–132), *Pál* (1895), *Rózsa János* (1894), *Ruff* (1914–365) és *Pálkás Mihály* sebesültvivő huszároknak; a távirószakasznál *Beke András* (1897–156) huszárnak; a műszaki századnál *Jäger János* (1908), *Kollár István* (1912–117), *Gyarmati Imre*, *Pissmann János* (1911–67) huszároknak; az 5. századnál *Müller Mátyás* (1909) huszárnak; az 1. géppuskásszázadnál *Hegedüs Mihály* (1911) és *Kertész János* (1911–71) huszároknak; az útközetvonatnál *Manger Gáspár* (1912–191) huszárnak. *Szánthó s. k., őrnagy.*“

Szeptember 13. Nyugalom. Saját tüzérség délután 2 óraker belövi magát az előterepre. Ezen időre táboriőrseink bevonulnak. A fizti és legénységi szabadságolás engedélyeztetett. A még szabadságolva egyáltalán nem, vagy már régen szabadságon nem volt legénység 50%-a szabadságolható. Ezredünkötől szabadságra megy 2 tiszt és 33 fő legénység.

Délelőtt 10 óra 30 perckor az oroszok a propaganda-járőrünk által kitett iratokat és egy üveg rumot elvitték.

Délután 3 óraker kerepelővel riadó gyakorlása.

Este 9 óraker 131 főből álló pótlás érkezik. Ebből 4 fő sebesültvivő, 29 fő utász, 2 ember útközben megszökött, 17 fő pedig kórháznak adatott át. Összesen tehát ciosztásra kerül 112 fő.

Szeptember 14. Az eső miatt szünetel minden munka. Az egész arcvonalon nyugalom. Propaganda-járőrünk által kitett iratokat és rumot az oroszok ma érintetlenül hagyták. Délután 2 óraker az V/5. népfelkelő-nyalozászlóalj parancsnoka, ki felváltásunkra az értesítést már megkapta, néhány tiszttel végigjárja az állásokat és tájékozódik. Útjában *Szánthó László* őrnagy kíséri.

Este 6 óraker *Tanay Ferenc* zászlós, ki könnyű sebesüléséből felgyógyult, bevonul. Beosztatik a rohamszázadhoz.

Szeptember 15. Reggel 7 óra 45 perckor az V/5. népfelkelő-zászlóalj felváltja ezredünket, kivéve a 2. géppuskásszázadot, mely továbbra is állásban marad. A felváltás zavartalanul és gyorsan megtörténik, mely után a századok rajonkint az ellenség által belátható terepen a 892-es magaslatra menetelnek. Itt állanak mozgókonyháink, ahol déli 12 óraker a legénység étkezésben részesül. A hadosztályparancsnokság táborhelyünket a *Par. Caselorban* jelöli ki, de mert ott nincs semmi építmény, ahol elhelyezkedhetnénk, kérésre megengedi, hogy barakok emeléséig *Isvorul Albában* szállásoljunk el. Délután 3 óraker ide vonulunk tehát és 4 óraker beszállásolunk.

Szeptember 16. Ma pihenőnapunk van. Délelőtt 11 óraker *Mouillard* tábornok megsemléli az ezredet, melynek 6. százada báró *Lévay Ferenc* hadnagy parancsnoksága alatt a beérkezett pótlásból reggel megalakult. Délután *Szánthó László* őrnagy kiadja az intézkedéseket a *Par. Caselorban* holnap megkezdendő baraképítésre. Minden századra 2 barakot számítva, 16 barakot kell építeni. A munkálatokat a 6. honvédhuszárezredtől műszaki parancsnokul hozzánk helyezett *Sárkány* tart. hadnagy fogja vezetni. Az anyagszállítás már ma megkezdődött.

Szeptember 17. Reggel 6 óraker a századok teljes felszereléssel a barakok építéséhez a *Par. Caselorba* menetelnek.

Prenninger tart. hadnagy és *Tanay Ferenc* zászlós, valamint 1 őrmester és 1 őrnök a rohamfélezredhez vezényeltetnek és elindulnak.

Délután bevonul 35 fő géppuskáspótlás, melyből 26 fő az 1., 9 fő a 2. géppuskásszázadhoz osztatik be.

Szeptember 18. A baraképítési munkálatok serényen folynak.

Karabélylétszám 563.

Szép, derült meleg idő.

Szeptember 19. Ma is a barakokon dolgozunk. Este a munkálatokról *Isvorul Albába* visszatérve értesülünk, hogy a 38. gyalogezred egyik állásban levő zászlóaljját fogjuk holnap

felváltani. A hetekig tartó harcok és a rajvonalszolgálat után remélt pihenő tehát hamarosan végetért. Megtesszük a holnapi elmenetelre az előkészületeket és családostan térünk csakhamar pihenőre.

Szeptember 20. Reggel 5 órakor az ezred menetkészen áll és mialatt az indulási parancsra várunk, megreggelizünk. Ezzel hamar készen vagyunk és a *Par. Caselorba* menetelünk, ahonnan hosszabb várakozás után megindulunk rendeltetési helyünkre: a ○ 892-es magaslatra.

Menetcélunkat délelőtt 11 órakor érjük el és a magunkkal hozott mozgókonyhánál megbedelünk. Ebéd után az 1. század és az 1. géppuskásszázad 4. és 5. szakasza az 5. népfelkelő-gyalogezred V. zászlóaljához osztatik be és a ○ 1163-as magaslatra menetel. Az ezred főbbi része a ○ 892-es mögött levő tartalékállásokban, felváltva az I/38. zászlóaljat, helyezkedik el. Az V/5. népfelkelő-gyalogezredhez küldött különítményünk ugyancsak mint tartalék alkalmaztatik.

Szeptember 21. Műszaki századunk és az 5. század a tartalékállások rendbehozatalán dolgoznak. A főbbi század gyakorlatot tart.

Szeptember 22. Délelőtt római katolikus istentisztelet. Rég nem volt ebben már részünk és mindenki, valláskülönbség nélkül, áhitattal merül el önmagában a szertartás alatt. Délután 4 órától 5 óra 30 percig a táboriőrs- és lövészárokszolgálatról legénységi iskola.

Szeptember 23. Délelőtt 110 főt útbaindítunk a kiválasztásra visszajött *Prenninger* hadnagy és *Tanay Ferenc* zászlós parancsnoksága alatt a rohamfélezredhez. Délután 2 órakor a 105. gyalogezrednek, mely felváltásunkra beérkezett, átadjuk helyünket és bevonulunk a *Par. Caselorba*, illetve onnan *Isvorul Albába*, ahol régi szállásainkat foglaljuk el.

Szeptember 24. Folytatjuk a *Par. Caselorbán* megkezdett barakok építését. Egycélre ezredünk mint hadtesttartalék szerepel, ami reményt nyújt arra, hogy hosszabb ideig nyugton hagynak és megkezdett barakjainkat befejezve, azokba be is fogunk költözhetni. Igaz, hogy nem nagyon vagyunk elragadtatva ettől a beosztástól, mert ez azzal a kellemetlen kilátással jár, hogy ahol a hadtestnél baj van, ott nekünk kell majd helyrebillenteni megint az egyensúlyt, de egyelőre örülünk annak, hogy szabadon mozoghatunk és az ellenség nem zavarja munkánkat.

Szeptember 25. Semmi különös esemény. Dolgozunk.

Szeptember 26. A barakok gyorsan készülnek. E nap a hadosztályparancsnokság *Török Lehel* hadnagyot a századparancsnoki tanfolyamra *Husztra*, *Förgő István* zászlóst pedig a szakaszparancsnoki tanfolyamra *Bustyaházára* elvezényli. Rajtuk kívül *Husztra* vezényeltetik még 3 őrmester, *Bustyaházára* 2 tizedes.

Szeptember 27. Azonkívül, hogy a hadtest október 12-ig a szabadságok engedélyezését beszünteti, semmi feljegyezni való nem fordult elő. Ez sokakat, kikre a napokban került volna a sor, igen kellemetlenül érint.

Szeptember 28. *Ádám György* tart. hadnagy, ki eddig a 8. honvédhuszárezrednél teljesített szolgálatot, bevonult. Beosztatik az ütközetvonal parancsnokául.

Karabélylétszám 467, géppuska 19.

Szeptember 29. *Száldobosról*, a kiképzőtanfolyamról bevonul 71 fő pótlás.

Karabélylétszám: 538.

Szeptember 30. Pihenőnap. Reggel 9 órakor református istentisztelet. Délután 21 huszár a hadosztálytörzshöz takarmánygyűjtés céljából kirendeltetik. Nyolc fő legénységet az ezredparancsnokság a hadosztálygéppuskástanfolyamra vezényel, *Szücs Gergely* hadapródot pedig kinevezi zászlóssá.

Október.

Október 1. Azonkívül, hogy a *száldobosi* kiképzőtanfolyamtól a hadosztályparancsnokság ezredünkhöz két gyalogsági tisztet osztott be szolgálatra, más feljegyzésre érdemes csemény nem fordult elő. A két tiszt: *Fejérváry Géza* és *Mayer József* főhadnagy a délután folyamán beérkezett és szívélyesen fogadtatott. Az 1. géppuskásszázad *Szaplonczay Oszkár* tart. főhadnagy parancsnoksága alatt egészen, a 2. géppuskásszázadtól pedig a 2. szakasz, összesen tehát 13 géppuska ma is állásban van.

Karabélylétszám: 515.

Október 2-től 6-ig. A századok naponta rendes kivonulást, gyakorlatot tartanak. Egy része a *Par Caselorban* készülő barakokon dolgozik. Ezek lassan haladnak, mert nincs elég anyag. 2-án *Kleiner György* zászlóst ezredparancsnokságunk a roham-félezred géppuskástanfolyamába vezényli. 6-án a végre elkészült barakokba, a *Par Caselorb*a költözködünk.

Október 7. *Par Caselor.* Délelőtt 9 órakor a *kimpojung*i templomban római katolikus mise. Délután pihenő. *Hadzsics Kamilló* tart. hadnagy és *Torma Gedeon* zászlós szabadságukról bevonultak.

Október 8. *Par Caselor.* Semmi különös csemény.

Cyönnyörű őszi idő van.

Dániel zászlós az 5. honvédlovasszázadától bevonult.

Október 9. *Par Caselor.* Az előírt napi foglalkozáson kívül az 1. század 2. és 3. szakasza délután 2 órakor mint gyászkiéret kivonul egy, a 905. tábori kórházban elhalt főhadnagy temetésére.

Karabélylétszám 501, géppuska 19, gyalogsági ágyú 2, aknavető 4, gránátvető 2.

Október 10. *Par Caselor.* *Lipcsey Márton* százados, ki eddig a lovasszázad parancsnoka volt, bevonul és átveszi a 2. század parancsnokságát.

Október 11. *Par Caselor.* *Szánthó László* őrnagy szabadságra megy. Távolléte tartamára az ezredparancsnokságot a 6. honvédhuszárezredtől hozzánk vezényelt *gróf Batthyány Béla* alezredes veszi át. Alig pár óra múlva, hogy *Szánthó László* őrnagy elment, a hadtestparancsnokság forgalmi nehézségek miatt október 21-ig szabadságzárlatot rendel el. Amilyen szerencsés volt *Szánthó* őrnagy, annyira súlyosan érintett ezen rendelkezés másokat, kiknek szabadságolására a napokban került volna sor.

Október 12. *Par Caselor.* *Ádámffy Elek* tart. hadnagy a *Jakobenyban* levő lókülönítményhez vezényeltetett. A hadtest megengedi, hogy az általa már engedélyezett szabadságok megkezdessenek. Ennek alapján *Iványi László* tart. hadnagy boldogan elindul haza.

Daniel L. t. hdgy. felv.

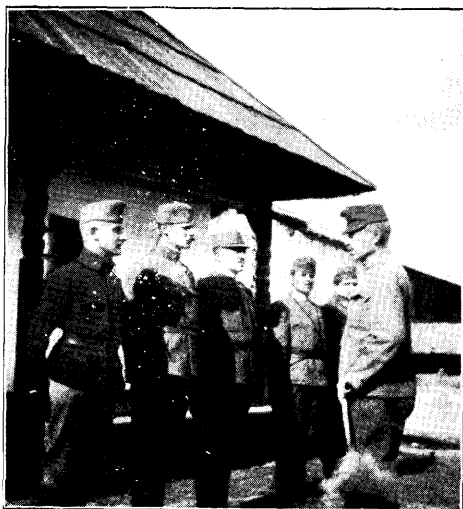
A *Lipcsey-lovasszázad* tisztjei. *Heinrich* és *Daniel* tartalékos zászlós és *Lipcsey* százados.

A nap folyamán a hadosztályparancsnokságnál megfordult tisztok hírül hozzák, hogy az 51. gyalogezred rövid idő múlva fel fog bennünket váltani.

Október 13. Par Caselor. Az 1. század egyrésze reggel 6 órakor favágásra a *Par Sandruba* rendeltetik ki. Többi a barakok körüli téren gyakorol. *Szücs Gergely* zászlós tüdőcsúcsshuruttal kórházba megy.

Október 14. Par Caselor. Reggel 9 órakor református istentisztelet és úrvacsora-osztás. Utána egész nap pihenő. *Mocsonyi* zászlós betegen kórházba megy.

Október 15. Par Caselor. Gyakorlat és favágás a *Par Sandruban*. Műszaki századunk *Sárkány* főhadnagy vezetésével *Ranculon* át *Brostenibe* menettel, ahol az 5. honvédelvashadosztály műszaki századai egyesítetnek. *Tanay Ferenc* zászlós szabadságra megy.

Szomjas J. t. hdgy. felv.
Par Caselor. Ezredkihallgatás. 1917 okt. 15.
Hadzsics, Sárközy és *Szaplonczay* tartalékos
hadnagyk, *Erdős* tiszthelyettes, *Walther* had-
apródörmester, *gróf Bathányi* alezredes.

Október 16. Par Caselor. Délelőtt harcgyakorlat és favágás. Délután az 1. század a hadosztályegészségügyi intézethez megy fürdeni *Kimpolungba*. *Szaplonczay Oszkár* tart. főhadnagy szabadságáról bevonult.

Október 17. Par Caselor. Harcgyakorlat, favágás, elméleti oktatás. A délután érkezett hadosztályeligazítás szerint ezredünk 22-én vasúton *Dorna Watrára*, 23-án *Covercára*, 24-én a *Vinat* nyergen át *Darmocsára*, 25-én *Brostenibe* lesz szállítva. Szálláscsinálól az ezredparancsnokság *Sárközy Pál* zászlóst jelöli ki. *Szomjas József* zászlós szabadságra megy.

Október 18. Par Caselor. Gazdasági hivatalunk *Jakobenyből Dorna Watrára* költözik. Reggel 8 órakor római katolikus istentisztelet. *Kleiner György* zászlós a rohamfélczredtől bevonul. *Kiss Miklós* hadnagy szabadságra megy.

Október 19. Par Caselor. *Thúry Tibor* főhadnagy *Budapestről* a pótszázadtól bevonult és átveszi a 6. század parancsnokságát.

Október 20. Par Caselor. Az 1. géppuskászad a hadosztályegészségügyi intézetnél felállított fürdőbe megy fürdeni. Az ezred többi részének rendes foglalkozás.

Október 21. Reggel a *Par Caselorból* beköltözünk *Isvorul Albába*, ahol minden század régi helyén szállásol el. *Bertényi István* főhadnagy szabadságra megy.

Október 22. Isvorul Alba. Reggel 4 órakor a századok mállha- és löszerkocsijai *Kimpolungban* vonatra rakatnak. Ütközetvonat két szállítmányban indul *Dorna Watrára*. Az első szállítmányt *Mike Miklós* hadnagy, gazdászati tiszt, a másodikat *Ádám György* tart. hadnagy vezeti. Mozgókonyhák a századoknál maradnak.

Október 23. Isvorul Alba. *Fördös Vilmos* őrnagy bevonul és átveszi a II. félczred parancsnokságát. A *Par Caselorbán* levő barakok őrizetére *Kleiner György* zászlós parancsnoksága alatt egy őrség rendeltetik ki. Délelőtt református istentisztelet.

Október 24. Reggel 6 óra 45 perckor az ezred gyalogmenetben *Isvorul Albából Ranculon* keresztül *Chiriluba* menettel, ahol éjjelezik. *Chirilut* délután 2 órakor érjük el. Idő borult, esős.

Október 25. Reggel 3 órakor, miután a reggeli kávét elköltöttük, gyülekező és elindulunk *Lunga Cruceán* át *Holditára*. Az ellenség által belátott *Cruceán* reggel 6 órakor hala-

dunk át, azután fárasztó menct után *Holditát* déli 12 órakor érjük el és beszállásolunk. Este 6 órakor az 51. gyaloghadosztály= és a 23. lovasdandárparancsnokságtól vett rendelet értelmében holnap reggel 4 órakor felváltjuk a *Mt. Plesun* levő II/302. zászlóalját, 6. századunk pedig a 7. honvédhuszárezred beérkezéséig ideiglenesen a 4.301. gyalogszázadot.

Október 26. Reggel 3 óra 30 perckor a *Par Holditán* át a II/302. gyalogzászlóalj felváltására indulunk. Ezen mozzanatról az 1. géppuskás=század és 1. tábori század egyöntetűen feljegyzik, hogy ők a zászlóalj 6. századát váltották fel és állásaik a *Mazaniutól* nyugatra másfél kilométernyire kezdődik és a *Mt. Plesuig* tart.

Megszállás támpontszerűleg. A támpontokban a század vonalán a géppuskák arányosan osztatnak el. A nap elhelyezkedéssel és tájékozódással telik el. Gyér havas eső. Teljes csend.

Október 27. Szemrevételezés és tájékozódás. Az állások igen gyengén vannak kiépítve. Megkezdjük azok megerősítését és kijavítását. Délután ellenséges tüzéség lövi ezredünk bal szárnyát és az ezredparancsnokság környékét. Szép, verőfényes idő. *Sárkány* főhadnagy, *Ádám György* hadnagy és *Kleiner György* zászlós szabadságra mennek.

Október 28. Állásépítés. Jobb- és balszárnyunkat az ellenséges tüzéség a nap folyamán többször lövi. Veszteség nincs.

Október 29. Reggel 5 órakor az 1. század *Kajos András* szakaszvezető parancsnoksága alatt az *Arsita Ciocarlie* vezető gerincre egy járőrt küld ki. A járőr mintegy 1400—1500 lépésre nyomult előre és egy kis kúpon megállapodva, bepillantást nyer az *Arsita Ciocarlie* és *Mt. Mazaniu* között húzódó völgyre, melyben az ellenség körülbelül állásainktól

1600—1800 lépésre támpontokat épít és azokat keleti irányban összekötni igyekszik. Megfigyeli, hogy az orosz állásokban szorgalmas munka folyik, majd amidőn az oroszok észreveszik és tüzet nyitnak a járőrre, veszteség nélkül visszavonul.

Október 30. Reggel 5 órakor az 1. század *Kajos András* szakaszvezetővel ismét egy járőrt küld ki a *Mt. Mazaniu* és *Arsita Ciocarlie* közötti völgy felderítésére. A járőr vonalunk előtt mintegy 1600 lépésnyire igen sűrű fatorlaszra buk-

Szomjas J. t. hdgy. felv.

Λ *Mt. Plesu.*

Menyhárt A. t.-őrm. felv.

Par Caselorban a fisztkar 1917 október 11-én. *Fejérváry* főhadnagy, *báró Lévy* tart. hadnagy, *Sárközy* tart. hadnagy, *Bertényi* főhadnagy, *Hanusz* tart. főhadnagy, *Kégl* őnkéntes, *Kölber* tart. hadnagy, *gróf Batthyány Béla* alezredes, *Beöthy* hadnagy, *Lipcsy* százados, mögötte: *Daniel* tart. zászlós, *Szaplonczay* tart. hadnagy, *Kiss* hadnagy, *KvacsKay* hadnagy, *Majer* főhadnagy.

kan, melyen áthatolni nem tud, megfigyeli azonban, hogy a torlasz mögött 50—60 lépésnyire az ellenség állásain dolgozik.

Dél előtt teljes csend. Délben saját tüzérség srappellel lövi az *Arsita Ciocarliein* húzódo orosz állásokat, ahol az ellenség nagyobb csoportokban fedetlenül dolgozik. Délután 1 órától 2 óra 15 percig viszonzásul az orosz tüzérség a *Mt. Lung* irányából a *Mt. Mazaniun* levő állásainkra 30 srappellel lő. Veszteséget nem okoz. A tüzelés alatt saját repülőnk végigszáll az orosz állások felett. Este 9 órakor a beérkező 7. honvédhuszárezred felváltja 6. századunkat. A század éjjelezés végett *Holditára* menetel.

Október 31. A tegnap este felváltott 6. század mint ezredtartalék reggel 5 órakor felvonul a *Mt. Plesura*, hol a II. félezredparancsnokság közelében helyezkedik el. Reggel 6 órakor az 5. század egy járőrt küld ki a *Holdita* patak völgyébe, mely ott a patak keleti partján egy erős ellenséges táboriörsöt figyel meg. Jelentése szerint a patak völgyébe való leereszkedés a meredek, sziklás hegyoldal, valamint a sűrű aljfas erdő miatt igen nehéz, úgyhogy innen támadás alig várható.

Délután 3 órakor az *Arsita Ciocarliei* és *Mt. Mazaniu* között húzódo völgyben jobbszárnyunk felé három orosz közcledik. A figyelő őrszem rájuk lő, mire visszaszaladnak. Az ittlevő 1. század parancsnoka, *Kölber Pál* főhadnagy, *Dániel* zászlós vezetése alatt egy 6 főből álló járőrt küld ki, hogy a három oroszt elfogja, ez azonban nem sikerül. Járőrünk az oroszokat mintegy 1500—1600 lépésre üldözik, de amikor ezek egy erős orosz táboriörshöz csatlakoznak, kénytelenek az üldözéssel felhagyni. *Dániel* zászlós megfigyelési teljesen fedik *Kajos András* szakaszvezető kétszeri járőrmenete alatt szerzett híreit.

Az 1. géppuskászszázad naplója szerint a századnál 1917 május hó 1-től október 31-ig a következő előléptetések eszközöltettek, illetve a következők lettek kitiüntetve:

Előlépett: **tiszthelyettesé:** Cs. *László Imre* törzsőrmester; **törzsőrmesterré:** *Vrabel Péter* őrmester; **őrmesterré:** *Kiss Balázs* és *Németh András* szakaszvezető; **szakaszvezetővé:** *Kovács János*, *Rózsa József*, *Beke György*, *G. Kiss Lajos*, *Simon Gyula*, *Kvárik Gyula* tizedesek; **tizedessé:** *Nagy Endre*, *Mórföldi József* járőrvezetők; **járőrvezetővé:** *Mayer András*, *Zenoka István* és *Márkus István* huszárok.

Az I. osztályú **vitészégi érem** adományoztatott: *Vrabel Péter* őrmesternek, *Rózsa József*, *Simon Gyula* és *Kvárik Gyula* tizedeseknek.

A II. osztályú **vitészégi érem** adományoztatott: *Mayer János*, *Nagy Pál*, *Cser Zsigmond*, *Payer József*, *Kovács János*, *Márkus István*, *Klein János*, *Lévai Imre*, *Mayer András* és *Papp János*nak.

A **bronz vitészégi érem** adományoztatott: *Ferenc*, *Kricsák Bálint*, *Boda János*, *Biró Mihály*, *Kanyicska József*, *Szlancsik János*, *Rosenthal Hermann*, *Zenoka István*, *Balogh István*, *Zsemlye Imre*, *Horváth János*, *Juhász Károly*, *Bódog József*, *Papp János*, *Kertész János*, *Fazekas Mátyás*, *Varga József*, *Kiss J. József*, *Mári József*, *Hirt János*, *Németh Lajos*, *Halasi Lajos*, *Vulik Mihály*, *Sebestyén József*, *Misák József*, *Domokos Imre*, *Szentes Lajos*, *Bukuila József*, *Göndör Benedek*, *Burda Sándor*, *Kulcsár Gergely*, *Fleischer Rezső*, *Lévai Imre*, *Oláh József*, *Batner Árpád*, *Árva Illés*, *Gurzó Jenő*, *Kocsis Lajos*, *Varga István*, *Marton Ferenc*, *Szabó György*, *Kolozsvári István*, *Köles Ferenc*, *Farkas Imre*, *Szücs Sándor*, *Kramer Mihály*, *Barna János*, *Polgyán Gergely*, *Pál István*, *Buzinkai János*, *Weiner György*, *Szücs György*, *Söllei Györgynek*.

Koronás vasérdemkereszt adományoztatott: *Szlancsik János*nak.

Vasérdemkereszt: *Hegedüs Mihály* és *Kertész János*nak.

November.

Az orosz arcvonalon a harc lassankint mindenütt végleg elcsendesedett. Az egymással szembenálló csapatok között ezen nyugalmas állapotban mind sűrűbbé vált az érintkezés s egyes helyeken formális fegyverszüneti tárgyalások indultak meg. Az orosz forradalmi kormány hivatalos békeajánlata azonban csak november közepén érkezett be. Ennek folyományaként november 23-án *Lenin* és *Trozkij* orosz népbiztosok szikratávíró útján hadvezetőségünket a

fegyverszünet megkötésére s a béketárgyalások megkezdésére hívták fel, egyidejűleg pedig az egész vonalon beszüntették a harcot.

A béketárgyalások a német keleti arcvonalparancsnokság székhelyén: *Brest-Litowskban* kezdődtek. Ennek bevezetésekor az orosz küldöttek az összes arcvonalakra kiterjedő fegyverszüneti ajánlatot tettek, miután azonban erre felhatalmazva nem voltak, az vissza-utasították.

*

November 1. Dél előtt teljes csend és nyugalom. Az állásokon dolgozunk, 11 és 12 óra között saját repülönk az orosz állások felett száll. Az ellenség gyér srpnell- és puskatűzet ad rá. Délután az orosz tüzérség néhány lövést ad le állásainkra és a *holditai* útra. Éjjel 11 óra 30 perckor az 1. század 3. szakaszánál a drótakadályt egy gyengébb orosz járőr megközelíti. Az ittlevő géppuskás-megfigyelő észreveszi közeledésüket és pár lövéssel vissza űzi őket.

November 2. Reggel 7 óráig sűrű köd, azután kiderül. Dél előtt nyugalom. Délután gyenge tüzérségi tűzet kapunk, amely azonban főleg a *holditai* út ellen irányul. Az orosz parancsnokság a nap folyamán 1 altisztet és 6 huszárt mint állandó őrséget a 23. lovasdandár-törzshöz, 2 altisztet és 8 huszárt pedig a lángvető-tanfolyanra vezényel. A műszaki század a *Par Pusdrából* a *Mt. Plesura* felvezető drótkötélpályán dolgozik, 32 polgári munkás pedig a *Plesura* vezető utat javítja. Este 6—7 óra között az ellenség rövid ideig gyalogsági tűzet ad a völgyzáró állásokra. Éjjel az 1. század 2. szakasza egy járőrt küld a *Par Holditába*, mely azonban semmi különöset sem észlel.

November 3. Az 1. század, hogy a balszárnyához csatlakozó 2. századdal az összeköttetést szorosabbra fűzze, egy új támpont építését kezdi meg. Délután gyér ellenséges tüzérségi tűz, mely részben saját repülönk, részben állásaink és a *holditai* út ellen irányul.

November 4. Ködös, hűvös idő. Az 5. század reggel 7 órakor kiküldött járőr akadálytalanul elérte a *Holdita* patakot és a nélkül, hogy ellenséggel találkozott volna, visszatért, a patakon túl már ellenséges kézben levő erdőből azonban erős kopácsolást hallott.

Ködös, borús idő.

November 5. A védővonal nagyjából kész, tehát a századok hozzáfognak a főrőhelyek készítéséhez. Délután *Szücs Ferenc* 1. századbeli huszár — ki százada balszárnyán foglalatostkodott — egy eltévedt puszkagolyótól könnyebben megsebesült.

November 6. Csend és nyugalom. Délután 2 és 4 óra között *Mouillard* tábornok *Keresztes Arthur* vkt. őrnagy — vezérkari főnök — kíséretében megsejleli az állásokat és a *Par Holditában* levő völgyzáróberendezést.

November 7. Az 5. század egy járőre reggel 7 óra 30 perckor indulva, felkutatta a *Holdita* patakig a század előtti terepet. Ellenséggel nem találkozott és mindössze a \odot 1374-es magaslat alatti erdőszélen 7 orosz gyalogost figyelt meg. Ellenséges tüzérség déli 12 órakor egy félórán át az 5. század jobb szárnyára 11 könnyű gránátot lőtt, délután 3 óra 30 perckor pedig a *Mt. Lung* mögötti ellenséges ütég az 1. századra ad le 22 lövést, majd *Holdita* keleti bejáratát veszi tűz alá. Veszteséget egyik alkalommal sem okozott.

Iványi László tart. hadnagy szabadságáról bevonul.

November 8. Reggel az 1. század *Kiss István* tizedes vezetésével egy járőrt küld ki a \odot 1212-es magaslat felé húzódó völgybe. A járőr megállapítja, hogy a völgy északi lejtőjén a *Holdita-völgybe* való szögelléstől körülbelül 1000 lépésre az 1100-as rétegvonal (részletes térkép) magasságában egy géppuskával ellátott és drótakadállyal megerősített ellenséges tábori-őr áll. Az oroszok járőrünk közeledését észrevéve, géppuskával ráfűztek, amire a járőr visszahúzódott. Délután 2 órától 3 óráig az orosz tüzérség a *Vrf. Goi* irányából mintegy

30 gránátot és srappellőt lőtt a *Holdita-völgyben* levő völgyzáró-műre, később ugyancs az üteg a *Mt. Plesu* keleti lejtőjét lövi. Veszteség nincs.

Szánthó László őrnagy szabadságáról bevonul.

November 9. Dél előtt folyamán a \odot 1164-es magaslat előtt álló táboriörsünket egy erősebb ellenséges osztag megtámadja, azonban dacára a tülerőnek, táboriörsünk helyén marad és szétszórja a támadókat, akik fegyvert, lőszeret és kézigránátot elszórva, visszamenekülnek. A *Mt. Plesun* tartalékban álló két géppuskát czeredparancsnokságunk berendeli az első vonalba. Az 1. század állásait a *Mt. Lung* irányából dél előtt és délután rövid ideig az ott levő orosz üteg tűz alatt tartja.

November 10. Szép, derült idő. Erős déli szél fúj. Teljes csend és nyugalom. Felsőbb parancsra a *Mt. Plesun* 1200 ember és 75 ló részére, *Holditán* 3000 ember és 60 ló részére 7—7 napi élelmiszer befogadására szolgáló raktár építését kezdjük meg. Ez már téli előgondoskodás. Átszökött oroszok szerint *Kerenszky* megbukott és Oroszországban újra forradalom van. A nap folyamán *Asiago* elfoglalásáról és az olaszok általános visszavonulásáról értesülünk.

November 11. Minden nélkülözhető ember az élelmiszerraktárak építésén dolgozik. Dél előtt 11 óra 30 perctől délután 1 óráig ellenséges tűzéség a 2. század közepére 7 nehéz, az 5. század vonalára 15 nehéz és 15 könnyű, a *Mt. Plesura* 10 könnyű gránátot lőtt. Lőtte ezenkívül a \odot 1164-es magaslattól keletre álló táboriörsünket és *Holdita* falut. Veszteséget sehol sem okozott.

Szánthó László őrnagy, az I. félzred parancsnoka megsejmlélte az állásokat.

November 12. Ellenséges tűzéség ma is kellemetlenkedik. Dél előtt 11 órától 12 óráig az 5. századra 14 gránátot és srappellőt, 12 óraker az 1. századra a *Vrf. Cioi* irányából 23 lövést ad le.

Kiss Miklós hadnagy szabadságáról bevonult.

November 13. Az ellenség napok óta tartó idegessége ma is tart, azonban csak tűzésége dolgozik. Puska lövés napok óta nem hallatszik. Délután 4 óra tájban az ellenséges vonal *Krebin* és *Alynisul* közötti szakaszán az ellenség minden ok nélkül a levegőbe lövöldöz, kézigránátot dobál és éktelen kiabálást csap. Később egy járőr próbál a \odot 1164-es magaslat felé előrenyomulni, azonban pár lövésünkre rendetlenül visszaszalad. Az esti órákban hadosztályparancsnokságunk telefonon közli, hogy *Solka* és *Obermillerschoutz* közelében mintegy 50 km. szélességű szakaszon az oroszok beszüntették az ellenségeskedést, fehér zászlókat tűztek ki és az orosz legénység a fedezékekből kijött a drótakadályok elé.

November 14. A tegnapi hírek után vártuk, hogy a velünk szemben álló orosz vonalban hasonló események fognak lejátszódni, azonban csalódtunk, mert rendes napi szokása szerint az orosz tűzéség ma is sorra lötte a már megszokott pontokat. Úgy látszik velünk szemben a vezetés még a fisztek kezében van és ezek a gyakori és rendszeres tűzéségi tűzzel akarják a gyengülő erkölcsi erőt növelni. Miután azonban az ellenségnek hinni soha nem szabad, bár az orosz gyalogság semmi ellenséges szándékot sem mutat, megkettőztetjük a figyelőket és sűrű járőrmeneteket rendezünk az előterepen. Az 1. század reggel 6 óraker *Neidenbach Antal* járőrvezetőt küldi ki egy járőrrel a \odot 772-es magaslat felé és a *Holdita* patak völgyébe. Ezen járőr a *Par Holdita* és a patak völgyének kereszteléséig jut előre, itt puska tüzet kap, mire északi irányban kitér. Ekkor azonban gyalogsági ágyúból kap tüzet, mire visszavonul, és átkutatva az előterepet bevonul.

November 15. Ellenséges tűzéség délután 6 óra 30 perckor *Holditára* négy könnyű gránátot lő, egyébként csend és nyugalom.

Karabélylétszám: 510.

Időjárás borult, ködös.

Sárközy Pál zászlós a *huszti*, *Dániel* zászlós a *bustyaházai* tanfolyamra vezényeltetik. *Bertényi István* főhadnagy szabadságáról bevonult, *Iványi László* tart. hadnagy ideiglenesen a dandárhoz vezényeltetett.

November 16. Borult, ködös idő. A nap folyamán többször havazik. Teljes csend és nyugalom. Az utak leírhatatlan rosszak. *Heinrich Ferenc* zászlós bevonul és az 1. (*Kölber*) századhoz nyer beosztást.

November 17. Változatlanul csend és nyugalom. Többször havazik. Reggel és este sűrű köd. *Kvacskay* tart. hadnagy szabadságra távozik.

Karabélylétszám: 507.

November 18. A napok cseménytelenül, lélekölő unalomban telnek. Ma egy ellenséges

Menyhárt A. László felv.

Legénységi csoport a Mt. Plesu környékén. 1917 november 11-én.

repülőgép megjelenése okoz némi változatosságot. A repülő saját tűzérégiünk sűrűn, de eredménytelenül lövi. Nem értjük, hogy a német jelentések naponta jelentenek 1–2 tűzérés által lelőtt repülő a nyugati fronton, ezzel szemben a mi tűzércink soha nem lőnek le egyetlen sem. Délben saját repülőnk visszaadja a látogatást és végigrepüli az orosz állásokat. Az orosz tűzérés szintén tüzel rá, de éppen oly eredménytelenül, mint délelőtt a miénk.

November 19. A napi foglalkozás keretében megkezdjük szakaszonként 5 huszárnak a géppuska, egy huszárnak az aknavető és egynek a gyalogsági ágyú kezelésében az ezreden belül való kiképzését. A kiképzés mindegyiknél egy hétig tart, így rövid idő alatt minden század legénysége a fentemlített közelharceszközök kezelésében ki lesz képezve.

Az állásépítés serényen folyik. Az 1. (*Kölber*) század naplója e napon feljegyzi, hogy az 1., 2. és 3. szakaszok támpontjai ma már összefüggő vonalat alkotnak.

Dél előtt 11 órakor az ellenséges tüzérség a *Mt. Lung* irányából a *brostenii* utat lövi, mire saját tüzérségünk a *barcapopii* irányából megtorló tüzet ad le. Erre az orosz elhallgat és egész nap csendben marad.

November 20. Szép, derült időre ébredünk. A napok óta nem látott nap végre kisüt és kiülhetünk sütikézre a szélről védett helyekre. Ma az orosz tüzérség, felhasználva a kedvező látási viszonyokat, szorgalmasan lövöldöz állásainkra. Így dél előtt 10 óra 30 perctől déli 12 óráig az 5. század vonala elé 34 különböző kaliberű gránátot és srappellő lö, azután pedig a *Mt. Lung* irányából a *brostenii* utat lövi. Kárt vagy veszteséget nem okozott.

Beöthy József tart. hadnagy vezetésével délután egy 137 főből álló pótlás érkezik. A pótlással bevonulnak *Skublits János* és *Hetényi Andor* c.é. önkéntesek és *Sztrichula János* fiszthelyettes.

November 21. Dél előtt állásépítés és tervszerszerinti foglalkozás. 9 óra 30 perckor az orosz tüzérség löni kezdi a \odot 1164-es *Plesut* és a *Holdita-völgyet*. Déli 12 óráig a két pontra mintegy 300 gránátot és srappellő lö. 11 és 12 óra között a füzelés átterjed a *Mt. Mazaniura* is, azonban saját tüzérségünk megtorló füzelésére csakhamar clesendescdik. Egyidőjűleg *Ludmann* főhadnagy a 23. lovasdandárparancsnokságtól telefonon értesíti a „*Kölber*“ és az 1. géppuskásszázadparancsnokságot, hogy a *Mt. Mazaniun* levő tüzérségi megfigyelő jelentése szerint a *Mt. Mazaniu* és *Arsita Ciocarliei* közötti völgyben erős orosz osztag gyülekezik. Az 1. (*Kölber*) századnál és az 1. géppuskásszázadnál erre, nem várva felsőbb parancsra, *Kölber Pál* főhadnagy és *Szaplonczay Oszkár* főhadnagy harcckészültséget rendelnek el, az *Arsita Ciocarlieire* vezető gerincen pedig egy erős járőrt tolnak előre és csak azután tesznek jelentést a félczredparancsnokságnak, mely azt helybenhagyja. A várt támadás azonban elmarad, miért is délután 2 órakor a hadosztályparancsnokság megszünteti a készültséget, de fokozottabb éberségre hívja fel a figyelmet. A századok megkettőztetik őrszemeket és sűrű járőrmeneteket rendelnek el.

Délután 2 óra 10 perckor erős havazás kezdődik; ugyanekkor az orosz tüzérség lövi a *brostenii* utat és a *Mt. Plesut*, azonban saját tüzérségünk megtorló füzelésére elhallgat.

Este az czredparancsnokság ciosztja a tegnap beérkezett pótlást, melynek fejében minden század annyi harcczett embert ad le az újonnan felállítandó 3. század részére, amennyi ujoncot a pótlásból kapott. Az czred most már 5 gyalog= (1., 2., 3., 5. és 6.) és 2 géppuskás= századból áll.

Beöthy József hadnagy, mint önként jelentkező, a repülőtanfolyamra vezényeltetik és elutazik.

Este erős szél és hóihar dühöng.

November 22. Az újonnan alakult 3. század parancsnokságát *Fejérváry* gyalogsági főhadnagy veszi át és felváltja a \odot 1164-es támponton levő 8. h.=h.=czred századát.

Dél előtt 10—11 óra között a *Mt. Lung* irányából az orosz tüzérség mintegy 85 gránátot és srappellő lö a \odot 1164-es *Mt. Plesura* és a *Holdita-völgyben* vezető vonalunkra. Egy huszár súlyosan megsebesül, az 5. század által kiküldött járőrből pedig a járőrt üldözőbe vevő oroszok elfogják *Szilágyi István* huszárt.

Török Lehel hadnagy és *Forgó István* zászlós a század=, illetve szakaszparancsnoki tanfolyamról, *Kleiner György* zászlós pedig szabadságáról bevonulnak.

Szép, verőfényes idő. A közeli orosz békéről kapunk ismét híreket.

Karabélylétszám: 646.

November 23. A *Mt. Lung* mögött álló orosz üteg, a már bevett napi szokás szerint, 10 óra 43 perctől 12 óráig a \odot 1164-es *Mt. Plesut* lövi. A közelben levő 5. századnál egy eltvedt gránát *Bakos Imre* huszárt megsebesíti. Szép, derült idő, de erős hideg van.

November 24. A napi orosz tűzérési tüzet ma is délelőtt 10 órától 12 óráig megkapjuk. Körülbelül 130–140 gránát hull a *Holdita-völgyre. Tolgyán György* 1. géppuskászázadbeli *huszár megsebesül*. Délben saját tűzérési megtorló tüzet ad az orosz állásokra.

November 25. Az éj folyamán erős szélvihar dühöngött, az 1. század jobb- és bal-szárnyán húzódó erdőben igen sok fát főből kicsavart. A kidőlt fák sok kárt okoztak a század állásaiban, miért is a század egész nap ezek rendbehozatalán dolgozik.

Eddigi ezredparancsnokunk, *gróf Batthyány Béla* alezredes áthelyeztetik a 9. honvédszázadhoz, *Roskoványi Dezső* alezredes *Budapestről* az ezredparancsnokság átvételére előrendeltetett. *Hanusz László* tart. főhadnagyot a ma érkezett „Rendelefi Közlöny” szerint *Ő Felsége* tart. századosdá nevezte ki. *Hanusz László* tart. százados átveszi az 5. század parancsnokságát. *Sárkány* tart. főhadnagy szabadságáról bevonul és ismét a műszaki század parancsnokságát veszi át.

November 26. Hajnali 3 és 4 óra között ismét óriási szélvihar dühöngött és a hatalmas fenyők ezreit döntötte ki. A *Mt. Plesut* a szó szoros értelmében letarolta, a *holditai* völgyet pedig több helyen eltorlaszolta. Táviróhálózatunkat teljesen fönkretefte, valamint úgy megrongálta az utakat, hogy némely helyen teljesen újonnan kell azokat építeni. Az állások mindenütt tisztításra szorulnak.

Hat órakor reggel előrement propaganda-járőrünket az oroszok megkísérelték bekeríteni, de szándékukat idejében észrevéve, sikerült baj nélkül visszavonulni állásainkba. Közben *Nikola István* huszár egy puskagolyótól *megsebesült*.

Délután 1 óra tájban a *Mt. Mazaniu* ellenséges tűzérési tűz alatt áll.

A hadosztályparancsnokságtól érkezett hír szerint a szemben álló orosz 32. gyaloghadosztály hadtestparancsnokságunknak fegyverszünetet ajánlott. A békés szándékot, amint a fent elmondottak mutatják, egyelőre nem tapasztaljuk.

A századparancsnokok jelentése szerint a légénység ruházata igen rossz állapotban van. Sürgősen kérnek javítóanyagot, illetve új ruházatot.

November 27. Tervszerinti foglalkozás és az állások javítása. Délelőtt az orosz tűzérési pár lövést ad a *Mt. Mazaniura*. Egy gránáttól 4 *huszár* könnyebben *megsebesül*.

Századonkint 5 ember *Holditára* megy fürdeni.

Ádám György hadnagy szabadságáról bevonul. *Török Lehel* hadnagy betegen kórházba megy.

November 28. Hajnalban ismét óriási ciklonszerű szélvihar dühöngött, mely a 26-iki pusztítást is felülmúlta. A szélvész zúgása, a fák recsegése és ropogása, a kidőlt fák robaja pokoli hangzavarba olvadt össze. Időnkint egy-egy orosz gránát robbanása vegyül éles csatánással a félelmetes koncertbe. 20–30 méter magas fenyők derékban törnek ketté vagy gyökereitől kicsavarva iszonyú robajjal zuhannak a hegyoldalra alá. Mire kivilágosodik, az eddig állásainkat leplező erdőnek nyoma sincs. Az egymásra dőlt szálfák emeletmagasságú torlaszokat alkotnak, a fa- és gallytörmelék az utakat teljesen elborítja, úgyhogy nyomát sem találjuk. A telefonvonalak természetesen mind elpusztultak, sem egymással, sem hátrafelé érintkezni nem lehet. Drótakadályaink egyes helyeken teljesen eltűntek, állásaink legnagyobb-részt a kidőlt fák által össze vannak rombolva, úgyhogy mindent újonnan kell majd építenünk. A *Mt. Mazaniu* felé vezető völgy a fatorlaszoktól teljesen járhatatlan, az *Arsita Ciocarliei* felé húzódó, azelőtt erdővel borított hegygerinc teljesen kopár. A szélvihar még délelőtt is egyre tart és bár már nem oly erős, mint hajnalban volt, a megglazult fákat még mindig képes kidönteni. Mozogni sem lehet, mert a kidőlt fenyők agyonzúzással fenyegetnek. Aki kimerészkedik, a biztos halálnak néz elébe. Érti ezt mindenki és nem is mozdulunk ki egész nap oduinkból. Csodálatosképpen a figyelmeztetés dacára mégis akadnak vak-

merő, aki merő kíváncsiságból kibújt a pusztulást megnézni. Ez *Rosenthal Hermann* 1. géppuskászadbeli járőrvezető volt, akit egy lezuhanó fa maga alá temetett és súlyos comb- és kulcsfontörést szenvedett.

A *Mt. Plesu* oldalát a vihar némileg megkímélte, azonban az állásokban itt is sok kárt tett, 25. számú támpontunk teljesen megsemmisült.

Délután a vihar elcsendesedik és hozzáláthatunk a romok eltakarításához. Egy csoport az utakat próbálja járhatóvá tenni, másik az állásokat takarítja ki, megint egy másik rész a szükségessé vált leplezésekről gondoskodik.

Úgy látszik, hasonló bajban vannak oroszaink is, mert ma kivételesen még a *mt.-lungi* üteg is hallgat.

November 29. A szél még ma is tart, azonban ez a tegnapihoz képest csak gyenge szellőszámba megy, bár neki lehetne támaszkodni. Serényen dolgozik mindenki és a javítási munkálatok szemmel láthatólag haladnak. Telefonistáink délre már új vonalakat építve, lehetővé teszik az érintkezést, ami szétszórt elhelyezéseink miatt nélkülözhetetlen. Munkálatainkat járőrök biztosítják, melyek az orosz járőrökkel a nap folyamán többször összetűznek. *Egy huszár könnyebben megsebesül.*

Az 1. század naplója a mai napról szóló feljegyzéseiben megemlékezik *Brád János* járőrvezetőről, aki rajával este 10 óráig dolgozva, a védelmére bizott támpontot ismét védőképes állapotba helyezte.

November 30. A károk kijavításán dolgozunk. A szél elült, szép, derült, de hideg nap van. Ellenséges fűzéség déli 12 óráig a \odot 1347-es magaslat felől *Holditára* és a *Holditavölgyre* mintegy 36 gránátot lőtt, 2 és 3 óra között pedig az 5. század állásait és a *Bros-tenibe* vezető utat lövi.

Karabélylétszám : 677.

Az orosz fegyverszünet.

December.

December 1. Egész nap csend és nyugalom. Az állások javításával foglalatostkodunk. A géppuskások új állásokat építenek, mert a leplezést és kilövést a cyklon sok helyütt megváltoztatta. Szép, derült, hideg nap van.

December 2. Ma már a századok részben visszatérhetnek a rendes foglalkozáshoz. Ma is teljes csend van.

December 3. Délelőtt 9 órakor erős havazás kezdődik. A hó leple alatt orosz járőrök megközelítik táboriőrseinket, ebből helyenkint járőrcsatározás fejlődik. Sajnos, ez két sebesülést okozott, de az orosz járőröket mindenütt visszavertük.

Este a sötétség beálltával az orosz vonalban szokatlan nyugtalanság észlelhető. Egész éjjel lövöldöznek és rakétáznak. Ez rendszerint annak a jele, hogy a régi megszálló csapatot felváltották. Az újonnan érkezettek előtt a helyzet ismeretlen, tájékozatlanok, rajtaütéstől tartanak és egyrészt riasztásul, másrészt, hogy önmagukat bátorítsák, vaktában lövöldöznek.

December 4. *Gróf Batthyány Béla* alezredes a 9. honvédhuszárezredhez útbaindul. Miután *Roskoványi Dezső* alezredes még nem vonult be, az ezredparancsnokságot ideiglenesen *Fördös Vilmos* őrnagy veszi át. *Gróf Batthyány Béla* alezredes távozását mindnyájan őszinte sajnálattal vesszük tudomásul. A rövid idő alatt — míg parancsnokunk volt — a csapat iránti őszinte érdeklődése, humanus és jóakaró úri bánásmódja, őszinte, egyenes gondolkodása és pártatlan igazságossága által úgy a tisztikar, mint a legénység osztatlan szerc-

tetét és bizalmát sikerült megnyernie. Egyike volt ama vezetésre hívatott katonáknak, kik megértő bánásmóddal és nem rideg szigorral tartják fenn a rendet, tiszteletet gerjesztenek a nélkül, hogy megfélemlítenének, kövételnek, ha kell, de maguk sem riadnak vissza áldozatoktól.

Egész nap csend és nyugalom. A századok állásaik javításán dolgoznak vagy az előírt foglalkozást űzik. Két ízben enyhén havazik.

Este 8 óra 45 perckor az ezredparancsnokság értesítése szerint az ellenség kezdeményezésére fegyverszünet jött létre. Ennek folytán elrendeli: „az egész vonalon az ellenségeskedések beszüntetését, a figyelők azonban nemcsak kint maradnak, de fokozottabb éberségre utasíttatnak. Harckészségnek csökkennie nem szabad, az állást senki el nem hagyhatja, hogy az oroszokkal találkozzék. Figyelők kioktatandók, hogy fegyver nélküli ellenséget, ha állásaink felé közeledik, az akadályöv előtt meg kell állítani, szándékáról ki kell kérdezni és a továbbiakra nézve azonnal az ezredparancsnokság rendelkezései kikérendők. Nagyobb, 8–10 főnél többtagú ellenséges társaságot, ha fegyver nélkül közelednek is, még az akadályokig sem szabad cseszteni, hanem ha a figyelmeztetés nem volna elég, tűzzel kell visszariasztani.“

Az ezredparancsnokság rendelkezéseit és a fegyverszünet régen süttogott, de senki által komolyan el nem hitt hírért a századparancsnokok azonnal továbbítják a rajvonalba, ahol ez érthető izgalmat okoz. Bár már napok óta vártuk ennek bekövetkezését, mégis meglepően, villámcsapásként hatott ránk. Mindenki a háború befejezését, mindenki a központi hatalmak végső diadalát látja, boldogan számíthatjuk, mikorra érünk Haza! Csordultig van az évek óta tartó sok szenvedés, megpróbáltatás és borzalmak által már-már elfásult lelkünk és szívünk örömmel és megelégedéssel afelett, hogy íme, nem hiába volt az áldozat, amit hoztunk. Boldogan rebegünk hálát a Magyarok Istenének, hogy ezt az órát megérni engedte. Mámoros diadalérettől dagad a keblünk, mindenki, mint egy ember érzi a győző öntudatát; mind tudjuk, hogy részesei, osztályosai vagyunk a győzelemnek — és senki sem látja, nem sejti, hogy milyen rettenetesen fogunk mi még csalódní és lebukva, egy ma még szemünk előtt elfedett mélységbe, összetört tagokkal fogunk a végén mégis alul maradni . . .

Nem sejtettük, nem is gondoltunk rá, hogy az a rettenetes betegség, mely megfertőzte, megörölte, később elzüllesztette a nagy orosz hadsereget, átragad majd hozzánk is és még nagyobb lesz bukásunk és nagyobb a szégyenünk is, mint a most magát legyőzöttnek valló orosz hadseregnek. Nemcsak mi — a lövészárkok egyszerű harcosai — nem láttuk, hogy nem egész egy év múlva összeförve, szétzüllesztve, győzelmes fegyvereinket elszórva menekülünk majd haza az orosz mezőkről, *Romániából, Szerbia hegyeiből* és a *Piave* partjáról; de nem látták előre a felsőbb vezetők sem, akiknek pedig a jövőbe kellett volna látniok és akiknek nem lett volna szabad odajutni engedni a dolgokat, hogy becsületes harcos=kezünkből egy aljas, elvetemült, oroszva hátulról támadó söpredék kicsavarhassa a győzelmes fegyvert, sárba tiporja glóriás babérkoszorúkat és nemzetünk becsületét! . . . Szinte rossz álom ez, amikor a mult eseményeit papírra vetve, összehasonlítást kell tennünk jelen nyomorúságunkkal. Várjuk, hogy felébresszen valaki és megint a hatalmas fenyőktől koszorúzott *holditai* hegyek közt találjuk magunkat, ahol csak nemrég napokon át mint gyufaszálat törve ketté a szálfákat, robogott át felettünk a soha nem látott crejú fergeteg; várjuk, hogy mint naponta szokott, megszólaljon a *Mt. Lung* mögött rejtőző ellenséges ütég; várjuk, hogy esténként itt is, ott is pukkanjon az őrszemek puskája és várjuk, hogy összegyűlve a kis rajkályhák körül, szakállas, bajuszos emberek együgyű gyermekmeséin oly könnyű szívvel kacaghassunk, mint kacagtunk valamikor, a *Mt. Plesu* és *Arsita Ciocarliei* alatt . . .

De íme, ott is vagyunk! Kívül a sötét, csillagtalán éjszakában sűrűn pukkan az orosz puska és ha kidugjuk fejünket a jól fűtött fedezékből, halljuk is a golyók süvítését. Tehát

mégsem komoly a fegyverszünet, vagy legalább is a muszka nem veszi komolyan. Jelenjük is mindjárt telefonon az ezredparancsnokságnak: „Baj van a fegyverszünettel! A muszki sűrűbben és komolyabban lövöldöz, mint valaha!” *Szaplonczay Oszkár* tart. főhadnagy, az 1. géppuskászázad parancsnoka engedélyt is kér, hogy beállított géppuskáival az orosz állásokat kissé végig spriccelhesse, azonban ehhez az ezredparancsnokság nem járul hozzá, hanem fokozottabb figyelmet rendel el. Kettőztetjük is azonnal őreinket, akik kimenve a jó meleg fedezékből a fagyos, hideg éjszakába, bosszúsán szidják azt is, aki a „fegyverszünetet kitalálta.”

December 5. Reggelre kelve, nézi ám a sok huszár: hogyan is lesz azzal a fegyverszünettel? Azonban minden éppen úgy van, mint máskor. Ébresztő után — mint tegnap — ma is csak feketekávé a reggeli; utána az őrmester, a szakaszvezető, a fizedes, a járőrvezető szólítgatja már névszerint az embereket és jelöli ki őket kit földet hányni, kit karót faragni, kit utat javítani, kit erre, kit arra; szóval, „nincs itt uram semmi különbség”, — állapítják meg a legények, amint a kijelölt munkájukhoz fognak. Hát még amikor a szokásos lövések is pontosan a megszokott időben eldördülnek és nagy heje-hujázással csap el felettük a srapsnell! Megáll egy percre kezükben a munka, hogy az első lövésnek kidukáló: „a zanyád...!” üdvözlét elmondhassák, de azután megvetéssel köpnek ki a muszka felé, amivel a maguk részéről a fegyverszünetet el is intézték.

„Délután 1 óra 15 perckor” — mint ezt *Szaplonczay Oszkár* főhadnagy az 1. géppuskászázad naplójában feljegyezte — „az ezredparancsnokság telefonon közli, hogy a fegyverszünetet kért és kapott orosz csapatok a hozzájuk közeledő német tiszteket elfogták és agyonlőtték. Az ellenség ezen eljárása a legénységgel is közlendő. Harckészültség nem csökken, figyelők fokozott éberséget fejtsenek ki. Rendes foglalkozás, munka tovább folyik.”

Az oroszok eljárása egyelőre megfejthetetlennek látszó rejtély előttünk és csak napok múlva tudjuk meg, hogy a fegyverszünetet az ellenséges csapatok nem egyértelműleg óhajtják és vannak ezredek, melyek becsülettel tovább akarnak harcolni, hogy hazájukat a mi beözönlésünktől megkíméljék. Ilyen hazafias érzelmű ezred állott velünk szemben is. Bizony tanulhattunk volna később tőle mi is . . .

December 6. Ma az orosz vonalakban teljes csend és nyugalom. Megtudjuk csakhamar, hogy a fegyverszünet 10 napra (december 7-től 17-ig) tényleg megkötött és — úgy látszik — a mi személyes ellenfeleink is beletörődtek. A teljes nyugalomra való tekintettel a munkálatok fősúlyát az utak és lakófedezékek kijavítására helyezzük, az állások javítását pedig egyelőre abba hagyjuk. Szép, derült, de igen hideg idő van.

Az 1. század naplója e napról feljegyezi, hogy a legénység részére 12 pár bakancsot és 20 darab pokrócot kapott, fehérneműt azonban — dacára a többszöri igénylésnek — nem kapott, jöllehet, a legtöbb huszárnak nincs alsóruhája.

December 7. A fegyverszünet első napja. Rendes foglalkozás. Délután 1 órakor 3 fegyvertelen orosz jelentkezik a *Par Holditában* előretolt figyelőnél. Bekötött szemmel bevezetik őket az állásokba, ahol megkérdeztetve szándékukról, kijelentik, hogy barátkozni jöttek. Az ezredparancsnoksághoz kísértetjük őket, ahol étellel-itallal jóltartva, igen jól érzik magukat, de zárkóztan viselkednek és felvilágosítást nem adnak.

Az ezredparancsnokság rendelkezékre a századok a jól látható helyekre fehér zászlókat tűznek ki. Teljes csend és nyugalom.

Fejérváry gyalogsági főhadnagy az alosztályparancsnoki tanfolyamról bevonul.

December 8. A fegyverszünet második napja. Teljes csend és nyugalom. Állásainkból jól megfigyelhetjük, hogy az ellenség *krebinii* állásaiból csoportosan megy hátra. Délután 11 órakor a *Par Holditában* húzódó állásaink előtt ismét három fegyvertelen orosz jelenik meg, kik barátkozni jöttek. Hasonlóképpen járunk el velük, mint a tegnapiakkal. Sajnos, sem az ezrednapló, sem magánfeljegyzések nem tartalmaznak adatokat arra, hogy az oroszok kihall-

gatásuk alkalmával a köztük uralkodó hangulat és politikai nézeteikről mit mondtak. Valószínű azonban, hogy Lenin bomlasztó tanai rohamosan terjednek közöttük, a fegyelem természetesen ezzel kapcsolatban napról napra lazul és a végleges összeomlás már messze nem lehet.

Lenin nevénél érdemes kissé megállanunk és feljegyezni azt, amit akkor róla tudtunk. Értesüléseink természetesen csak a lapokból voltak merítve, azok pedig nem jegyezték fel egyebet róla, minthogy orosz forradalmár volt, szocialista, ki hazájából évek óta száműzve Münchenben és Svájcban élt és utóbbi helyéről az orosz forradalom után Németországon át sietett Oroszországba vissza. A magunk diplomáciájáról már ekkor nem sokat tartottunk, bár erről nem beszéltünk soha; azonban nagyratartottuk a németeket, kiknek öntudatos fellépésük, a hadjárat alatt annyiszor tapasztalt körültekintő hadműveleteik, az ember- és hadianyaggal való céltudatos takarékoskodásuk stb. általános elismerésünkkel találkozott. Azt olvasva tehát, hogy Lenin német támogatással ment haza a forrongó Oroszországba, mindenkire megnyugtatólag hatott. Meg voltunk győződve, hogy a németek tudják, mint cselekszenek. Lenint az ő emberüknek tartottuk és egyesek azt is tudni vélték, hogy a német kormány és Lenin között már az azonnali békét illetőleg teljes megegyezés van. Nem kételkedtünk egy percre sem, hogy most már az Északi-tengertől a Fekete-tengerig húzódó és többmillió katonát lekötő orosz front felszabadulván, a felszabaduló szövetséges csapatok rövidesen a nyugati és olasz frontra dobatnak és a legrövidebb idő alatt a még ott védekező ellenség felett is teljes diadalt aratunk, ha ugyan ezek jobbnak nem látják ugyan-csak békét kötni velünk... Igen bizakodó volt tehát közöttünk a hangulat és bár latolgattuk az eshetőségeket, azok mélyére nem hatoltunk. Fogalmunk sem volt arról, hogy mi a kommunizmus tulajdonképpen, amiről sajnos, hadvezetőségünk is elfelejtett bennünket tájékoztatni. Később, Ukrajna és Oroszország belsejében föltört időnk alatt is, a kommunizmus politikai jelentősége teljesen homályban maradt előttünk; azt megbomlott agyú emberek találmányának tartottuk és csak annak külső jelenségeit: a rablást, pusztításokat láttuk és figyeltük meg, anélkül, hogy a lényegbe bepillantva, a magunk javára következtetéseket szűrtünk volna le. Igaz, ez nekünk, harcosoknak felesleges is lett volna, ha a magasabb vezetéssel foglalkozó, a diplomáciát és politikát is irányítani tudó hadseregfőparancsnokság lát és okul és előre lát, amint előrelátnia és okulnia kellett volna. Sajnos, ez nemcsak nem történt meg, hanem amint a szomorú következmények bizonyították, éppoly felszínesen ítélték meg a helyzetet, mint mi: a lövészárkok egyszerű, tájékozatlan, de bennük bízó katonái, lelkes, hazaszerető, feltétlen engedelmes és minden áldozatra kész emberei, kik parancsra keltünk és fekdűntünk, parancsra ettünk és dolgoztunk vagy pihentünk és parancsra rohantunk tűzön, vízen, véren, szuronyon keresztül, ha kellett — meghalni...

Hogy a fegyelem minő erős volt osztágainkban, mutatja, hogy dacára a fegyverszünetnek, senkinek sem jutott eszébe több szabadságot venni most magának, mint máskor. Éppúgy dolgoztunk az előírt tervszerint, mint azelőtt és senkinek eszébe nem jutott, hogy mint az oroszok tették, ellátogasson az ellenséghez barátkozni.

Hogy a fegyelem minő erős volt osztágainkban, mutatja, hogy dacára a fegyverszünetnek, senkinek sem jutott eszébe több szabadságot venni most magának, mint máskor. Éppúgy dolgoztunk az előírt tervszerint, mint azelőtt és senkinek eszébe nem jutott, hogy mint az oroszok tették, ellátogasson az ellenséghez barátkozni.

Igen jellemző az 1. század feljegyzése, mely szerint a századhoz e napon egy 9 főből álló rohamjárőr vonult be. *Kölber Pál* főhadnagy — a századparancsnok — feljegyezi a szá-

Az orosz összeomlás után küldöttség jött hozzánk. 1917 december 8-án.

zadnaplóban, hogy a járőr felszerelése igen hiányos és elhanyagolt, amiről az ezredparancsnokságnak nemcsak azonnal jelentést tesz, de gondoskodik a rendbehozatalról és megbízta *Szomjas József* zászlóst, hogy egy rohamgyakorlatokra alkalmas gyakorlóteret keressen ki és rendezzen be, ahol a század rohamkiképzése folytatható lesz.

December 9. A harmadik fegyverszüneti nap. Teljes csend és nyugalom. A rohamfélezedtől 35 fő legénység vonul be az ezredhez, kiket a századokhoz elosztva, az ezred karabélylétszáma 717 főre emelkedik. A munkálatokat a sűrű havazás gátolja, miért is a legénység a fedezékekben ruházatát és fegyverzetét hozza rendbe, a szakaszparancsnokok megvizsgálják a szállásokat, konzervet és lőszert.

December 10. Negyedik napja tart a fegyverszünet. Ma is teljes csend és nyugalom. Délfelé az *Alunisul* irányából robbanások hallatszanak. Állítólag az orosz tüzéség felhalmozott lőszert semmisíti meg. Ebből arra kell következtetni, hogy talán még a fegyverszünet lejárta előtt el fognak előlünk vonulni.

Az 1. géppuskászázadtól néhány ember *Holditára* megy a hadosztályegészségügyi infézethez fürdeni.

Derült, hideg téli nap van. *Hanusz László* százados szabadságra utazik.

December 11. A fegyverszünet ötödik napja. Teljes csend. Hideg, derült idő. *Lipcsey Márton* százados átveszi a II. félezedparancsnokságot.

December 12. Már hatodik napja tart a fegyverszünet. Rendes foglalkozás. A századok különösen a rohamkiképzést fejlesztik. A mai ezredparancs *Kégl* c.-é. önkéntest zászlóssá lépteti elő.

December 13. A hetedik fegyverszüneti nap. Római katolikus legénység részére gyónás. Pár ember fürdeni megy *Holditára*. Gyíyeren havazik. Erős hideg van. Teljes csend.

December 14. Nyolcadik fegyverszüneti nap. Római katolikus szentmise az állásokban, reformátusoknak istentisztelet *Holditán*. *Forgó István* zászlós szabadságra megy.

Karabélylétszám 710.

Teljes csend. Derült, hideg nap.

December 15. Kilencedik napja fegyverszünet. Római katolikus legénységgel gyónás folytatása.

Karabélylétszám : 710, géppuska 19, gyalogsági ágyú 2, aknavető 2, gránátvető 4, kardos fizes 32.

December 16. A fegyverszünet tizedik és utolsó napja. A jelek szerint azonban tovább fog tartani. Dél előtt római katolikus istentisztelet *Holditán*, délután pihenő. *Lipcsey Márton* százados a *Felsőborgóra* érkező király fogadására kirendelt küldöttséggel elindul.

December 17. A hivatalosan megállapított fegyverszünet lejárt, de ennek dacára az orosz semmi ellenséges magatartást nem árul el.

Elekes Károly százados — ezredscédtiszt — szabadságáról bevonult. *Krauthacker Károly* százados és *Kölber Pál* főhadnagy szabadságra indulnak. Utóbbtól az 1. századparancsnokságot *Beöthy Miklós* hadnagy veszi át. Mint újonnan idehelyezettek, bevonulnak : *Paulheim Elek* és *Ferenczy Ferenc* hadnagyok, *Ponger Zsigmond* zászlós, továbbá *Bukó* törzsőrmester. A velük egyidejűleg beosztott *Kertész* százados nem vonult be.

December 18. Teljes csend és nyugalom. Rendes foglalkozás. Déli 12 órától délután 4 óráig a \odot 1316-os magaslat felől *Krebin* irányában az orosz 20—50 főnyi csoportokban, — a csoportok egymástól nagyobb távolságra — mintegy 5—700 fő, 4 málháslóval menetel hátra az állásokból. Ugyanczen úton később körülbelül 150 főnyi ellenséges csapat 1 málháslóval az állásba jött.

Az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismeréséül az 1. géppuskászázadnál a következők a **bronz vitézségi éremmel** lettek kitüntetve : *Lepedus Sándor* őrmester, *Gyóko Kálmán* szakaszvezető, *Kristóf József*, *Balogh Lajos* és *Girell József* tizedesek.

December 19. Teljes csend. A hadosztályparancsnokság a szállítási nehézségekre hivatkozva, a kenyéradagot napi 280 grammra szállította le, ezzel szemben a húsadagot 100 grammal emelte. Az elvont kenyérmennyiség fejében fejenként és naponként 12'6 fillér kárpótlás fizetendő.

Hadosztályparancsnoksági rendelettel *Elekes Károly* százados (8. honvédhuszárezred) eddigi segédtsízt a 23. lovasdandár vezérkari fisztfjéül áthelyeztetik, helyette *Sey Ernő* százados, az eddigi dandárvezérkari fiszt ezredsegédtsízi minőségben ezredünkhöz helyeztetett.

Az 1. géppuskásszázad naplója szerint *Sz. Kovács László* tizedes hadbírószági ítélet alapján rangjától és kitüntetéseitől megfosztatott. Ok feljegyezve nincs.

December 20. Felsőbb parancsra minden munka be lett szüntetve. Erre a mérsékeltébb táplálkozás miatt is szükség van. A hadosztályparancsnokság értesítése szerint a 17-én ezredünkhöz helyezett *Kertész József* százados megbetegedett és kórházba ment, ugyancsak kórházba megy ideges szívbajjal *Ádám György* tart. hadnagy is. *Vrabel Péter* törzsörmeister *Ő Felsége* fogadásához *Felsőborgóra* kirendeltetett.

Derült, hideg idő van.

December 21. Teljes csend és nyugalom. Hideg, tiszta idő. Minden munka szünetel. Délután 5 órakor vett távirati parancs értelmében 22-ről 23-ra a szomszédos 8. honvédhuszárezred *Holditán* fog éjjelezni, azután 23-án indulva, felváltja a 11. dragonyosezredet, ennek megtörténte után az 1. honvédhuszárezredet felváltja az I/316. zászlóalj, mi pedig felváltjuk a 6. dragonyosezredet. Az ezred a kijelölt védőszakaszba egy átvevő különítményt indít el, melybe az 1. század részéről *Szomjas József* zászlós és négy altiszt, az 1. géppuskásszázad részéről pedig *Buda* őrmester jelöltetik ki. A többi századról a feljegyzésekben nincs szó.

December 22. Reggel 9 órakor az átvevőkülönítmény a 6. dragonyosezredhez *Cotirgasiba* útbaindul. A legénység egy része *Holditára* megy fürdeni. Este az átvevőkülönítmény egy része visszatér.

Az 1. század részére kijelölt új állásokban, a *Gura Plaului* ○ 1166-os magaslaton két altiszt visszamarad.

December 23. Derült, hideg idő van. Minden munka szünetel. Előkészületek a felváltáshoz megtétnek. Délelőtt református istentisztelet. Délután az ezredparancsnokság összegyűjti az állásokban levő hosszúnyelű szerszámokat.

Az ezredünkhöz helyezett *Sey Ernő* 8. honvédhuszárezredbeli százados bevonul. *Ferenczy Ferenc* hadnagy a gáztanfolyamra vezényeltetett.

December 24. *Elekes Károly* százados új beosztásában a 23. lovasdandárhoz eltávozik. Hideg, tiszta idő. Ma karácsony estéje van, azonban ennek eltöltéséről sem a hivatalos, sem a magánnaplók meg nem emlékeznek.

December 25. E napról semmi feljegyzés nincs.

December 26. Reggel 6 órakor beérkezik a bennünket felváltó I/316. gyalogzászlóalj. A felváltás hamar megtörténik, mely után az ezred reggel 8 órakor *Holditán* gyülekezik. Innen indulva délben *Cotirgasiba* érkezünk, ahol az ezred megebédel. Délután 1 órakor a századok a kijelölt helyre a 6. dragonyosezred felváltására indulnak. Délután 4 óra 30 perckor a felváltás be van fejezve. Az állások a 7. honvédhuszárezred jobb szárnyához csatlakozva a *Cotirgasi* völgyben kezdődnek, onnan a ○ 1166-os magaslatra, majd a *Carbunarului-völgy* 884-es magassági pontján át a ○ 1235-ös *Maguricza* csúcsra vezetve, a ○ 1052-es magaslattól keletre körülbelül 2000 lépésre végződnek. Az 1., 5. és 6. század elfoglalja az állásokat, 2. és 4. század tartalék, géppuskák az egész állásban clostva. (*Lásd az 56. sz. vázlatot.*)

December 27. Dél előtt *Fördös Vilmos* őrnagy, ideiglenes ezredparancsnok meg szemléli az állásokat. A századok új helyükön berendezkednek.

December 28. Megkezdjük az állások javítását, melyekkel a dragonyosok, úgy látszik, eddig nem sokat törődtek. Alapos takarítást kell a cseh kamerádok után végezni, mert mindenütt igen sok a szemét. Egyébként itt is teljes csend és nyugalom van.

December 29. Mint tegnap, úgy ma is rendezkedünk és tisztogatunk. Teljes csend és nyugalom. Az 1. század a fegyverek kijavítását kéri az ezredparancsnokságtól.

December 30. Pihenő és tisztálkodás. A fegyvereket a 2. géppuskásszázad fegyvermesterei megvizsgálják. Délután az 1. század állásaiba 4 aknavető érkezik.

December 31. Az állások és odavezető utak javításával foglalkozunk. Az 1. géppuskásszázad az ezredparancsnokság rendeletére egy gyorsfutár-állomást rendez be. Az 1. század állásaiban a tegnap érkezett aknavetők elhelyezkednek.

Ma Szilveszter-estéje van és befejezzük az 1917. évet is. Holnap már az ötödik évet kezdjük írni a harctéren, **1242-ik napja vagyunk mozgósítva**. Hazamenetelről még szó sincs és minden jel arra mutat, hogy még sokáig távol kell lennünk otthonunktól. Dacára a nagy orosz összeomlásnak, a francia, angol, olasz, sőt még az oláh sem szándékozik békét kötni. Ezekben a frontokon változatlanul folyik tovább a harc és dacára annak, hogy az antant leg-hatalmasabb szövetségese kidőlt, gyengeséget nem mutatnak. Erősen megfogyatkozott reményekkel nézünk az új év elé, ám azért titokban mégis bízunk benne, hogy az 1918-ik év meghozza, ha nem is olyan gyorsan, mint hittük, a háború befejezését is. Ebben a hangulatban este összeülve a jól fűtött fedezékekben, vidám beszélgetéssel és poharazással üdvözöljük az új évet, nyílt és titkos reményeink valóráváltóját . . .